

8

1 гелo
14 yлoгa
10 илaкaвa

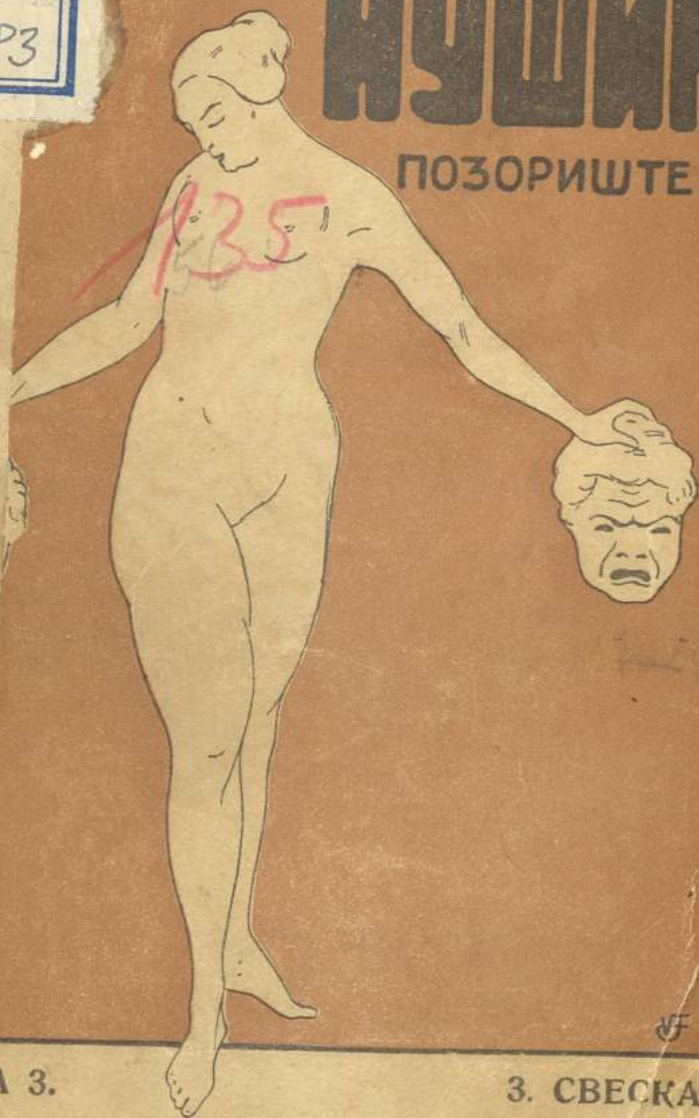
Брaнислaв Нyмич : ●
„Иpoмeнeкyжa“
1945/46 - 1949/50 - 1950/51

1483

ИУШИКЪ

ПОЗОРИШТЕ

А 3.

3. СВЕСКА

ПРОТЕКЦИЈА

ОКРУЖНО НАРОДНО ПОЗО

Бр. _____

19

ЛЕСКОВАЦ

ПРОТЕКЦИЈА

ШАЛА У ПЕТ ЧИНОВА

LVV

БЕОГРАД.
Књижарница „ПОЛЕТ“ А. Д.
1924.

БЕОГРАД
Занатлијска штампарија, — Космајска 20.
1924.

Године 1887. написао сам једну политичку песму и штампао је у тадањем „Дневном Листу“. Песма је носила наслов „Два раба“ а садржала је оштар прекор и Краљу и свима надлежнима, што су осуствовали са погребом једнога војника, који нам је спасао част у бугарском рату (Катанића) а присуствовали сви, па и сам Краљ лично, два дана раније, пратњи једне бабе, чија је сва заслуга што је родила дворскога ђенерала Франасовића, који никаквих нарочитих заслуга за ову земљу није имао. Песма је ова необично наљутила Краља Милана и полиција ме је одмах оптужила за увреду Његовога Величанства. Оптужени став те песме још и сада памтим јер је небројено пута цитиран у тужби, одговору, жалбама па и на самоме претресу. Тај оптужени став гласио је:

Српска децо, што читати знате,
Из овога поуку имате;
У Србији прилике су таке
Бабе славе, презиру јунаке,
С тога и ви не муч'те се бабе:
Српска децо постаните бабе.

Ето за те речи, на које би данас једва ко нашао разлога да се намршти, осуђен сам ја на две године затвора и одведен у пожаревачки казнени завод на издржавање. Огрешлио бих се, ако не бих одао част тадањему председнику

првостененога суда (К. Христић) који ме је, не осврћући се на све поруке из Двора, осудио само два месеца затвора, коју је казну тек Касација попела на две године.

Овако драконску казну разумео сам тек, када сам приликом помиловања морао ићи Краљу Милану, да му се захвалим. Тада ми је расрђени Краљ, између осталог рекао:

— И ви треба да знате, да нисте тако строго осуђени зато што би такву казну величина увреде захтевала, већ зато, што вас је требало, одмах на почетку вашег рада, ударити по челу. Зар ви тек јуче изашли из школе, тек први корак у живот учинили, па не потегосте ни на пандура, ни на начелника, ни на министра, већ право на Краља. Зар ништа мање? Па по коме ће те ви доцније у животу ударати, кад сте с Краљем почели?!

И мало је било што сам тако много осуђен, већ сам у затвору био и нарочитом режиму подвргнут. Сам у соби, увек под кључем, шетао сам са разбојницима и коцкарима по један сат пре подне и смео сам да читам само књиге које би ми управа дозволила а новине никако. Писма сам могао писати само једног утврђеног дана у недељи и та су писма могла бити испраћена тек пошто би управник на њих ставио своје „видео“. Тако исто и писма која су ми долазила, морала су проћи кроз руке управникове и носити његов потпис. Прва три месеца, сем Светога Писма, никакву другу књигу нисам могао добити, тако да сам се, на крају трећег месеца, потпуно оспособио да држим проповеди у цркви. У цркву су ме такође водили кад би ми дошао ред, јер је сваке недеље вођено по

двадесет осуђеника, разуме се са спроводницима, који су их пушкама пратили. Ишли смо обично у цркву (црква је у вароши) два по два и, сећам се и сад, мој друг с лева, био је неки Сава Деветаковић, који је у грађанству био саучесник у некоме убиству и упалио кмету кућу а на робији важио као врло добар и одан друг и пријатељ.

Ја не могу тврдити, да је тај строги режим према мени, употребљаван по некој нарочитој наредби из Београда. Пре ће бити да је то била ствар самога управника завода, јер ваља знати, да је управник завода био тада, по злу познати либералски дотадањи начелник срески, Илија Влах. Бели Мемед, Илија Влах и још неколико начелника среских, били су тада знамените режимске зверке, од којих је стрепио цео срез који би им пао шака и о којима су биле редакције опозиционих листова увек преплављене дописима. Како је пожаревачки казнени завод тада увек био пун опозиционара, послат је нарочито Илија Влах за управника, да им и у затвору загорча дане.

Разуме се да је такав човек, чим је из аката видео да сам осуђен за увреду Његовога Величанства, што је он сматрао највећим злочином који се у опште да замислити — морао из сопствене иницијативе применити на мене сву строгост затвора.

Не могући да пишем, немајући шта да читам, немајући ни с ким да проговорим, проводио сам тада доста тешке дане и скраћивао сам себи време тиме, што сам по цео дан млео кафу, кувао је и пио, што сам правио цигарете

и крпио један свој стари капут који сам, без потребе, поткратио, само да бих имао шта да шијем.

И тако је трајало све до 22. фебруара 1888. године, када Краљ Милан, после изгласаног устава, захвали на престолу и повери састав владе ђенералу Сави Грујићу са радикалима и либералним намесништвом.

Илија Влах био је само за тренутак збуњен овим историским чином, па кад је видео да том приликом из Београда није стигло никакво помиловање за радикале, он је дошао до закључка: да оставком Краља Милана ред ствари и ред односа у држави није ни у колико поремећен, у толико пре, што је краљевска власт у рукама „Господин Јовиним“. Према томе ни он у заводу, којим је управљао, није сматрао да треба да измени ред ствари и ред односа. Ипак је био нешто мало блажи. Када сам му, рачунајући на промену прилика после абдикације, изашао једнога дана на рапорт и понова га замолио да ми дозволи писање, он се није, као први пут када сам то покушао, издирао на мене, већ ме је благо и родитељски саветовао:

— Боље је за тебе, младићу, да не пишеш. Писање те је и довело у апсу. Да си био неписмен, ти би био данас вољен и честит човек и угледан грађанин може бити а овако се као коцкар вучеш по апсанама.

— Па и господин Јова Ристић је писмен — усудих се ја да приметим.

Илија Влах, на помен Ристићевог имена, рипну са столице као да си га оздо иглом убо.

— Господин Ристић је друго а друго си ти, разумеш ли?

И тиме је био завршен мој поновни покушај да ми се дозволи писање. Међутим, што је време више одмицало, мени је све теже и несносније било у затвору. У почетку ми је и самоћа била донекле занимљива. Занимали су ме и они мали и ситни послови које сам сам вршио; чишћење собе, намештање кревета, млевање кафе, прављење цигарета. Али ми је, на крају крајева, све то постало обична ствар и поче ме савлађивати досада.

Није ми остало ништа друго, до да прибегнем једноме лукавству, које ми је збиља и помогло. У кабинету ђенерала Саве Грујића био је министар правде покојни Гига Гершић. Покојни Гига Гершић, као што је познато, био је ожењен госпођом Марином, коју је он узео као удовицу. Госпођа Марина била је раније жена неког мог ујака и на основу тога — ја пронађем да је мени Гига Гершић ујак. То јест, ја то нисам пронашао али, како је Гига Гершић министар правде, дакле непосредни и врховни старешина управника казненог завода, то ми паде на памет да Гершића прогласим ујаком и да тако извојујем себи мало бољи положај а што је најглавније, можда и слободу писања. И одиста, чим је дошао дан, када смо смели писати својим породицама, ја седнем и напишем овако писмо:

„Драги Ујаче,

Имали би право да се љутите на мене што Вам се до сад нисам јавио, али Вас нисам хтео да узнемиравам. Знам да Вас интересује како

се осећам овде, у овој необичној кући. Не могу рећи да му је угодно као код своје куће али, не могу ни да се пожалим. Једино ме убија досада од дугога времена. Када би ми било дозвољено да могу писати, верујте стрпеливо би сачекао да прођу две дуге године мога тамновања. Ја мислим да ми се то може учинити јер, верујте, не бих писао никакве политичке ствари.

Молим Вам, кад дође моја мајка код Вас, поздравите је и реците да ништа не брине. Поздравите много и ујна Марину.

Ваш сестрић

.....“

Разуме се да би се Гига Гершић згрануо да је добио ово писмо али сам ја (премда је то било врло дрско) управо и рачунао на то, да писмо и не дође Гиги у руке. Пошто сам дакле писмо написао и адресирао, ставио сам га незатворено на управников сто, у гомилу осуђеничких писама, која ће сва редом управник прочитати и на свако ставити своје „видео“ па тек тада послати на пошту.

Сутра дан, још у осам часова ујутру, заклапара катанац на мојим вратима, врата се отворише и уђе управник Илија Влах и затвори врата за собом.

— Добар дан, младићу! — поче он љубазно и ја јасно осетих, по његовој љубазности и пријатељскоме изразу лица, да је писмо већ прочитао.

— Па како, како? Како се ти овде осећаш, а? — настави Илија Влах у истоме тону и узе разгледати собу у коју никад до сад није

долазио, јер је он у опште избегавао да општи са политичким кривцима.

— Кажу, Нушић кува добру кафу, па велим: ајде баш и ја да попијем једну књижевничку кафу. Је л' умеш да скуваш?

— Па, извежбао сам се.

— Ако, и то је добро! Човек треба да научи све, злу не требало. Ето, да ти није било апсе, ти не би никад научио да куваш кафу. Па дедер, дедер, скувај две кафе!

Ја узех одмах нову кафу да самељем и налих воду у џезву.

— А, овај... шта сам оно хтео да те питам? Јес, боме, теби мора да је досадно овако по цео дан? Ти си научио да читаш, да пишеш...

— Па јесте! — одговорих ја усхићен, јер сад већ јасно осетих да је прочитао писмо.

— Па оно знаш, — настави управник — кад бих ја знао да ти не би писао политичке ствари и онако, дописе и чланке...

— Не бих дабоме! — тврдим ја.

— Па онда знаш, кад би ја знао да не би писао ни песме.

— А не, никад више. Решио сам у опште да не пишеш песме више.

— Е, братац мој — учини управник, као да је тога часа дошао до изненадних сазнања — е, брате мој, да сам ја то знао; да си ти одмах мени тако казао, од кад би ја теби дозволио да пишеш. Дабоме, није због писања, него тако, да ти прође време.

— Е, хвала, г. управниче! — заблагодарих ја брже боље не би ли га ухватио за реч.

— Ама нема шта да ми захваљујеш. Од кад бих ја то теби дозволио да сам знао...

Кафа је већ била готова и он узео са задовољством да је срче.

— Гле, богами, па ти баш одиста знаш да куваш добру кафу. А овај... шта оно хтедох да кажем... како ти се греје соба?

— Доста добро, г. управниче!

— Добијаш доста дрва?

— Па, по пропису, три цепанице на дан.

— Ама какав пропис. Три цепанице, које-шта. Три цепанице то је довољно за оне тамо, што забију главу под ћебе и леже по цео дан. а за писање... дабоме, теби треба због писања да је мало топлија соба. Наредићу да ти се даје по пет цепаница на дан.

— Хвала, г. управниче!

— Баш добра кафа. Доћи ћу овако свако јутро на кафу па и да проговоримо мало. Дабоме, ако нећу с тобом да разговарам, онда с ким ћу. Нећу ваљда са оним лоповима и па-ликућама. Доћи ћу ти!

Изгледало је као да је овим речима завршио разговор, јер се диже са столице, пружи ми руку и пође вратима. Кад је већ дигао руку да се прихвати кваке, он се још једном окрете и са свим немарно и више као узгред рече:

— А овај... шта сам оно још хтео да питим... а јест... је ли теби штогод род господин министар Гершић?

— Ко, ујка Гига? — правим се ја као изненађен питањем. — Ох, да, он ми је ујак... Баш јуче сам му написао реч две, колико да се не љути што му се не јављам.

— Јест, јест, — додаје управник — баш мало пре сам прочитао твоје писмо. Него слушај, да ја теби оно писмо вратим, па ти друкче напиши.

Мени засја радост на лицу, јер сам и иначе стрепио да писмо оде Гершићу, који би се морао згранути кад би видео да га ја називам „драгим ујаком“.

— Да, да, и сам сам то мислио, чим сте ми дозволили писање! — прихватих ја свесрдно управников предлог.

— Та разуме се! — додаје он — Пиши му онако фамилијарно. Кажи му: добро ми је овде, о мени воде рачуна и, тако. Та ти то већ умеш, кад си због писања и апсе допао. Дабоме, то му пиши а за писање имаш већ моју дозволу па ти није потребна никаква протекција!

Изговори то па опкорачи праг и затвори врата за собом.

Чуо сам га још и у ходнику како гунђа и све ми се чини да је још увек понављао реч: протекција, протекција. И, кад ми мало час, по његовој наредби, донеше из канцеларије хартије, мастило и перо и кад сам сео за сто, мислећи шта би почео да пишем, мени је још звонила у ушима последња управникова реч: протекција. И прва реч коју сам на чистоме табаку хартије исписао била је: **протекција**. Испод те речи затим сам исписао, тамо у затвору, цео позоришни комад, коме сам задржао натпис: **Протекција**.

ПРОТЕКЦИЈА

ЛИЦА:

Министар. — *h m*

Драгиња, његова кћи.

Персида, његова сестра. — 2

Аћим Кукић, председник суда.

Савеша, његова жена.

Јулка

Светислав

} њихова деца.

Манојло, брат Аћимов. *h*

Јованка, његова кћи.

Младен Ђурић, адвокатски кандидат.

Једна жена. — *h*

Администрашор.

Практиканш.

Сава Савић, ђумрукција.

Момак код министра. —

ЧИН ПРВИ.

Обична, грађанска соба код Манојла, са миндерлуком и шиваћом машином која служи и као намештај. Прозор, врата у дну и двоја лево.

1.

Манојло, Јованка.

Јованка.

(Стоји крај отворена прозора очекујући госте)
Ено их кола! Јест, они су! Ено је Јулка!

Манојло.

Истрчи, чедо моје, пред њих! Ја ћу их дочекати на прагу, као домаћин.

Јованка.

(Запљеска радосно рукама и потрчи на задња врата) Ју, ала се Јулка променила и израсла.
(Истрчи)

Манојло.

(Трљајући радосно руке прилази вратима) Аћим баш пустио трбух, као да ће у Савет.

2.

Аћим, Савета, Јулка, Јованка, момак (који оставља ствари и одмах одлази) и пређашњи.

Манојло.

А, а, ожђелдум! Добро дошли!

Аћим и Савеша.

Боље нашли! Боље нашли! (Рукују се и љубе међусобно)

Савеша.

(Љубећи Јованку) Гле, гле, гле молим те, дугачка сукња, па фризура, баш девојка, а? Стигла, бога ми, моју Јулку.

Манојло.

Шта ћеш! Пустио сам јој дугачку сукњу, као велим лакше ће се закачити за какав трн.

Аћим.

Или за какву мамузу, а? (Милује Јованку)
Ха, ха, ха!

Манојло.

Хе, хе, хе! Ама дете, разузурите се! Скини то, Савета, седите, седите! (Узима јој корпицу коју је имала у рукама) И не питам, како сте путовали?

Аћим.

Како? Као обично. Мени се укочиле вратне

жале, Савету болео стомак, а Јулки било досадно. Него, ти си добио ваљда мој телеграм?

Манојло.

Добио сам јутрос.

Савеша.

Па јеси ли јавио Светиславу?

Јулка.

Ја сам мислила да ће нас он дочекати на станици?

Манојло.

Требало је да вас дочека, јавио сам му али, биће да је у послу. Доћи ће он, тек што није дошао.

Јулка.

Ја и Јованка очекиваћемо га на прозору.

Манојло.

А ти, Аћиме, ако су ти још укочене вратне жиле од пута, могао би једну добру шљивицу, од оне што растерује назеб.

Аћим.

Могао би, бога ми!

Манојло.

Ајдемо овамо! (Оду лево у собу).

3.

Света, Јулка, Јованка.

Јулка.

(На прозору). Види, види, Јованка, како је оно лепа хаљина.

Јованка.

(Погледа). Врло лепа!

Јулка.

Ето шта вреди престоница, базари шетају улицом! (Јованки). Наша докторка увек кад дође у Београд, оде на Калемегдан или у Позориште и ту изабере себи хаљину. Сад је баш правила једну, ал нешто особито! Дункл... само два поруба... а овде убрана... као од шећера, просто као од шећера,

Савеша.

Таку ћу хаљину правити Јулки за прошевину.

Јованка.

А, одиста, стрина, ја као да сам начула нешто.

Савеша.

Шта?

Јованка.

Па... да ћете скоро правити такву хаљину
Јулки ?

Савеша.

Може бити... Али ти си можда начула за
оно пре, за Јелисија бакалина. То је покварено.

Јулка.

Јух, да си га познавала Јованка! Успија се,
успија се, а сав заудара на петролеум.

Јованка.

Ја сам за другог чула.

Савеша.

Е, то је већ боља прилика!

Јулка.

Млад писар, био ми је неко време учи-
тељ. Почела сам да учим француски. „Бон жур!
Коман ву порте ву?“ — и ту сам стала.

Јованка.

А што ниси продужила?

Јулка.

Зато што смо се српски могли боље да
разумемо.

Савеша.

И он је овде у Београду; има већ десет дана како је овде, дошао је да полаже адвокатски испит.

Јованка.

Па, је ли свршено?

Савеша.

Е, па како да ти кажем. Он је просио али му ми нисмо онако одређено одговорили. Зависи од тога шта ће Аћим свршити, јер се Аћим сад решио сам да иде господину Министру. Писао је молбе, писао је сијасет, па не помаже ништа, него ће сад сам. Е па видиш, од тога све зависи. Ако се преместимо у Београд онда је, бога ми, нећу давати за тог писара; добиће она и бољу прилику овде, у Београду. А ако се не преместимо, онда дабоме, није ни млад адвокат рђава прилика.

Јованка.

Па дабоме!

Јулка.

Јер ако се преместимо у Београд, ја сам казала мајци: хоћу официра, гардијског официра, црвене панталоне. Потпоручник, поручник, капетан; висок, низак, крупан, ситан; плав, црно-мањаст. — све ми је једно, само мора имати црвене панталоне.

4.

Манојло, Аћим и пређашњи.

Аћим.

(Улазећи) Ама, зар Светислав још није дошао?

Савеша.

И ја се баш чудим!

Манојло.

Доћи ће, де! Јавио сам му рано јутрос.
(Јованки и Јулки) Ама ви још тако како сте стигли
с пута. Ја овамо у разговору па се заборавио
а теби, Јованка, ни на крај памети. Води госте
нек се мало умију, нек се очеткају, нек се ра-
зузуре...

Јованка.

Ју, опростите, ја сасвим заборавила.

Манојло.

Ајде, ајде, ајде! (Јованки) Каква си ти до-
маћица?

Јованка.

Сасвим сам се збунила. Опростите, стрина,
изволте, изволте!

Савеша.

Ајде, боме! (Одлазе лево)

5.

Аћим, Манојло.

Аћим.

Ето како ти стоји ствар, мој Манојло. Решио сам се овако, па како Бог да! Чантра ми Савета из дана у дан: „Накврцај ти само Министру молбу!“ Ама накврцаћу ја њему, велим ја њој...

Манојло.

Њој?...

Аћим.

Али ће то он закврцати у акта, моја Савета! Ево већ четрнаест година пишем молбе, па кврц ја њему...

Манојло.

...Кврц он теби.

Аћим.

Није — кврц ја њему, кврц он у акта; кврц ја опет њему, кврц он опет у акта.

Манојло.

У акта, дабоме!

Аћим.

Е, кад је већ дошло догде, а ја ти се

једног дана решим па на телеграф, те министру:
„Куц, куц, куц... Молим за осуство!“ а он мени...

Манојло.

„Куц, куц, куц... изволте узмите осуство!“

Аћим.

Јесте! Па ћу ти ја, мој брајко, сад одавде
па цап код министра с мисли и персоном...

Манојло.

„Добар дан, господине министре, таква и
таква ствар“.

Аћим.

Море није то само таква и таква ствар,
него сам ти се ја сад наоружао да сам кадар
и најтврђи град разбити. У сваком џепу имам
по једну батерију. (Пипа се по џеповима.) Не по-
маже ти ту више ни честита служба, ни молбе,
него овако ако се може. (Вади једно писмо) Ви-
диш ли ти ово писмо, а?

Манојло.

Видим.

Аћим.

А знаш ли ко је то писао?

Манојло.

Не знам!

Аћим.

Господин министрова стрина. Ту видиш пише она: таква и таква ствар, да ми тога и тога, одатле и одатле, преместиш тамо и тамо.

Манојло.

(Дивећи се). Мој брате!

Аћим.

Па онда. (Вади друго писмо).. знаш ли ко је ово писао?

Манојло.

Е па, господин министров стриц!

Аћим.

Није. Један стари друг и пријатељ министров; заједно су учили школу, заједно су крали крушке, Па знаш ли шта тај пише?

Манојло.

„Таква и таква ствар, да ми тога и тога, одатле и одатле, преместиш тамо и тамо!“

Аћим.

Јесте! Па онда (Вади треће писмо)... погледај коме је ово?

Манојло.

Опет министру.

Аћим.

Није, него његовој госпођи. А знаш ли ко то пише?

Манојло.

Не знам!

Аћим.

То пише господин министрове жене другарица. Каже: тако и тако, то да ми учиниш, да говориш твоме мужу...

Манојло.

Знам, ама... господин министрова жена је умрла.

Аћим.

(Изненађен). Умрла?

Манојло.

Јесте!

Аћим.

Е, штета! Али све једно, ја ћу се правити као да не знам. А имам још ја, није само ово. Немам потребе ни речи да говорим, него одем лепо, предам му ова писма, он их прочита, узме моју молбу па напише: „Да се премести!“ Ето ти! Него, добро се сетих, треба да напишем молбу па да ми је одмах при руци, кад он каже: „Дајте молбу! а ја одмах: „Изволте!“

Манојло.

Шта, зар ти ниси још тамо написао и спремио молбу?

Аћим.

Шта ћеш, брате, кад немаш честита чиновника који би ти могао преписати. Баш пред полазак, истукао сам онога наглувог практиканта; обио сам му о главу цео један лењир оноокошког суда. Ја се сав умијем мастилом радећи, тако рећи сав се увучем у дивит а он се увуче у кафанчину па банчи. Каже ми Савета: „Ти си се опет тукао са практикантима, али то не личи за Бога твоје достојанству, ти си председник суда!“ Све једно: личило или не личило моме достојанству, морам пре но што одем отуд, испребијати још и оног дугачког што краде државну хартију па продаје деци.

Манојло.

Дабоме да га мораш испребијати!... Али, реци ми, тако ти Бога, зар немаш тамо ни једног честитог који ти је могао преписати молбу?

Аћим.

Немам, брате! Написао ја лепо молбу и удесио; где треба тачка, тачка, где треба запета, запета; двојеточије, двојеточије; удивително, удивително.

Манојло.

Јест, удивително!

Аћим.

А био сам пред полазак нешто слаб те нисам отишао у канцеларију него послао по пандуру. И кажем још пандуру од речи до речи: „Ево ти ово, иди у суд па дај оном дугачком практиканту Теофилу да на чисто препише; ако није у канцеларији а он је тамо преко пута, код „Сабље Димишћије“, карта се. Ако не нађеш њега а ти отиди код „Моруне“...

Манојло.

Код „Моруне“?

Аћим.

Јест! Тамо је онај наглуви практикант, хвата сељаке па им пише жалбе. А ако не нађеш ни њега, онда иди у суд, секретар мора бити тамо!... Јер секретар, знаш, увек спава у канцеларији.

Манојло.

Гле, молим те!

Аћим.

Ето тако, пошљем пандура кад, не прође ни по сата а он се врати. Каже: „Не могу ни једног да нађем“. Јеси ли био код „Сабље Димишћије“? — „Јесам, каже, тамо је онај дугачки па се потукао, све диже столицу у вис и виче: Дама пик је била на сону!“ Ах само док се вратим, тај ће ми Теофило већ остати на сону! А, јеси ли будио секретара? — питам ја.

Манојло.

То оног што спава у канцеларији?

Аћим.

Јес! Каже: будио сам га па испрва није хтео да се пробуди а после се наљутио, дочепао молбу, згужвао и поцепао.

Манојло.

Па сад?

Аћим.

Па сад то, онај исцепао молбу, ја нисам имао кад да напишем другу, јер било већ време да се полази, па ћу сад овде. У тебе има перо и мастило, је ли?

мастило и перо

Манојло.

Има, дабоме. Ево, ево овде, ево и хартије!

Аћим.

(Седа, узима перо и проба на нокту па га умаче и почиње, па одмах прекида) Слушај, Манојло, сме-таш ми. Ја не умем да мислим кад још кога има у соби.

Манојло.

Па одох ја тамо код жена.

Аћим.

Немој готово, него могао би, за време док ја састављам молбу, да одеш и видиш шта је са Светиславом. Једва смо чекали да га видимо а њега нема. Бојим се да није нешто слаб или тако нешто.

Манојло.

Па добро, кад тако велиш. Баш да пођем, је'л тако велиш?

Аћим.

Па јесте!

Манојло.

Добро, кад ти велиш. (Узме шешир, пође до врата па се врати.) А велиш да га зовем?

Аћим.

Па да га зовеш дабоме!

Манојло.

А овај... јеси ли ти онако мало размислио о томе?

Аћим.

О чему?

Манојло.

Па о Светиславу!

Аћим.

Ама шта имам да размишљам?

Манојло.

Па рекох, да ти он нешто не буде на сметњи?

Аћим.

Како на сметњи?

Манојло.

Па велим... знаш... он је сад уредник оног листа.

Аћим.

Ама каквог листа?

Манојло.

Јеси ли читао који пут лист „Народни пријатељ“?

Аћим.

Јест, па?

Манојло.

Па од неколико дана он је уредник тога листа, тако ми каже Јованка.

Аћим.

Ама онога листа што онако грди данашње министре?

Манојло.

Јес!

Аћим.

(Дочепа се за косе.) Господе Боже! Мој син грди министре, — мој рођени син грди министре, је ли, Манојло?

Манојло.

Грди их, боме!

Аћим.

Господе, шта сам ја доживео под старе дане! И мој министар, овај, мој господин министар зна можда да је он мој син или зна може бити да сам ја његов отац... све једно, тек мој господин министар зна, извесно зна.

Манојло.

Дабоме да зна!

Аћим.

Ама од куд то, по Богу брата, од куд то? Ја сам, брате, мирне крви, цела моја фамилија је мирне крви и Саветина је фамилија мирне крви, те од куд то да се он тако изметне? Е тај ми је леп колач испекао. Таман као што треба. Одем ја лепо, па: „Добар дан, господине министре, ја сам тај и тај!“ А он тек протрља руке па мени: „Аха, голубе мој, ви сте дакле тај и тај, отац тога и тога, комунца?“ Па тек онда отвори протокол па на: А... а, а, а, а... (Показује прстом превртане листова.) а, а, — Аћим!

Е, драги мој, господине Аћиме, овамо, онамо, одовуд, одонуд, изволте ви лепо напоље из службе.

Манојло.

Напоље, дабоме!

Аћим.

Дабоме! Али чекај, синко мој, да видимо може ли то бити; кад сам ја тебе хлебом изранио ти сад мени хлеб да га ускратиш? (Сети се)
 7 Ти велиш, Манојло, тек је од неколико дана уредник тога листа?

Манојло.

Јес!

Аћим.

А пре је био други?

Манојло.

Јес!

Аћим.

Шта знаш, може бити министар још и не зна да је он уредник... може бити... Иди одмах зови га, доведи га. донеси га...

Манојло.

Мислим нешто...

Аћим.

Немој ништа да мислиш, него га одмах доведи; ако неће, узми четири човека па га донеси. Разумеш ли, донеси га!

Манојло.

Ама...

Аћим.

Молим те иди што пре, не смемо ни часа часити. Иди, иди, иди! (Изгура га)

6.

Аћим сам

Аћим.

Ко би то рекао? Ко би то рекао? Савета и не зна, пашће у несвест кад јој кажем. Али ако, она је крива, она га је таквог родила. На њу је, јер и она који пут запне па ме изгрди на пасја кола. И онда дабоме, кад мајка грди председника суда, дете ће да грди министра. Она је крива! Него сад не треба ни часа часити. Молба треба да ми је готова, па ако могу још данас код министра, најдаље сутра, јер може бити он још не зна да је мој син уредник тога листа (Седне и пише). Високо благородни господине министре (Говори). Точка, није, удивително! (Пише). Служећи већ четрдесет лета по разним државним надлештвима, већим пак делом мога живота по внутрености,

најпосле верујем да ће господин министар, имајући у виду моју беспрекорну службу, преместити ме у Београд (Говори). Точка. Нећу дугачко. Ако му је кратко нека узме, има тамо код њега још дванаест мојих молби, па нека чита (Пише). „И у тој надежди остајем господину министру препокорни служитељ, понизни... (Говори). Точка. Доста је, брате и оволико. Неће ту помоћи ова молба, ако што помогне помоћи ће ова писма. Ух, само да ми не поквари онај комунац.

7.

Аћим, Савета, Јулка.

Савеша.

(Улазећи). Бога ти, зар још није дошао Светислав?

Аћим.

Светислав, је ли... (Уздржи се)... за Светислава питаш?

Савеша.

Па да, за њега.

Аћим.

А јест, отишао је Манојло, баш мало час је отишао Манојло да га зове.

Савеша.

Али, Аћиме, забога, ти си се опет сав

умрљао мастилом! Овамо тражиш премештај за Београд, а овамо... Не мислиш ваљда и овде да идеш тако, увек умрљан мастилом?

Аћим.

Шта ћу ја, Савета, кад Манојло и нема дивит него неки полић, шта ли је. Није ни полић, него чаша од лимунације. Писао сам знаш молбу па баш ето бринем, ко ће да ми препише. Не знам да ли Јованка има леп рукопис?

Јулка.

Нема, али и да га има, она сад има посла у кујни.

Савеша.

Па забога, сад ће доћи Светислав.

Јулка.

А он има леп рукопис.

Аћим.

Он да препише? (Уздржи се) Јест, бога ми, могао би он. Причекају док он дође... (Кад год се узбуди при помену имена Светислављева, он дише нагло шиштећи)

Савеша.

Ух, Аћиме, забога, докле ћеш ти шиштати кад дишеш?

Аћим.

Е па дозволи, Савета, и да шиштим кад ми је таква навика од малена. И мој отац је шиштао и мој деда, па извесно и цела моја фамилија је шиштала кад је дисала.

Савеша.

Али то је простачки! Напоследку, тамо у паланци могао си и шиштати колико си хтео, али овде у Београду.

Аћим.

Па добро де, одвићи ћу се. Ако ме преместе одвићи ћу се, а ако ме не преместе шиштаћу и даље. Ето ти!

Јулка.

(Крај прозора) Ју, ево господина Младена. Иде можда овамо. (Клања се) Јест, јавио ми се, ево уђе у авлију.

Савеша.

Пази, Аћиме, још једнако лепо с њим док не видимо на чему смо.

8.

Младен, пређашњи.

Младен.

Добар дан желим. Добро нам дошли, добро нам дошли! (Рукује се са свима)

Савеша.

Гле, гле, ви нам то тако желите добродошлицу као да сте овдашњи; као да нисмо заједно из паланке дошли.

Младен.

Да, али ја сам већ десет дана овде.

Аћим.

Изволте, седите!

Младен.

Благодарим. Па како сте путовали, извесно неугодно? Госпођици је морало бити чак и досадно?

Јулка.

А не. Била сам нестрпљива да стигнем у Београд, па ми је то прекраћивало досаду...

Аћим.

Мени су назебле вратне жиле.

Младен.

(Јулки). Зар толико волете Београд?

Јулка.

А зар ви не?

Младен.

Та, ја сам дуго у њему био ђак...

Аћим.

А, овај, нисте зар још полагали адвокатски испит?

Младен.

Не још. Јавио сам се и одређена ми је комисија али не знам зашто се ствар одлаже. Сутра баш мислим да пођем министру да му се пожалим.

Аћим.

Сутра?

Младен.

Да?

Аћим.

А што сутра? Да ли можда сутра прима господин министар?

Младен.

Та, у ствари не прима. Он је слаб и већ неколико дана не излази из куће, али је објавио да ће сутра примати код куће.

Аћим.

(За се) Још боље! (Гласно) Па кад се на-
дате да полажете испит?

Младен.

За два три дана свакојако.

Јулка.

Ја вам желим успех.

Младен.

Хвала!

Савеша.

И ја такође!

Младен

Хвала!

Аћим.

А ја ћу вам пожелети кад свршите испит
Него... (Замисли се). А велите, сутра министар
прима?

Младен.

Да!

Аћим.

Е онда... (Сети се) а јест бога ми! Овај
Савета и ти, Јулка, отидите тамо мало у собу,
имао би са г. Младеном да проговорим нешто.

Савеша.

Молим, молим! (Полазећи, тихо Аћиму) Пази,
немој да дајеш реч!

Јулка.

Али нећете поћи да нам се не јавите.

Младен.

О, молим, зар бих ја...!

Савеша и Јулка (Оду).

9.

Аћим, Младен.

Аћим.

Ви, дабоме, не можете да погодите шта бих ја са вама да разговарам?

Младен.

Та, од прилике. У осталом, ја сам увек очекивао... (За се). Значи, одлучили су...

Аћим.

Знате, нисам хтео да вам говорим пред женскимма...

Младен.

Молим вас, ја то потпуно разумем.

Аћим.

Имао сам за то нарочитог разлога...

Младен.

Разуме се!

Аћим.

Јер оне би ми казале, што не чекам Светислава па да ми он препише. А ја, знате, нећу њега да чекам, него...

Младен.

(Разочаран). Да вам препише?

Аћим.

(Наставља своју мисао). Паде ми мало час на памет да ви имате леп рукопис, па рекох; шта је то вама, манете два три пут руком па готова ствар

Младен.

Ја вас не разумем!

Аћим.

Дакле, знате, ствар је у овоме. Хтео сам да вас умолим да ми једну молбу препишете. Ја сам је саставио а ви да је препишете. Ви имате леп рукопис и увек ми је било жао што нисте практикант код мене. Је л хоћете?

Младен.

Дакле то сте имали да ми кажете, а ја сам мислио...

Аћим.

Ви ћете преписати, је л те да хоћете? Ево, изволте! (Води га до стола и нуди му столицу). Ево, имате овде све, перо, мастило, хартију. А ево и концепта. (Вади из џепа и даје му своју молбу). Ево, све је ту!

Младен.

(Проба перо), Драге воље, господине председниче, али ово перо не ваља.

Аћим.

Знате, ја сам писао њиме а ја притискујем кад пишем. Одмах ћу вам послати друго. (Пође па стане). Само чини ми се, ви имате обичај да врцкате кад пишете? Немојте молим вас да врцкате. Може бити овај господин министар не воле да му се врцка.

Младен.

Лепо, лепо, нећу.

Аћим.

Сад ћу вам ја послати перо. (Оде лево).

10.

Младен сам.;

Младен.

Опако ме превари старац. Мислио сам одлучили су и ако видим да шпекулишу

Очекују извесно да л ћу положити испит, или можда што друго...? У осталом, ја сам већ готово постао равнодушан због тог одуговлачења са њихове стране. И не само равнодушан, већ и... изгледа ми чак да сам се затрчао са овом прошевином. Али, тако је то кад се човек прими за домаћег учитеља каквој госпођици; онда разуме се, навикне се на њу, и лекције свршава прошевином.

11.

Јованка и пређашњи.

Јованка.

(Утрчи носећи перо). Опростите... Стриц је послао перо... Је л вама?

Младен.

Да, мени, госпођице, али...

Јованка.

Ево!

Младен.

Дозволите, Младен Ђурић, чиновник из унутрашњости.

Јованка.

Драго ми је. Јованка Кукићева.

Младен.

Особита срећа. Ви сте сестра госпођице Јулке?

Јованка.

Да, од стрица. Али молим вас извините ме! имам врло хитнога посла у кујни. Клањам се,
(Отрчи)

12.

Младен сам.

Младен.

Та причекај мало, нисам ти још добро ни очи сагледао! Како ме мило текнуше ове благе црте! Што тако брзо оде?! Како би било да покварим и ово перо па да тражим друго да ми пошљу. (Седајући) У осталом, хајд да се пређе на посао... (Пише) „понутрености“... Могао бих и мастило просути!... „понижан“... Чудновато топле очи!... (Замисли се)

13.

Аћим, пређашњи.

Аћим.

Изгледа да сте готови? Јест, јест... а нисте ваљда врцкали?

Младен.

Нисам.

Аћим.

(Узима и разгледа молбу) Добро, врло добро! Зар овде не би требало удивително?

Младен.

Не! А ви баш желите да се преместите у Београд?

Аћим.

Та ја... мени је свеједно... то знате навалила Савета и Јулка. (За се) (Треба да га се отресем!) (Гласно) Јес боме, ја дадох реч да ћу звати Савету и Јулку пре но што одете. Савета, Јулка!

Младен.

Ја управо нисам мислио, али... да!

14.

Савета, Јулка, Пређашњи.

Аћим.

Господин хоће да иде!

Младен.

Да... управо...

Јулка.

Ви, разуме се, нећете заборавити да нам се јавите кад будете положили испит?

Савеша.

Толико смо заслужили...

Младен.

(Доста хладно) Свакако, бићу слободан. Праштам се! (Рукује се са свима и одлази).

15.

Пређашњи, без Младена.

Савеша.

Аћиме! Да му ниси што о Јулки говорио?

Аћим.

Боже сачувај!

Јулка.

А ја бих рекла као да је нешто мало хладнији према мени, но што је био мало час!

16.

Манојло, Светислав, Администратор и пређашњи.

Манојло.

Ево га! Једва сам га нашао!

Савеша.

(Грлећи Светислава). А, ти неваљалче, где си до сад?

Свешислав.

Добро ми дошли! Добро ми дошли! (Љуби Савету и Аћима у руку а са Јулком се грли).

Јулка.

Већ сам хтела да пођем сама да те тражим.

Аћим.

(Који је за све време остао хладан). Зар ти ниси могао доћи кад ти је Манојло јавио да ми стижемо?

Свешислав.

Мислио сам нећете тако рано стићи, а право да вам кажем, имао сам и великога посла. Почео сам да пишем чланак а чика Манојло ме прекинуо те нисам ни свршио. Зато је мој пријатељ и пошао са мном. Ах да, ја и заборавио да вам га прикажем. (Представља га). Мој пријатељ, администратор мога листа!

Администратор

(Који је шетао врло нервозно, једва климне главом).

Јулка.

А зар се онако, болан браца, одговара на моја писма? Ја сирота пишем сваки дан а од тебе свега три писма.

Свешислав

Е па ја сам ти писао да од мене не чекаш
Бог зна колико.

Аћим

Извесно око новина имаш много посла?

Свешислав

Разуме се и сувише!

Манојло.

Па кад је уредник, дабоме!

Свешислав.

Да, готово све је на мени. Ја пишем увод-
ни чланак, ја подлистак, ја политички преглед...

Манојло.

Политички?

Свешислав.

Да! Па можете мислити колико је то посао?

Аћим.

(Јетко). Дабоме, дабоме! То је врло велики
посао, могу да замислим. Него... овај... Манојло...
да... управо ти Савета и Јулка, идите часком
тамо у собу. Идите, брате, у кујну, помозите
Јованки! Ја и Манојло имамо врло важан раз-
говор са Светиславом.

Савеша.

Ех, ти опет. Сваки час имаш по неки важан разговор. Нисам још честито ни разговарала с дететом.

Манојло.

Молим те, снахо, имаш кад да разговараш колико хоћеш, али ово је сад важно.

Свешислав.

Да мајка, отиди, знам шта отац жели да разговара. Доћи ћу ја већ к теби, чим свршим разговор.

Савеша.

Ајде де! (Полази).

Јулка.

(Полазећи за њом). Имам ваздан да ти причам.

Свешислав.

(Испраћајући их). Доћи ћу!

17.

Аћим, Манојло, Светислав, Администратор.

Аћим.

(Манојлу тихо). Што си ми овога довукао?
Смета много.

Манојло.

(Такође тихо). Зар сам га ја довукао ?

Аћим.

(Светиславу). Седи !

Манојло.

(Такође). Седи !

Свешислав.

(Седајући, за се). Доста званичан почетак !

Аћим.

Ти ниси хтео да тражиш службу ?

Свешислав.

Нисам !

Аћим.

Примио си се да будеш уредник неких новина ?

Свешислав.

Јесте !

Манојло.

Како се оно зову те новине ?

Свешислав.

„Народни пријатељ“.

Аћим.

Ја, народни пријатељ, народни пријатељ. Па лепо али како од прилике миришу те новине; на што иду, шта пишу, кога бране, кога нападају?

Администрашор.

(Који једнако намрштено шета). Бирократија!

Свешислав

(Устајући с места, мало ватрено) Бране оне, чија су грађанска права повређена; оне, чија је слобода угрожена, оне...

Администрашор

(Говорећи увек сам себи) Да, њих бране!

Аћим

Добро... рецимо њих бране. А кога нападају?

Свешислав

Нападају оне, који своје личне интересе стављају изнад народнога добра; оне, који бездушно црпе из дубокога кабла народних мука своја лична уживања; нападају оне...

Аћим.

Стани! Стани! Реци ти мени просто, нападају ли министре?

Свешислав.

Да, јер од њих потичу сви они замршени
конци што обавијају...

Аћим.

Стани! Стани! Нападају ли мога министра?

Свешислав.

Њега, да њега, који је у судницу унео
омразу, који је правди наметнуо улогу освете,
који је...

Аћим

Стани! Стани!

Манојло.

Стани!

Администратор.

(Као и пре) Духовна импотенција!

Аћим.

(Обзирући се на администратора) Овај... ни-
шта... Манојло... није... синко... није! Ма-
нојло, ајдемо да доведемо Савету и Јулку. (По-
казује очима Манојлу на администратора).

Манојло.

Да, кад и онако не можемо на само раз-
говарати! (Погледа на администратора па оду).

18.

Светислав. Администратор

Светислав.

Како ти се допада овако званичан испит?

Администратор.

Породична инквизиција!

Светислав.

Шта ћеш? Ал' ипак не треба старцима замерити. Отац се плаши за своју службу због тога што сам ја уредник „Народног Пријатеља“. Којешта! Отац је отац а син је син; то нема никакве везе међу собом. Зар не?

Администратор.

Ал' молим те, ти си заборавио зашто си мене повео?

Светислав.

Знам, да ти дам чланак. Ал' ето видиш, куд можеш овде да пишеш. Ја сам мислио само да се поздравим, па да се завучем у какву собицу, али овако...

Администратор.

Слушај, дај ми макар почетак да носим, само да слагачи не чекају, а ти се после завуци где год па доврши.

Свешислав.

Добро!... Ево, покушаћу да бацам само неколико уводних фраза... (Седа и пише).

Администрашор.

А кад да пошљем по остатак?

Свешислав.

Пст!... Да!... Хм!... Казаћеш нека оде ко... нека оде за онај трговачки извештај... Нека се не прелама трећа страна док ја не дођем, имам нешто да исправим... Да!... Ево! (Устане) Преписао сам себи последњу реченицу да могу наставити. Носи брже.

Администрашор.

Ама боље би било да причекам да напишеш све до краја.

Свешислав.

Не, не, написаћу ја. Не брини, написаћу. Иди ти, видиш и онако да отац хоће са мном нешто да говори па му сметаш ти. Предстоји ми једна породична бура, али то ће брзо бити готово. Иди ти, иди одмах!

Администрашор.

Добро! (Одлази).

19.

Светислав сам

Свешислав.

До душе, мало незгодан положај за оца али колико тек неугоднији за мене. Ја волим

*II
Овога и с...*

министрову кћер а њега мрзим, нападам га не-
помирљиво и огорчено. Како су ту незгодно
укрштени осећаји и убеђење, и како је мени
тешко пећи се на тим двома ватрама. И што је
најгоре, ствар се не да измирити ни изравнати.
Како се она сирота труди да ублажи свога оца,
да створи код њега добро мишљење о мени;
како се труди да олитоми и њега и мене! Ето
и њено последње писмо то би хтело. (Чита га),
„Драги Светиславе! Ја сам већ оцу отворено
казала; нисам могла друкчије. Можеш мислити
како се непријатно изненадио. Испрва је био
одлучно противан али, као да је попустио, па
сад је и на тебе ред да попустиш. Ти ћеш мо-
рати, мени за љубав мораћеш то учинити. Ја
сам казала да ћеш сутра доћи к њему и ако
ми то ниси казао. Опрости ми, али дођи, ја те
молим. Мој отац је већ почео да мисли добро
о теби; јуче ми је за ручком признао да си
даровит. Кад те позна, кад и ти њега познаш,
можда ћемо наћи пут којим ћемо поћи даље.
Хиљаду топлих и жарких поздрава, Драгиња“.
(Замисли се).

20.

Аћим, Манојло, Пређашњи.

Манојло.

(У овој се појави Аћим и Манојло једнако по-
гледима разговарају, дају један другоме неке знаке или
се вуку за капут) Оде л' ти онај, контролор твога
листа, шта ли је?

Свешислав.

Отишао је!

Аћим.

Није морао ни долазити!

Свешислав.

Био је дошао за чланак баш кад је чика Манојло дошао да ме зове, па ја му рекох: ајде пођи са мном, тамо ћу написати! Овде код вас могу ваљда...

Манојло.

Како да не можеш!

Свешислав.

Кад би хтели да ми дате мало времена, па можемо после разговарати. Јер знате како је, слагачи чекају... Ја сам мало час баш почео да пишем...

Манојло.

Шта?

Свешислав.

Па чланак.

Аћим.

Чланак?

Манојло.

У мојој кући почео си да пишеш чланак?

Свешислав.

Па, да...

Аћим.

(Стишавајући Манојла). Чекај, чекај молим те... А какав си то чланак почео да пишеш, молићемо?

Свешислав.

Чланак који ће, надам се, направити сензацију. Носиће наслов: „Продавница звања и положаја“. Прочитао бих вам почетак, али сам га већ послао. Оставио сам само ово мало, да могу наставити.

Аћим.

А овај... ми би могли ваљда и то мало да чујемо?

Свешислав.

Није целина, али тек, моћи ћете од прилике видети шта је садржина чланка. (Чита). „Ви, који дошаптавањем течете звања и положаје; ви, који продавањем душе, подлошћу, улагивањем, несавесношћу, течете звања и положаје; ви који протекцијом течете звања и положаје“... и т. д. Ето ту сам стао, морам наставити.

Аћим.

(Једва уздржавајући се да не плане). Лепо, то је врло лепо!

Манојло.

Особито лепо!

Аћим.

Него овај... ако хоћеш да наставиш, могао би ено тамо у соби, овде би ти ми досађивали. (Показује ону предњу собу лево). Је л' може там, Манојло?

Манојло.

Како да не може, молим те. Нико те неће тамо узнемиравати.

Свешислав.

Врло добро, баш вам хвала. Само тај чланак да свршим, па после можемо колико хоћете и о чему хоћете разговарати. (Оде у собу).

Аћим.

Дабоме, дабоме! (Кад Светислав уђе он закључа врата кључем који му Манојло додаје). Овако сам ја некада закључавао практиканте кад су бегали из канцеларије. Неће га мајци тај чланак отићи у штампарију док сам ја жив! Чу ли, Манојло, шта тај пише?

Манојло.

(Ужасавајући се). Шта тај пише: „Течете звања и положаје!“

Свешислав.

(Луца у врата). Ама шта сте ме закључали?

Аћим.

Јест, јест, закључао! Закључао, ухапсио, него шта! Је л' „улагивање“ а? „Несавесност“ је ли: „подлост“, „протекција“, „дошаптавање“, је ли?

Манојло.

(Важно допуњава Аћима). „Течете звања и положаје!“

Аћим.

Јес, јес, „течете звања и положаје“! Е, неће га мајци тај чланак угледати света!

Свешислав.

(Лупа јаче).

Манојло.

(За се, са страхопоштовањем). „Течете звања и положаје“!

19.

Савета, Јулка, Јованка и пређашњи.

Савеша.

(Улази преплашена). Шта је то, за Бога? Шта је са Светиславом? (Чује лупу отуд). Аћиме, ти си га закључао? Шта радиш, забога? Није ваљда дете!

Аћим.

Није, дабоме да није дете. Камо срећа да је још дете! Закључао сам га него, јер док ја не свршим посао неће га мајци штампати оно што је написао... Манојло, како беше оно, како се зове?

Манојло.

Не знам, мислим: „Бакалница звања и положаја“.

Аћим.

Знаш ли ти, какве је он опасне мисли спремио за новине? А те новине чита и господин министар. Савета, то чита и господин Министар.

Манојло.

(Важно) „Течете звања и положаје!“

Женске.

(Пљесну се рукама и запрепасте).

ЗАВЕСА

ЧИН ДРУГИ.

Министрова соба лево и предсобље десно (*подељена позорница*). У предсобљу столице, чивилук, огледало и један сточић. Лево, у кабинету, једни кабинетска кожна гарнитура, стаклени орман пун књига, сто за писање и на њему књиге, хартије и акта. Предсобље има врата у дну а кабинет лево. Измеђ кабинета и предсобља, такође једна врата.

1.

Драгиња (у соби). Момак (у предсобљу).

Драгиња.

(Држећи писмо у руци). Јутрос сам опет разговарала с оцем. Рекао је: „Тај ми се младић допада!“ То је већ доста, чак и много. Види се да је тата већ доста попустио. Само да Светислав не буде тврдоглав? Ако ме одиста тако воли како у овом писму пише, онда мора... До душе, мора се признати да је и он на муци. Отац хоће да не буде више уредник тога опозиционог листа; да се прими службе. Хоће ли Светислав пристати? (Чита писмо)

Момак.

(Пајући). Сад ће, тек што нису почели! Е ово је, брате, да Бог сачува! Кад су већ

мени досадили, ја како ли су господину министру. Хвала милостивом Богу те ме је умудрио, док сам био дете, те сам бегao од школе као ђаво од крста. Иначе да сам свршио школу, могло би ми се још десити да будем министар а ратос ти такве службе. Ево, што кажу, ја сам први до министра, кад стојим овде пред вратима, па видим каква је то невоља и напаст. Па још кад се неко наврзе... Ух, грозница ће ме, ако и данас дође онај практикант. Ово је девети дан како долази. И кажем му лепо: „Ама неће, брате, да те прими Министар!“ Аја, ето га сутра опет.

2.

Момак, Младен (у предсобљу). Персида (у кабинету)

Момак.

Неко канда већ долази а господин министар се још није ни обукао.

Младен.

Добар дан!

Момак.

Добар дан!

Младен.

Господин Министар је код куће?

Момак.

Па знате, још је слаб, још не излази, не даду му лекари.

Младен.

У министарству је објављено да ће код куће примати.

Момак.

Да, да, само изволте мало почекати, још није дошао у кабинет.

Младен.

(Седа, вади неке новине из џепа и чита).

Персида

(У кабинету) Она је чини ми се опет добила неко писмо? У осталом, не завидим јој ни мало; кад бих хтела могла бих и ја добијати колико хоћу писама. Оно истина, (Гледа се у огледало) јесте млађа, нешто мало млађа, али — зар не тече и у мени девојачка крв? Па онда, то је већ познато, да су моје обрве лепше од њених. А очи? Очи се бар не мењају па не знам колико човек да остари а најглавније је код женске кад су лепе очи. Сећам се још пре десет до петнаест година, на општинском балу, како ми је рекао један артиљеријски капетан; „Ви госпођице, имате очи које сажижу као усијано гвожђе!“ Могла сам онда и да се удам да сам хтела, али брат је онда био секретар. Зар није боље што сам причекала? Друго је то секретарова а друго министрова сестра. Могу да их бирам као крушке на пијаци. Само да ми је да који пут седнем овде па да примам место брата. Ала би то било дивно!

Али и овако, ја удесим па кад видим да их има доста у предсобљу а ја прођем онуда и чујем како шапћу замном: „Министрова сестра:“ „Господин Министрова сестра!“

3.

Министар. Пређашњи.

Министар.

(У кућној хаљини.) Ту си Персида?

Персида.

Дошла сам да прегледам је ли овде све у реду. Ти ћеш данас примати код куће?

Министар.

Да! Нисам излазио у канцеларију већ четири дана а има их којима је прешно да дођу к мени. Не знам да л' има кога? (Звони.)

Момак.

(Уђе у собу.) Заповедајте!

Министар.

Има ли кога?

4.

Практикант. Пређашњи.

Практикант.

(У предсобљу. Прво промоли главу, затим полако и на прстима улази).

Момак.

Само један господин.

Министар.

Тим боље ако их нема више. Персида, пошљи ми капут.

Персида.

Одмах! (Одлази, за њом момак.)

Министар.

(Отвара пошту и разгледа. Момак му доноси капут те скида кућну хаљину и облачи капут. Момак односи у собу кућну хаљину.)

Практиканш.

(У црним хаљинама али се види да су туђе. Ругави и ногавице дугачке, капут широк. За време трајања радње у кабинету говори за се.) Ово је већ девети дан како долазим. Е то је већ страшно! Најпосле не марим што једнако долазим, истерали су ме из службе па имам и сувише времена да правим аудијенције, али ми онај, брате, неће више да позајмљује црне хаљине. Већ је три пута слао а јуче је и сам долазио мојој кући али, разуме се, није ме нашао код куће, био сам под креветом. Дошло ми је да станем код ових врата па да викнем „Ама примите ме већ једанпут, господине министре, неће човек више да ми позајмљује хаљине!“ Вечерас нећу смети ни да спавам код куће, јер онај прети да ће ме на спавању ухватити.

Момак

(Враћајући се из собе) Заповеда ли господин Министар?

Министар

Нек уђе тај господин.

Момак

(Улази у предсобље и спазивши практиканта, запрепасти се) Зар опет?

Практиканш

Да, молим вас, пријавите ме!

Момак

Ама неће, брате, да те прими министар.

Практиканш.

Свеједно, пријавите ви само мене!

Момак.

(Младену) Изволите ви господине! (Отвара му врата).

Младен.

(У кабинету). Добар дан, господине министре

Министар.

Добар дан! Шта сте ради?

Младен.

Ја ћу бити врло кратак, господине министре. Пре петнаест дана јавио сам се за полагање адвокатског испита. По вашем наређењу састављена је комисија....

Министар.

Па?

Младен.

Изгледа ми, да та комисија намерно не заказује полагање мога испита, не би ли... мени на пример сутра истиче осуство и ја бих морао одустати од полагања и ићи на дужност, ако ми ви сами, Господине Министре, не би продужили осуство.

Министар.

То није тако тешко... Комисија да, она се требала до сада састати али, колико ми је познато, већина госпoде чланова исте, ушла су и у један стручан одбор који има сад, пре са-састанка Скупштине да проучи извесне моје законске предлоге. Према томе ваше оптужбе неће бити тачне; ту најмање може бити какве намере а не разумем и зашто би их било. Ваше име?

Младен.

Младен Ђурић.

Министар.

Младен Ђурић.... (Досећа се). То ми је име познато... (Записује и досећа се).

Момак.

(У предсобљу Аћиму који је ушао). Можете ми дати вашу карту.

Аћим.

Немам, брате!

Министар.

Да... сећам се сада. Ви сте, чини ми се, критиковали мој пројекат закона о адвокатима?

Младен.

Био сам слободан.

Министар.

Имате оштро перо! - А колико се сећам, ви сте у очи избора држали и неке ватрене говоре, који нису били у потпуној хармонији са вашим чиновничким положајем.

Младен.

Али су можда били у хармонији са мојом грађанском дужношћу.

Министар.

(Домишљајући се) Сад разумем и ваше малочашњу сумњу да комисија нарочито не заказује ваш испит. А, Боже сачувај; далеко смо од тога да чинимо тако ситне и недостојне пакости. Ја ћу вам продужити одсуство и ви ћете полагати испит што пре, можда већ сутра.

Младен.

Хвала вам, господине министре!

Министар.

Ви вероватно зато и полажете тај испит да би се опростили чиновничког, зависнога положаја те слободније посветили политици?

Младен.

Полажем га што сам спреман али не одричем и намеру да се посветим политици.

Министар.

Да, то има дражи за младе људе.

Младен.

И за оне који желе добра своме народу.

Министар.

(Сумњајући) Можда... можда! Дакле, наредићу да што пре полажете испит.

Младен.

Благодарим, господине министре! (Клања се и излази у предсобље).

Министар.

(Разгледа пошту и акта)

Младен.

(У предсобљу, узимајући шешир, спази Аћима)
Добар дан желим.

Аћим.

А ви сте били тамо, били сте код господина министра?

Младен.

Да!

Аћим.

Је л' те, какав је човек?

Младен.

Врло обичан.

Аћим.

А да није данас штогод љут или онако штогод нерасположен?

Младен.

Није.

Аћим.

Е баш вам хвала!

Младен.

Збогом. (Одлази).

Аћим.

Збогом!

5.

Пређашњи, доцније жена и Сава Савић

Пракшикант.

То је ужасно, тај ме извесно неће ни данас примити!

Аћим.

(За се) Само кад није љут! Као да ме прође први страх!

Жена.

(Упада у предсобље и говори на сав глас) Је л' господин министар код куће?

Момак.

(Маше рукама) Лакше забога, код куће је!

Сава Савић.

(Улази) Добар дан!

Момак.

Господо, молим ваше карте или напишите имена на ове хартије.

Сви.

(Прилазе столу и пишу на парчадима хартије своја имена. Жена умољава Саву Савића и овај јој пише).

Момак.

(Пошто је примио хартијице, уноси их у министрову собу и ставља му на сто па излази у предсобље).

Практиканш.

(За се) Само да ме прими а знам ја већ како ћу му се подвући под кожу. Рећи ћу му да је писар Јеротије рекао један пут, кад се напио, да је господин министар магарац. А то је важно, јер што пијан говори то трезан мисли! Па ћу му онда рећи за Перу рачуновођу како шири разне идеје против државе. Један пут, пред свима нама практикантима, рекао је да је држава крава музара. Па онда (Звони звонце из министрове собе, те се тргне и прекине говор).

Момак.

(Улази)

Министар.

Нека уђе ова госпођа.

Момак.

(Враћа се у предсобље) Изволте госпођо!

Жена.

(Улази к министру, за све време говори на сав глас) Добар дан, господине министре!

Министар.

Добар дан желим. Изволте седите!

Жена.

Захваљујем! (Седне) Ја и мој муж добро смо познати са вашим братом. Били смо заједно летос у бањи, тако рећи, соба до собе.

Живели смо као своји, тако рећи од ујутру па до увече нисмо се одвајали: тако рећи заједно смо и ручавали.

Министар.

Мило ми је, а како се зове ваш господин муж?

Жена.

Мој муж? Зар га не познајете? Сима писар! Та забога Сима Јелић, писар. Зна га цео свет, био је за време рата начелник станице. Па баш кажем вашем брату једанпут у бањи — јер, кажем вам, ми се нисмо одвајали. Ако је да се прођемо, заједно смо шетали; ако је да узмемо што, заједно смо узимали; ако је да купимо што, заједно смо куповали. Тако смо живели као своји. Ништа он и његова госпођа нису урадили, ништа нису купили, нигде нису пошли, ништа нису појели без нас. Ако је јагње, јагње; ако је пиле пиле...

Министар.

(Устаје нестрпљиво.) Мило ми је, мило ми је!

Жена.

Па кажем вам, тај мој муж био начелник станице, те рекох, идем ја господину министру па ћу самом њему рећи. Јер знате, баш је радио као начелник станице; ама верујте ми на нос је пао колико је радио; као да за себе ради а не за државу. Цео свет му се чудио.

Па кажем баш вашем брату: чим се вратим из бање, идем ја господину министру, треба и он да зна колико је мој муж радио. Знате ли да је био права кртица. Код њега се није знало шта је дан а шта је ноћ; он је...

Министар.

(Све нестрпељивији.) Знам, знам, чуо сам да је много радио. Дакле шта сте хтели да ме замолите?

Жена.

А зашто, молим вас, да господин Срета добије орден? Кобајаги Срета га заслужио. Бавола заслужио! Покрао, покрао па већ није знао шта је доста! Па хајде он, али зашто молим вас да добије господин Тимотије Шапоњић? Чудо већ, прекинуо се радећи; није ни долазио у канцеларију. Па онда, медаљу за храброст Фемкин Ђура. Но благо његовој храбрости, туче га жена свакога петка. Па остави он, али, откуда храброст Сарићу...? Храброст... храброст... а таван, а таван? О изем ти његову храброст! Па баш кажем летос у бањи вашем брату, јер тако рећи ми се нисмо ни одвајали и што кажу...

Министар.

Живели сте као своји! Да, да, то ми је познато. Дакле шта му кажете?

Жена.

Па кажем вашем брату, јер мој је муж тако рећи шамшула; он неће ником ништа да

каже, а ја бога ми што бело, бело а што црно црно, па макар то...

Министар.

Дакле молим вас шта сте казали летос моме брату у бањи или боље шта сте хтели да ме замолите?

Жена.

Хтела сам да кажем: ~~Зар је~~ право да мој муж не добије орден и хтела сам да вас молим да и моме мужу дате орден.

Министар.

Али забога, то није моја ствар.

Жена.

Свеједно! Министар-министар, један ко и други, а ми се добро живимо са вашим братом. Знате, ми и сада од када смо се вратили из бање, опет као да смо своји; управо никад тако рећи неће ваш брат проћи а да тако рећи...

Министар.

Мило ми је, мило ми је! Дајем вам реч, израдићу да и ваш муж добије орден зато што је пре толико година био начелник станице.

Жена.

Е баш вам хвала. Само упамтите, он се зове Сима, Сима писар. Упамтите Сима Јелић, писар.

Министар.

Упамтио сам добро.

Жена.

Е баш вам хвала! А и надала сам се томе од вас. Каже ми ваш брат, јер он је тако рећи сваки дан...

Министар.

Мило ми је, мило ми је. Не брините. Свршићу. Збогом! (Рукује се и испраћа је.)

Жена.

Е баш вам хвала, сад ћу ја одмах вашем брату, јер је и он, тако рећи... (Изађе у предсобље и одмах излази.)

8.

Пређашњи.

Аћим.

(Кад спази жену.) Но хвала Богу!

Министар.

(Одахне и падне у столицу.)

Пракшиканш.

То је ужасно! Тај ме неће ваљда ни да нас примити!

Министар.

(Звони, момку који улази.) Нека уђе господин Аћим Кукић. (Погледа у сат.) Нека господин причека мало овде, ја морам само медацину да узем...

Момак.

Разумем!

9.

Пређашњи, без министра, затим Персида.

Момак.

(У себи) Ух, да га хоће Бог умудрити да прими онога практиканта да ми га скине сврата.

Персида.

(Из собе) Шта, неће брат да прима?

Момак.

Хоће, отишао је само да узме лек, а рекао ми је да уведем једнога господина овде да га причека.

Персида.

Врло добро, уведи га, уведи га. (Намешта се на огледалу).

Момак.

(Изишав у предсобље) Господин Аћим Кукић.

Аћим.

(Скочи као опарен) Ја?

Момак.

Изволите!

Аћим.

Ама, је л ја?

Момак.

Јесте ви, изволите!

Аћим.

(Прибере се и улази са највећим страхом клањајући се још с поља. Мрмља нешто налик на „Добар дан“)

Персида.

Клањам се, изволите седите!

Аћим.

(За се). Господе, Боже, ваљда није ово министар?

Персида.

Изволте, изволте, брат ће сад доћи. (За се). Матор!

Аћим.

(Промрмља нешто налик на хвала и седне).

Персида.

(Седајући такође) Мислим да вам неће бити непријатно да вас ја забављам док дође брат.

Аћим.

Јест!

Персида.

Ви сте чиновник?

Аћим.

(Мало слободније). Јест. Ја сам председник окружног суда.

Персида.

(За се). Леп положај! (Гласно) Видите, мени се необично допада ваше звање.

Аћим.

Лепо је!

Персида.

Ви сте већ заслужили да будете члан апелације?

Аћим.

(Сасвим слободно). Је л ја? Јесте, дабоме да сам заслужио; заслужио сам ја и касацију, али...

Персида.

Треба говорити моме брату о томе.

Аћим.

Па треба, дабоме, а зато сам ја управо и дошао.

Персида.

А видите, то је доста незгодно да му сами говорите, боље би било кад би то други.

Аћим.

Па незгодно је, али ја имам добре препоруке. (Вади писма из џепа).

Персида.

Али ипак много би више вредело кад би му ко лично говорио и кад би се заузео.

Аћим.

(Сасзим ослобођен). Ама нема ко, брате!

Персида.

(За се). Мало је глуп али то не смета срећи у браку. (Гласно): А би ли ви на пример примили да се ја за вас код брата заузнем?

Аћим.

Ви? Е, кад би хтели?

Персида.

Или може бити ви не волете да се женска страна за вас заузима?

Аћим.

Ко то каже? То ме је неко код вас обла-
гао. Ја волим женску страну.

Персида.

Да, али ко зна да ли волете да се ја за
вас заузmem?

Аћим.

Све једно! И ви! И вас волим! Ви ћете
бити прави анђео за мене ако то свршите.

Персида.

(Усхићена.) Тако дакле „анђео“, рекли сте
„анђео“? Поновите то; рекли сте „анђео“,
је л те?

Аћим.

Јест, анђео!

Персида.

Ласкавче један! (За се.) Од кад нисам чула
реч: „Анђео“; (Гласно) Могу вам рећи... (Стиди се.)
Да... кад сте ми већ тако отворено рекли, нећу
ни ја од вас да кријем: моји се осећају према
вама ниуколико не разликују од ваших (Узима
му руку) Говорићу брату, ја ћу се заузети а
кад то буде... кад то буде... тада ћемо бити
срећни... бићемо срећни, је л те?

Аћим.

Хоћемо!

Персида.

Навалићу на брата и уверена сам да ћу успети а тада, јавићу вам писмом да дођете к њему и да говорите с њим о нама. Он ће пристати, знам да ће пристати.

Аћим.

Само нек он пристане.

Персида.

Хоће, то је моја брига. А сад, стиснимо једно другом руку и реците још једанпут ону реч...

Аћим.

Коју реч?

Персида.

„Анђео“. Реците, волим да је чујем...

Аћим.

Анђео!

Персида.

Тако! А сад, будите спокојни, чувајте ову тајну и верујте да ћемо ја и ви бити најсрећнији пар на свету...

Аћим.

Какав пар?

Персида

Пст! Ево брата! Збогом, збогом драги
мој! (Оде)

10.

Пређашњи без Персиде, Затим Министар.

Аћим.

Ја ову баш нисам потпуно разумео, нешто
му на крају испаде као неки пар и овај... А,
ево га... Како да почнем, Господе Боже!

Сава Савић.

(У предсобљу, момку) Тај се задржао, мора
да је какав добар познаник господин министров?

Пракшиканш

То је ужасно! Тај ме ни данас неће
примити!

Аћим.

Ево га... ево!

Министар.

(Улази у кабинет) Ви сте господин... Како
вам оно беше име?

Аћим.

(Уплашен) А...

Министар.

Изволте, седите! (Седне и сам) Пушите ли?

Аћим.

(Седајући). Јест!

Министар.

Изволте! (Пружа му кутију).

Аћим.

Хвала! (Узима цигарету и пали)

Министар.

Ви сте по свој прилици ради што да замолите?

Аћим.

Јест! (Даје му сва писма). Ево!

Министар.

(Отвара једно по једно писмо и чита).

Аћим.

(Закашље се страшно од цигарете. За се) Који ме ђаво тера да лажем да пушим. Тако неучтиво кашљем! (И даље кашље).

Сава Савић.

(Он је за све време претходних сцена нервозно шетао у предсобљу. Често се погледао у огледало, а

прилазио и момку нудећи му цигаре и тапшвћи га по рамену па би му се умилио). Сава Савићу — или, или! Зар да останем вечити ђумрукција? Људи се данас претурају преко главе и полеђушке и потрбушке а ја да седим па да чекам да дозри класа па да ми сама падне у крило. Не, Бога ми, него: или, или! Истина, госпођица је мало замакла у године, али то баш ништа не мари. А можда је чак и боље јер ћу раније остати удовац а дотле, класу по класу, па да видиш, мој брајко, Саву Савића! Ако ме данас не прими Министар, нећу му се више ни јављати, већ ћу право код ње тражити аудијенцију. Код ње ћу можда лакше и успети јер иде ми некако од руке да освојим женске а, изгледа ми да ми ништа и не фали? Молим вас, шта мени фали? Једино овај проклети леви брк (Уврће га). тај једнако хоће доле!

Министар.

(Савијајући писма) Све вам ово није потребно. Вама не треба протекција: ви сте је стекли вашим дугогодишњим радом и беспрекорном оданошћу.

Аћим.

Јесте!

Министар.

Ја вам до душе не могу за сада ништа поуздано обећати... (Сети се) Изволте, пушите! (Даје му цигару)

Аћим.

(Који ни прву није попушио пали другу и загрдне се од кашља) Хвала! Хвала! (За се) Е ове ће ме цигаре угушити!

Министар.

(Такође пали) Да... не бих вам могао поуздано обећати, али ћу свакојачо водити рачуна о вашој жељи. Ја врло поштујем наше старе судије, још заостале у служби. Код њих сам често налазио на много више савесности но код млађих.

Аћим.

(Кашљући) Јесте! (За се) Ух, како кашљем неучтиво! (Гласно) Ја сам већ четрдесет година..

Министар.

Четрдесет година?

Аћим.

Јесте!

Министар.

Ви би имали право на пуну пензију?

Аћим

Имао бих, ал нека — нека још мало.

Министар.

Мислите ваљда још мало аванзмана?

Аћим.

Јесте!

Министар.

Свакојако, свакојако... дакле, као што вам рекох, не могу вам ништа поуздано обећати али ћу водити рачуна о вашој жељи.

Аћим.

(За се) Морам бежати, ено се спрема да ме понуди и трећом цигаретом (Устаје, гласно) Ја вам благодарим, господине министре, ја се надам, ја...

Министар.

(Пружајући му руку) Гледаћу, гледаћу свакојако! Разуме, се морате бити мало стрпљиви, али се надајте. Збогом!

Аћим.

(Клањајући се непрестано, протрчава кроз чекаоницу и одлази)

Министар.

(Звони)

Момак.

(Улази) Заповедајте!

Министар.

Чека ли још ко?

Момак.

Два господина, један већ девети пут како долази.

Министар.

Данас не могу више примати (Оде лево у собу)

11.

Пређашњи бев Аћима и Министра.

Момак.

(Изивав у предсобље) Господин Министар не може више да прима.

Пракшиканш.

То је ужасно! Ја ћу сутра опет доћи! (Оде)

Сава Савић.

Али забога и ја данас већ трећи дан долазим!

Момак.

Ја бих вас примио да сам министар, овако — изволте сутра!

Сава Савић.

У осталом, ова се ствар и не тиче лично њега. Госпођица Персида је извесно код куће?

Момак.

Јесте!

Сава Савић.

И прима?

Момак.

То не знам!

Батве је
приметно него
плати.

Сава Савић.

(Засе) Храбро, Сава Савићу! (Гласно) Молим вас, питајте је... реците јој, управо... Шта мислите, како би требало да јој рекнете?

Момак

Па рећи ћу јој, један господин желео би да говори с вама.

Сава Савић.

Не, то није довољно! Реците још и Сава Савић. Реците Сава Савић се нада да ћете бити тако добри, и тако даље. Разумете ли?

Момак

Па да, тако! (Полази)

Сава Савић.

Чекајте! Реците, ако не може госпођица данас да ме прими, ја ћу доћи сутра; ако не може сутра, ја ћу доћи прекосутра!

Момак.

А ако не може прекосутра, ви ћете...

Сава Савић.

Тачно, врло добро. Дакле јесте ли упамтили?

Момак.

Та јесам забоба! И ја ћу је молити са моје стране да вас прими кад сте већ наумили сваки дан долазити. (Улази у кабинет)

Сава Савић.

(Шета узбуђено и намешта леви брк) Ух, проклети овај леви брк?

Момак.

(Код левих врата) Госпођице Персида! Госпођице Персида!

12.

Персида. Пређашњи.

Персида.

(Са прага левих врата) Мене зовете?

Момак

Опростите. Нисам хтео да улазим унутра јер видим тамо госпођицу Драгињу а ви сте ми један пут казали, оно што имам вама да кажем да не морам увек пред њом.

Персида.

Имате, дакле нешто да ми кажете?

Момак.

Један господин, Сава Савић ђумрукџија, нада се да ћете бити тако добри да га примите. Ако не можете данас...

Персида.

Ја да га примим? Ваљда жели код брата?

Момак.

Не, не, добро сам ја чуо, жели к вама. Казао ми је и ваше име а казао ми је и своје име; казао ми је...

Персида.

(За се.) Можда какав стари познаник? (Гласно.) Је ли стар?

Момак.

Тако око тридесет и пет.

Персида.

Доста млад. Чекајте! (Оде и вири кроз кључаоницу.)

Сава Савић.

Хоће ли ми упалити? Што нема ваздан момка? Чекај! (Једновремено кад и Персида вири на кључаоницу.)

Персида.

Не види се ништа!

Сава Савић.

Не види се ништа!

Персида.

(Размишља за се.) Ко то може бити? Најзад... (Гласно.) Нека уђе тај господин! (Отрчи на огледало и намешта се.)

Момак.

(Улази у предсобље.) Не морате долазити ни сутра ни прекосутра...

Сава Савић.

Она ће ме примити?

Момак.

Да, изволте!

Сава Савић.

(Најпре намести још једном свој леви брк. Себи) Сад стегни петљу Сава Савићу! (Улази) Најпокорнији слуга! (Клања се дубоко)

Персида.

Клањам се, господине. Ако се не варам, ви долазите право мени?

Сава Савић.

Да, госпођице, долазим право вама јер сам дошао до уверења да је прави пут најкраћи; долазим право вама, јер сам одавно жудио да један пут право вама дођем.

Персида.

У неколико вас не разумем а у неколико бих рекла да ласкате. Изволте седите!

Сава Савић.

Не разумете ме, је л те? Е то је оно, видите! Толико сам и толико година жудео да ме ви разумете! (Седне)

Персида.

Морам вам признати да сте ме већ првим речима скоро освојили, те ако сте дошли да молити што мога брата, и желите моју протекцију....

Сава Савић.

Морам вам рећи да ме тек сад не разумете. (За се) Почетак је добар, само храбро Сава Савићу! (Гласно) Ја не тражим протекције, ја немам шта да молим господина министра; ја сам право вама дошао јер сам одавно жудео да право вама дођем.

Персида.

Драго ми је! Врло сам радознала? (За се) Збиља, интересантан човек! (Гласно) Радознала сам...?

Сава Савић.

Кад бих имао те слободе...?

Персида

Ја вам дајем највећу слободу!

Сава Савић.

Ох, да сам је имао пре шеснаест година, данас бих већ био на врхунцу своје среће. Али све једно, срећи се никад касно не стиже. Долазим право вама дакле, као што сам имао част рећи, право вама, јер сам дошао до уверења да је прави пут најкраћи, долазим право вама јер ево већ шеснаест година како се с дана на дан храбрим да дођем право к вама, да вам кажем отворено и јасно оно, што ми већ шеснаест година, од кад сам вас први пут сагледао, лежи на срцу. Јер шеснаест пуних година, госпођице, у мени нешто тиња, тиња, тиња! Био сам онда практикант, нисам се звао Сава Савић већ Сава Звркетић, али сам ја то презиме променио по одобрењу Господина Министра унутрашњих дела, решењем нумера 2436 које је изашло у 98 броју званичних новина....

Персида.

Али, господине... (Стидљиво.) Ја не знам...

Сава Савић.

Не, не, ви то морате знати, јер је то решење било штампано на челу листа...

Персида.

Не мислим то, већ о вашим осећајима...

Сава Савић.

Моји осећаји? Шта је дакле са мојим осећајима?

Персида:

(За се.) Ох, Боже. вратила сам се у један од оних лепих дана из давне прошлости!

Сава Савић.

Збиља, учинили би ми велико задовољство кад би ми казали: шта је са мојим осећајима?

Персида.

(Стидљиво) Али, забога, господине, то није тако лако.

Сава Савић.

Кад се хоће све се може. Једна реч и ја сам мртав; једна реч и ја сам жив!

Персида.

(За се.) Овај је човек збиља интересантан!
(Гласно.) Ја немам одважности, немам храбрости!

Сава Савић.

Молим, јесте ли ви служили који пут у војсца? Нисте, дабоме, али све једно, служио сам ја и тамо сам, госпођице, научио шта је то храброст. Официр ми је овако објаснио: „Кад ја викнем напред а ти само зажмури па

суни као луд напред!“ Зажмурите, зажмурите дакле, госпођице, па реците реч која живот значи!... Јесте ли зажмурили?

Персида.

(Смејући се и жмурећи) Јесам!

Сава Савић.

Напред!

Персида.

Ја вам пружам руку!

Сава Савић.

(Усхићен) Боже мој, како је живот у оваквим детаљима леп! Хвала вам за овај срећан тренутак, по сто пута вам хвала! Верујте, наново сам се родио; чисто осећам како сам се родио!

Персида.

Али ви би морали говорити и са мојим братом.

Сава Савић.

И с њим и с њим и с целим светом ћу говорити. Говорићу и с њим и с вашом стрижом и са вашом тетком и са вашом јетрвом и са целим светом.

Персида.

(За се) Господину Аћиму ћу одмах писати да нема ништа од нашега брака Овај је млађи и интересантнији. (Гласно) Желите ли још сад да разговарате са братом?

Сава Савић.

Зашто да не, што пре то боље!

Персида.

Ја ћу га одмах звати. (Оде хитно)

Сава Савић.

(Сам) Сава Савићу, није те ништа могло да омете, ти си допливао!

13.

Министар, пређашњи.

Минисшар.

(Појављује се на прагу)

Сава Савић.

(Скочи са столице и поклони се дубоко)

ЗАВЕСА.

VI
"Срећно" свршени
поео

ЧИН ТРЕЋИ

Манојлова соба из првога чина.

1.

Јулка, Јованка.

Јулка.

(Весело скакуће, тапше рукама и пева) У Београд, у Београд, трала-ла-ла-ла; у Београд трала-ла-ла-ла-ла!

Јованка.

Та доста, доста већ!

Јулка.

Почећу опет да учим француски: „Бон жур, сил ву пле, коман ву порте ву?“

Јованка.

А клавир?

Јулка.

И клавир, разуме се! (Свира прстима као по клавиру) Трала-ла-ла, трала-ла, ла-ла! Замисли,

стан на Теразијама, па клавир крај прозора. Па ту пролазе чиновници, млади трговци, официри. Прође на пример неки старији господин а ја онда (Певуши нешто тихо и тужно) трала-ла-ла-ла; а прође млад официр; разуме се са црвеним панталонама, а ја онда (Бурно и врло гласно) Трала-ла-ла-ла! Па мора да окрене главу.

Јованка.

Благо теби, како тебе све то весели!

Јулка.

Па онда Топчидер, Калемегдан, балови, концерти, позориште. Ах позориште, ложа, деколте, а напред у фотељама официри...

Јованка.

(Смејући се) Они са црвеним панталонама?

Јулка.

Разуме се! Па онда Калемегдан. За Калемегдан ћу направити неколико хаљина. Прво, плаву као небо плаву, па овде за појасом бео цвет... Па ја идем напред а мајка за мном, а клупе у парку посели млади писари, адвокати, професори, секретари, официри а ја пролазим а они се гуркају: „Која је ово, ово је нешто ново за Београд?“ Друго вече обучем жуту, а онда димун жуту хаљину а за појасом црвен цвет, па опет ја напред а мајка замном, а они на клупама шапћу: „Ово је она синоћна!“ После,

зна се већ како иде: испустим кишобран, млади господин скочи и дода ми га, ја поцрвеним и кажем му: „Хвала“. Он узбуђено одговори: „О молим, за мене је велика срећа ова услуга!“
~~Сутра дан он ми се јавља и насмеши се; трећег дана он ми се јавља, насмеши се а насмеши се и ја на њега и онда... но знаш како то иде после.~~

Јованка.

Ја не знам.

Јулка.

(Изненађена) Како? Зар ти ниси још никад волела?

Јованка.

Нисам!

Јулка.

И тебе нико није волео?

Јованка.

Није!

Јулка.

Ију! Је ли то могуће? То је просто немогуће! У Београду па не бити заљубљен? Ја мислим да у Београду свака девојка мора бити заљубљена. Па зар те нико није ни онако мало испод ока, мало враголасто, погледао?

Јованка.

(За се) Боже мој!

Јулка.

Чекај само док се преселимо, па ћу те ја научити како се то ради. Београђанке увек мисле да ми паланчанке ништа не знамо, али се варају боме! Чекај ти само док ја дођем у Београд.

Јованка.

(За се.) Он ме је одиста доста чудно погледао.

2.

Савета, Пређашњи.

Савеша.

Ко да сам у боб врачала, знам о чему сте разговарале.

Јованка.

О Београду!

Савеша.

И о томе како ћете се лепо овде водити.

Јованка.

О Калемегдану!

Јулка.

И о Топчидеру и о позоришту и о клавиру....

Савеша.

Е ајде, ајде, удешавајте само!

Јулка.

Ми ћемо, мајко, заједно да шетамо свако вече на Калемегдану. Ја ћу направити четири хаљине а ти једну.

Савеша.

Гле, гле....

Јулка.

Па добро две. ~~На онда...~~

Савеша.

Остави ти мене, ето ти брата Светислава.

Јулка.

А истина, мајка, докле ће отац држати Светислава затворена?

Јованка.

Вирила сам и мало час кроз кључаоницу. По цео дан спава.

Савеша.

Боље је, синко, да га ми држимо затворена него ли полиција. Да га отац није спречио да доврши онај чланак — зло би било, велико зло. И ми не само што не би добили Београд, него би отац остао још и без службе.

Јулка.

Жао ме је, тако бих бољела с њим да говорим сад о Београду.

Савеша.

Жао га је и мени, нисам с дететом честито ни разговарала. Али шта ћеш, мора да се стегне срце кад је и за његово добро а и за наше! Него, оставите ви њега па идите мало у кујну. Помози забога, дете, Јованки, па тамо наставите ваше планове.

Јулка.

(Јованки.) Ајде, па да те учим како се... научићу ја већ тебе. Ајде! (Оде.)

3.

Савета сама.

Савеша.

Нешто се мислим: сад би већ могли одбити Младена; сад је свршено да ћемо добити премештај. Баш ако је и положио адвокатски испит, нека се жени тамо у унутрашњости. Ено му ћерка Јоцића бакалина; Јоцићка

се и онако хвалила да ће је пре удати но ја моју, Па ето јој, нека је уда, а ја ћу моје дете — та већ даће Бог! У Београду бар није тешко удати се.

4.

Аћим. Манојло. Пређашњи.

Манојло.

А шта си се ти, снахо, тако замислила? Биће правиш планове како ћеш се сместити у Београду?

Савеша.

Па и то боме! Ето, кад се зрело размислим, немам ни честите хаљине да изађем у свет. Аћиме, то би нам морала бити прва брига да направим хаљину.

Аћим.

Па јесте, зато смо и тражили премештај, због твоје хаљине.

Савеша.

Али, човече, погледај ме, ако имаш очију. Па ваљда и ја у својој тридесетој години треба да изгледам к свету.

Аћим.

Море, жено, па тебе ће Јулка још мало, па стићи у годинама. Њој је већ двадесет.

Савеша.

То се тебе ништа не тиче колико Јулка има година. Хоћеш ваљда сад, под старост, да се мешаш у женске послове. Што мора бити мора, ја сам председниковица и морам имати честиту хаљину, иначе како би ме свет познавао?

Аћим.

Ама, за то се ти не брине, Савета! Овде у Београду има тако много председниковица, да свет и не зна која од њих има нову хаљину а која стару. Него, дедер ти да ми збринемо друге прече бриге.

Савеша.

Па ако је то, а оно мени је најпреча брига ово дете што си ухапсио.

Аћим.

Пст!

Манојло.

Пст!

Аћим.

О томе немој тако гласно говорити.

Манојло.

Шапћи!

Савеша.

(Шапћући). Па добро, докле га мислиш држати тако?

Аћим.

(Шапћући). Док се ствар потпуно не сврши.

Манојло.

(Шапћући). Док се потпуно не свршим.

Савеша.

(Опет шапћући). Па ти рече да је све свршено код Министра?

Аћим.

(Шапћући). Обећао, ал треба да потпише. Од обећања до потписа који пут је даље него од Београда до Цариграда. Треба да потпише, Савета.

Манојло.

(Шапћући). Црно на беломе!

Аћим.

(Шапћући). А ако овога пустим, па распали оно...

Манојло.

(Шапћући). „Течете знања и положаје!“

Аћим.

(Шапћући). Оде све до ђавола!“

Савеша.

(Шапћући). Па добро, а шта ћемо с оном другом бригом, са Јулком?

Аћим.

(Гласно). Е, то говори гласно.

Манојло.

(Гласно). Сасвим гласно!

Савеша.

Па реко, шта ћемо са том бригом? Младен је положио испит, па ће сад доћи и тражиће да му отворено кажемо.

Аћим.

Е па, казаћемо му отворено.

Манојло.

Сасвим отворено!

Савеша.

Знам, ал шта ћемо му казати?

Аћим.

Е то не знам ни ја.

Савеша.

Кажи ти мени, је ли то извесно да ти добијаш Београд?

Аћим.

Ама зар ти нисам казао. Није то да кажеш да смо онако с ногу разговарали, него: „Изволте седите, господине Аћиме!“ — „Изволте цигару, господине Аћиме!“

Манојло.

„Шта желите, господине Аћиме?“

Аћим.

Разуме се! Па ја њему...

Манојло.

„Така и така ствар, господине Министре“.

Аћим.

Јесте. А он мени...

Манојло.

„Ви то заслужујете, господине Аћиме, ја ћу то учинити, господине Аћиме!“

Аћим.

„Будите без бриге, господине Аћиме!“

Савеша.

Е па кад је тако, онда можемо Младена одбити. Не кажем да га просто отерамо, него лепим. Кад дође да нам јави да је положио адвокатски испит, ~~па те припита~~ а ти му кажи, онако лепим ночином реци, како ти се он јако допада али не можеш да му даш ћерку.

Аћим.

Па кад ми се допада зашто онда не могу да му дам ћерку?

Савеша.

Е па, ако ти се тако не свиђа, а ти му реци у очи.

Манојло.

Сасвим, у очи!

Аћим.

Па добро, ал шта да му кажем у очи?

Савеша.

Да му кажеш: да је сувише високо скочио кад је послао проваџику да тражи твоју ћерку.

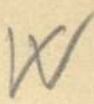
Аћим.

Добро, казаћу му! (Резмисли.) Него, знаш, Савета, боље кажи му ти то. Онако, теби више личи да му кажеш да је сувише високо скочио.

Савеша.

(Погледа на прозор.) Ију! Ено га као наручен. Баш право овамо. Ја одох, Аћиме, а ти му реци! Немој да пропушташ него му реци отворено. (Одлази нагло.)

5.

Аћим. Манојло.

Аћим.

(Узврда се.) Ето ти сад, шта ми натовари на врат! Ја да кажем Министру у очи, ја да кажем Младену у очи, све ја! (Погледа кроз прозор.) Ено га, боме, уђе у капију. (Узврда се.) Овај... шта сам оно хтео да кажем... ах, да! Знаш шта је, брате Манојло, нико то боље неће умети него ти. Проговори прво две три лепе речи са човеком, па му реци у очи да је сувише високо скочио. (Побегне за женом.)

Манојло.

(Сам) Аха, аха, у очи а овамо сви побегоше! И по чему ја опет треба човеку да кажем? Како би било да и ја побегнем па нек сам себи каже у очи. Од куд ја... (Пође и сам да побегне, чује куцање на вратима) Дабоме, у очи, слободно, изволте!

6.

Манојло. Младен

Младен.

Добар дан, желим!

Манојло.

(Још увек збуњен) Добар дан! Како сте? Како сте? Ви може бити идете са испита?

Младен.

Да, право са испита и сматрао сам за дужност, према датој речи, прво овамо да дођем.

Манојло.

Мило нам је! Мило нам је! Јесте ли положили испит?

Младен.

Са одличним успехом.

Манојло.

Е па честитам вам!

Младен.

Хвала! А зар сте ви сами код куће?

Манојло.

Сам? Нисам сам. Управо за вас сам сам.

Младен.

Не разумем вас.

Манојло.

Па тако. Требало би да нисам сам а ипак сам сам. Али да нисам ја сам, ви би били сами.

Него ви то нећете разумети. Боље је да ми окренемо разговор на друго што год. На пример, реците ви мени искрено: ви сте ето млад човек, па зашто се ви, брате, не жените? (За се) Не знам да л сам баш добро почео?

Младен.

Да се женим? Но, па доћи ће и то на ред. Чекао сам најпре да положим адвокатски испит.

Манојло.

Разуме се, па сад кад сте га положили а ви гледајте тамо у унутрашњости ћер каквог трговца. Распитајте се, ко је онако за време рата био државни лиферант, па ето за вас прилике.

Младен.

Ама мени, господине Манојло, изгледа као да ви имате мени нешто да кажете, па онако заобилазите.

Манојло.

Јесте, брате, заобилазим. То сте право рекли и бојим се почео сам сувише из далека да заобилазим па нећу никад стићи да вам кажем. Него знате шта? Ви сте паметан човек, па ајде да се ја и ви искрено разговарамо. (Узме га под руку. Поверљиво и пријатељски) Видите, вас је мој брат Аћим узео пре две године да му поучавате дете. Да је мене питао, ја би му рекао: Не узимај, човече, ђавола у кућу!

Младен.

(Буни се) Али молим...

Манојло.

Чекајте, молим вас. Ја поштујем науку, није да је не поштујем али, брате, данашња наука отишла је сувише далеко. Нама кад је катикета проповедао о Адаму и Еви, он је то некако тако увијао да сам ја увек замишљао Адама у панталонама а Еву у кринолину а данашња наука сасвим отворено говори о смоковом лишћу. Па онда, она јабука што је Ева загризла. Ја сам увек замишљао обичну јабуку. петровачу, а данашња наука то тако некако објашњава, да јасно видиш да је Ева нешто друго загризла. Ја знате не спорим да једна девојка треба да зна много што шта, али кад човек узме младог учитеља, онда девојка може научити и нешто што не треба да зна. Ето на пример, француски језик; има ли што опасније него кад девојка учи неки језик, који отац не зна и говори неке речи, које отац не разуме. „Бонжур“, „бонжур!“ Па тек ето ти једнога дана на врата један велики „Бонжур“. Е видите, тако сте ви са Јулком, туц, муц... па тек једнога дана провадацика у кућу.

Младен.

(Буни се).

Манојло.

Немојте молим вас! Кажите ви шта хоћете, али ја остајем при томе да је француски

језик ђавоља посла. Тим се језиком исказују само дипломатске и љубавне ствари, дакле само оно што није јавно и што треба крити од света.

Младен.

Али молимо вас лепо, шта ви хоћете свим тим да кажете? Изволте говорити отвореније, јер ја не могу допустити...

Манојло.

Ето ти га сад! Не мислим, брате, да вас вређам. Дозволите ми да вам кажем, рекли смо искрено ћемо разговарати. Био сам, забога и ја млад, па се разумем помало у тим стварима, Е, господине мој, био сам вам ја срећан и задовољан практикант у Београду али, једнога дана, натера ме ђаво да пређем у Панчево, да тамо јефтиније купим зимски капут. И тако вам ја тамо видим ову исту моју покојну жену. Купим ти ја капут кад, хоп; — капут у Београду а срце у Панчеву. И ухвати ме неки ђаво, нека грозница шта ли, и поче да ми се мути по глави. Не умем ни један акт да препишем. Седим по цео дан па цртам по хартији: као срце па забодена стрела у њега, док ти једнога дана не опази господин председатељ па оволики нос цртачу. Онда ја знате престанем да цртам оно, али сам непрестано мислио на ову исту моју покојну жену. И онда, разуме се, нађем једнога дана проваџику, пристану они, јер је девојка волела да живи у Београду и ја добијем уз њу леп мираз; пола „грунта“ пада на мене, после смрти њенога оца. А тај је несрећник

још жив а ова иста моја покојна жена умрла је и ја сам је о своме трошку сахранио а она половина мога „грунта“ ено је и данас у Панчеву.

Младен.

То је, господине Манојло, врло занимљива прича и, ако сте је свршили, ја бих вас молио...

Манојло.

Нисам свршио, јер је то врло дугачка прича.

Младен.

Онда ме је врло жао што је не могу до краја чути али верујте немам кад, имам да посвршавам неке послове, јер сутра путујем, па сам увратио само да се опростим.

Манојло.

Е, а јесте ли чули да ће Аћим бити премештен у Београд?

Младен.

Збиља? Дакле обећао му је Министар?

Манојло.

Да. И сада мисли овде да уда кћер, неће је знате удавати у унутрашњости.

Младен.

(За се) Аха, сад разумем! (Гласно) Извесно су господин Аћим и госпођа Савета то решили после обећања министровог о премештају?

Манојло.

Разуме се!

Младен.

И вама то поверили да мени кажете?

Манојло.

Гле, како ви то погађате?

Младен.

Но, то баш није било тако тешко погодити! Дакле, кажите ми отворено да знам, како вам је казао господин Аћим, или можда...?

Манојло.

Да имате право. Дакле, рекао ми је Аћим... управо није ми Аћим рекао него ми је рекла Савета, или ако хоћете праву истину да вам кажем, рекли су ми обоје или боље рећи, ми смо хтели сви троје да вам кажемо.

Младен.

Да, да, да, али шта да ми кажете?

Манојло.

Но, па то, да сте сувише... управо да је Аћим премештен, или како да вам кажем... Знате, брате, шта је; ви сте ваљан и красан младић, положили сте сада адвокатски испит, па се жените тамо. Жените се ви тамо у унутрашњости а ми ћемо се женити овде у Београду.

Младен.

(Слатко се насмеје.) Врло добро! Врло добро! Поздравите господина Аћима и госпођу Савету, пожелите госпођици сваку срећу и реците им да сам дошао рећи им збогом... У осталом, доћи ћу ја ипак и лично данас по подне, да им речем збогом. Ми ћемо ипак остати стари и добри пријатељи и ја ћу сачувати све поштовање за њих.

Манојло.

Сасвим, сасвим. Ето што ти је паметан човек! Е мило ми је, мило, па изволте ви после подне, дођите лепо као да ништа није ни било!

Младен.

Да, да. Збогом!

Манојло.

(Прати га до врата.) Сасвим, као да ништа није било. Изволте ви само. Збогом, збогом!

Младен.

(Одлази).

W

7.

Манојло, затим Аћим и Савета.

Манојло.

(Сам.) Е, ово сам вештачки свршио. Не би га мајци ни један турски дипломата боље свршио. И казао му у очи а и нисам му казао у очи!

Аћим.

(Улази пажљиво на лева врата. За њим Савета.)
Је ли отишао?

Манојло.

Отишао је!

Савеша:

Јеси му казао?

Манојло.

Казао, него!

Аћим.

Јеси ли му лепим казао?

Манојло.

Како се узме!

Савеша.

Или си му казао у очи?

Манојло.

Управо, ја сам му казао лепим а и нисам му казао лепим; казао сам му у очи а и нисам му казао у очи; казао сам му да је сувише високо скочио а и нисам му казао.

Аћим.

Па онда му ти ниси ништа ни казао?

Манојло.

Како ништа? Казао сам му све, па квит. C те стране будите мирни.

Савеша.

А шта каже? Је ли положио адвокатски испит?

Манојло.

Положио је и сутра путује. Доћи ће после подне да вам каже збогом.

Аћим.

Е, ако, ако, нека дође. А овај, Манојло, ја бих имао још један посао. Имам једно писмо и за господин министровог брата. Истина, свршено је све, али кад већ имам писмо зашто га не би однео?

Манојло.

Па он седи овде, у овој нашој улици, није далеко.

Аћим.

Па да пођемо, Манојло...

Манојло.

Да пођемо, зашто да не пођемо. (Гледа у сат) Таман сад ће бити код куће. (Одлазе)

8.

Савета сама.

Савеша.

Е сад, кад је све овако лепо удешено и свршено, право је да сама себи кажем: Алал ти вера, Савета! Све је то од почетка па до краја моје дело. Ја сам Аћима натерала да престане писати молбе него да се сам дигне Министру: ја сам зашла па, гдегод сам чула да Министар има рођака или познаника, а ја кукај и преклињи док нисам измамила препоруку. Сва она писма што је Аћим однео Министру, ја сам израдила и, Бога ми, да је нешто могло бити, баш бих волела да сам ја ишла и лично Министру, јер Аћим није за такве ствари. Али опет, хвала Богу, свршило се све како ваља и како сам ја... (Неко куца) Ју, што ми нешто штредну срце! Да се није нешто вратио господин Младен? Заборавио још нешто да каже па се вратио. Било би ми некако незгодно... Изволте, слободно!

III
Неогенивати
веру.

9.

Момак Министров, Савета.

Момак.

Добар дан желим!

Савеша.

Добар дан!

Момак.

Овде станује господин Аћим Кукић!

Савеша.

Овде! Треба ли вам баш он?

Момак.

Све једно. Имам једно писмо за њега. Ја сам послужитељ код господина Министра. (Предаје јој писмо)

Савеша.

(Изненађена) Тако! (За се) Ју да знам да је свршено, дала бих му бакшиш. (Гласно) Не знате је ли добар глас?

Момак.

Не знам, госпођо! Збогом! (Одлази)

10.

Савета, сама

Савеша.

(Расположена) Биће, Бог и душа, да је свршено, потписано је, јер шта би друго имао Министар да пише Аћиму. (Забрине се). А да није што друго, да не пише! „Извините, не може за сада, видићемо доцније!“ (Опет се охрабри). А не, не може бити, не би му то ни писао. И Аћим баш сад нашао да оде од куће и ко зна кад ће се вратити! (Размишља.) У осталом, зашто ја не бих отворила његово писмо, као да му нисам жена? Па зар сам му мало писама отворила док сам била млађа! (Хоће да отвори па се опет тргне). Страх ме је само што је ово Министрово писмо. (Охрабри се) А није Министрово, кад је на Аћима адресовано онда је Аћимово, а кад је Аћимово онда ја имам право да га отворим. (Отвара га и загледа). Овај Министар има исти рукопис као ја, женски рукопис. (Чита потпис). „Ваша пријатељица Персида“. (Говори). А?! Шта кажеш? Неће бити ваљда тако! (Чита са већом пажњом). „Ваша пријатељица Персида“ (Говори). Јесте, Бога ми! Не може бити да је Министру име Персида! Ама да л ја добро видим или... (Одлази прозору и опет чита). „Ваша пријатељица Персида“ (Говори). Бог и душа момак је морао погрешити и дати ми неко друго писмо а ја отворила. (Загледа опет). Није! (Чита). „Господине Аћиме!“ (Замисли се). Море да не буде то министрова жена. Аћим је имао и једно писмо за министрову жену? Истина, Манојло каже да је министрова жена умрла ал опет... ко зна... Чисто ме страх да га читам. (Храбри се). А што

на послетку! (Чита). „Господине Аћиме, Ја сам вам казала да се моји осећаји не разликују од ваших, али што се тиче ваше прошевине, мој је брат у неколико противан, јер налази да сам још млада за удају. У осталом, најбоље дођите ви сами к њему и разговорите. Но и ако не успете, ја остајем при речи да молим брата за ваш премештај у Београд. Ваша пријатељица Персида“. (Клоне у столицу). Господе Боже, види ми и невидими, свевишњи Саваоте и царе небесни, шта је ово? Аћиме, црни Аћиме; Аћиме, несрећни Аћиме; Аћиме, проклети Аћиме, шта си ти то урадио? Ама, људи божји, јесам ли ја паметна, тера ли ово неко шегу са мном или шта је ово? Шта је ово, по богу браћо? Аћим просио, Аћим просио девојку за себе? Ама је л то може да буде по законима овоземањским и ононебеским? Осим, ако је полудео!... Аћиме, црни Аћиме, па зар ја да останем на сокаку? Е, нећеш га Аћиме; нећеш га вала ни ти Персида, којја си да си! Ако нема закона, има Бога! Зар код живе жене... е, нећеш Аћиме; нећеш боме па да је она министрова мајка а не сестра! Вала идем право министру, право њему па да је он Бог а не министар. Рећи ћу му у очи: јесте ли чули, ко сте да сте, министар или не-министар, ја ћу вам кућу запалити, проклећу вас, тужићу вас свима законима, тужићу вас Богу. Ви удајете вашу сестру за њега, а он је ожењен, ожењен је, ожењен! Јулка, Јулка, Јулка!

11.

Јулка. Савета.

Јулка.

(Дотрчи) Шта је забога?

Савеша.

Либаде моје либаде?

Јулка.

Ето га ту!

Савеша.

А јес, нисам га ни спазила. Дај га овамо!

Јулка.

(Помажући јој да обуче) Куда ћеш забога?

Савеша.

Њему, разумеш ли, право њему; идем да му кажем у очи: „Срам вас било, грех вам на душу, срам вас било!“

Јулка.

Коме то забога?

Савеша.

Њему, министру, министру, министру! Разумеш ли њему. Пфуј, срам вас било, срам вас било! (Одјури бесно)

12.

Јулка, ватим Аћим и Манојло.

Јулка.

(Сама) Боже мој, шта је ово? Шта је мајци? Отишла да изгрди Министра. Јаој, па она ће све покварити, све, све.... Ми нећемо добити премештај, мораћемо се вратити у унутрашњост, ја ћу бити осрамоћена... Боже, Боже мој, шта је ово? (Плаче) Али шта је то мајци на једанпут? Што није бар сачекала оца? Ох, Боже мој, како сам несрећна! (Плаче горко)

Аћим.

(Долази са Манојлом) Све иде као намазано. Баш сам овом приликом срећне руке!

Манојло.

(Спази Јулку) Гле, а што ти плачеш?

Аћим.

Јулка, дете, шта ти је?

Јулка.

Ах, ми смо тако несрећни!

Аћим.

А зашто, шта се десило?

Манојло.

Где је Савета?

Јулка.

Мајка је отишла министру.

Аћим.

(Зграње се). Министру?

Манојло.

(Исто тако). Министру?

Јулка.

Јесте... отишла да га изгрди.

Аћим,

(Престрављен) Изгрди?

Манојло.

Министра да изгрди?

Јулка.

Јесте, Министра и да му каже у очи:
„Срам вас било, пфуј, срам вас било!“

Аћим.

(Престрављен). Министру?

Јулка.

Јесте!

Аћим.

(Клоне у столицу). Манојло, мени су се пре-
секле ноге!

Манојло.

(Јулки). Ама Министру да каже срам вас
било?

Јулка

Јесте!

Аћим.

И пфуј?

Јулка.

Јесте!

Аћим.

(Скочи са столице) Манојло, Содома и Го-
мора! Зар је мало што мој син грди господина
министра, него сад и жена да га почне грдити.
(Сети се) Јулка, ћерко, да није она што год раз-
говарала са Светиславом кроз кључаоницу?
(Манојлу) Могоа јој је он уселити бунтовничке
мисли у главу а жена са бунтовничким мислима
гора је него човек. Веруј, он јој је напунио главу.

Манојло.

„Течете звања и положаје“.

Аћим

Господе Боже, пропао сам као нико мој!
Ама, молим те, дете, реци ти мени још један
пут: отишла је да изгрди Министра?

Јулка.

Јесте, јесте, јесте!

Аћим.

Манојло, пропао сам! Манојло пропао сам
као нико мој!

Манојло.

Јест!

Аћим.

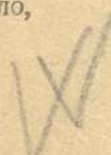
И шта сад могу; научи ме, шта да радим?

Манојло.

Да одмах пођемо за њом, можемо је још
стићи.

Аћим.

Узећемо жандарма, узећемо два жандарма;
узећемо три, четири, пет жандарма, казаћемо
им: држите ону жену, она је пошла да грди
Министра, држите је! Ајдемо, ајдемо, Манојло,
одмах, ајдемо! (Одлази трком)

13.

Јулка, затим Јованка.

Јулка.

(Сама) Дакле одиста сам несрећна! Ох Боже, Боже мој! (Горко плачући одлази у собу лево)

Јованка.

(После дуже паузе, кроз иста врата) Шта јој је?... Прође крај мене плачући. Питам је, не одговара. Та она је пре неколико тренутака била толико срећна! Ја бих имала много више разлога да плачем, па ево ја то не чиним. Колико тек мене мучи помисао да ме он није ни опазио! Случајно, донела сам му перо и... штрећнуло ме је нешто у срцу али.. он ме извесно није ни запазио. Па зар то није ствар за плакање, а ја ето не плачем. И што бар није потражио да му донесем још хартије, или песка или ма шта друго? Казао ми је само неколико речи, само своје име. Ништа више. Али и шта би могао да ми каже непознат човек? А Јулка ме непрестано испитује: да ли ме је когод волео. Па откуд ја то знам, откуд ја на то могу одговорити?

Свешислав.

(Лупа на врата) Јеси ли сама Јованка?

Јованка.

Јесам!

Свешислав.

Та забога, отвори, већ сам поднадуо од спавања

Јованка.

Не смем, бога ми. Мене те је жао, веруј ми, или не смем.

Свешислав

Па лепо, реци оцу, реци мајци, нека отворе.

Јованка.

Нису код куће.

Свешислав.

А Јулка?

Јованка.

Овде је, али и она не сме као и ја.

Свешислав.

Ја ћу најзад развалити врата.

Јованка.

Немој, Свето, стрпи се. Знаш да смо те ја и Јулка молиле да се стрпиш и ти си нам дао реч. Они хоће неки посао да сврше па им ти сметаш. Чим сврше пустиће те; ја мислим још ће те вечерас пустити.

Свешислав.

Али, Јованка, мој лист ће задоцнити. Није ми чланак готов.

Јованка.

Па због тога су те и затворили.

Свешислав.

Па није само лист, има још нешто због чега ја морам, разумеш ли, ја морам бити слободан. Ја волим једну госпођицу, исто тако милу као што си ти; тако исто лепих очију као што су твоје. Ја је волим и она мене. Имам од ње писмо у коме вели да је своју љубав исповедила оцу и нада се да ће и он пристати. Али, у писму вели да треба још данас, не данас, него сад управо треба да одем. Њен ме отац чека. Разумеш ли то, јеси ли који пут волела?

Јованка.

(Ћути).

Свешислав.

Стидиш се, је ли, да ми признаш? Па ево шапни ми кроз кључаоницу, ја сам прислонио ухо. Јеси ли кад год волела?

Јованка.

(За се). Боже мој! (Гласно). — Нисам, нисам.

Свешислав.

Али ти је ипак који пут јаче закуцало срце, обасуо те жар по образу; засветлиле ти

очи и нешто топло ти се разлило у души? Је ли, је ли?

Јованка.

(Усхићена) Јесте, јесте, јесте!

Свешислав.

Е па онда, ти то већ разумеш. Отвори, отвори, отвори, Јованка, тако ти тих твојих осећаја!

Јованка.

Хоћу, па ма шта било,! (Откључава).

Свешислав.

(Извази). Хвала ти! Ходи да те пољубим у име њено (Пољуби је).

Јованка.

Али...

Свешислав.

Не задржавај ме! (Оде нагло).

З А В Е С А.

~~ИЗДА~~
~~Терезински~~
~~манастир~~
VV

ЧИН ЧЕТВРТИ.

Укусно и богато намештена соба код Министра.

1.

Сава Савић и Персида.

Сава Савић.

(Седи крај ње на канабету) Боже мој, ретки су у животу дани тако пуни среће, као заручнички до дана свадбе.

Персида.

Како је сладак овај немир, па онда како су дуги часови очекивања!

Сава Савић.

Нећете ми веровати, али нисам способан ништа да радим; све бих да оставим посао па да се нађем овде, крај вас. И што радим, све некако буди буди Бог с нама. Ето, јуче сам претурио дивит, те просуо мастило. Јутрос сам три пут почињао један акт да пишем, па не могу да се сетим како се пише слово „Ф“; а мало пре, мислио сам читава два секунда, како ми је име. У један мах ми се учинило да ми је име Паја.

Персида.

Боже, како је то слатка расејаност!

Сава Савић.

Јер мислим само на вас. Не умем ни о чему другом да мислим!

Персида.

Па ипак, морамо се мало тргнути из тога слаткога заноса, морамо мислити и на припреме.

Сава Савић.

Да и на то сам мислио. Штампao сам карте којима објављујем да смо верени а што се тиче моје и ваше крштенице, ја мислим није потребно да их вадимо, вероваће нам ваљда свештеник да смо пунолетни.

Персида.

И ја сам разговарала са братом и свршила сам све.

Сава Савић.

Разговарали сте дакле? Видите, тај ваш разговор са братом то је управо најглавнија припрема за свадбу. Ја мислим да Господин Министар неће допустити да ви останете у овом положају, да будете обична ђумрукџика. За-мислите, молим вас, кад свадба прође улицом па се цео свет почне распитивати: „Чија је ово свадба?“ — „Господин Министрове сестре!“ „А за ког се удаје?“ — „За једног ђумругџију!“ Ето, реците сами, зар би то доликовало? Друга би то ствар била, кад би на питање света гла-

WJM

сио одговор: „Удаје се за секретара Министарства прве класе“ Дозволите, да би то већ одговарало министровој сестри...

Персида.

Брат је рекао, мора још с вама о томе да разговара.

Сава Савић.

Молим, ја волим озбиљне разговоре, и ако је ту мој шурак господин Министар, могли би одмах да разговарамо.

X

Персида.

Овде је али ради нешто, не смем га узнемиравати. Мало доцније.

Сава Савић.

Доцније? То бих морао понова доћи, јер ја сам управо побегао из канцеларије само да вас видим! (Узима је нежно за руку). Голубе мој! (Љуби јој руку). Боже, да ли ће нам свет завидети; волео бих кад би нам цео свет завидео.

pal

Персида.

Срећнима се увек завиди!

Сава Савић.

Тако ми је тешко одвојити се од вас и завући се у акта, у канцеларију. А верујте, ни сам ни способан да радим што. Непрестано ми излазе разне слике пред очи. Све ми се чини

као да је већ дан свадбе, леп пролећни дан. Чујем музику и видим већ пуно, пуно коњских глава са пешкирима. Идем улицом, а све ми се чини као да трче деца замном и вичу: „Изгоре, куме, кеса!“ Па онда, где год видим кревет а мени се чини да је то брачна постеља и хтео бих да легнем и све тако неке чудновате слике и мисли.

Персида.

Знам, знам, драги мој; такви су ови чаробни веренички дани!

Сава Савић.

Збогом! (Пољуби јој руку) Како ми је тешко да се растанем, као да нећу за по сата опет бити крај вас? Али, ваља стегнути срце кад је човек у државној служби. Поздравите мога шурака, господина министра и реците једно слатко збогом вашем веренику, секретару министарства прве класе. Не заборавите, прве класе. Збогом!

Персида.

Збогом! (Прати га до врата држећи га за руку)

Сава Савић.

(Оде)

2.

Персида сама.

Персида.

(Отрчи до прозора и гледа за њим машући руком) Морам му веровати до словца, овај ме

човек силно воли. И како он то само уме појетски да искаже своју љубав. „Реците једно слатко збогом вашем веренику, секретару министарства прве класе!“ Чиста поезија! Па онда, како му је тешко растати се од мене; једнако би гледао у моје очи, у мене, у моју косу! Казала сам му да сам три године млађа од њега а он је рекао: „Врло добро, одлично, зар је икад Бог створио двоје који тако згодно пристају једно за друго! Можда ми по где кад и ласка али то ми годи! Изгледа ми као да сањам неки слатки сан, из давних, давних времена, кад ми говори: „Мој анђеле, моја срећо, мој голубе, моја звездо!“ Он вели да ја и не говорим, да ово нису речи што их ја изговарам, он вели да ја гучем. Боже, како је то лепо речено. Ја гучем, ја гучем! То ми није још нико у животу рекао, како је то лепо! Ја гучем; како је то нежно, како је то слатко! Завући ћу се у собу, закључаћу се да ме ко не узнемирава и сањаћу, сањаћу. (Одлазећи) Ја гучем, Боже мој, ја гучем! (Оде десно).

3.

Министар и Драгиња

Министар.

(Долази из врата лево и доводи Драгињу за руку)
Оди, оди, мазо моја! Оди, седи овде да разговарамо. (Седне и привуче је крај себе) Ко би то рекао, а? И то је код тебе већ озбиљна ствар кад се ниси стидела ни самоме оцу да кажеш, јер то се обично крије од родитеља.

Драгиња.

Ја сам вас, оче, молила најпре за опроштење. Ја признајем да је то мало и сувише слободе од мене али, ви сте ми увек говорили да будем према вама искрена и да не кријем ништа од вас.

Министар.

Но, но, но, не кажем да си требала тајити. Боље је, боље је што си ми рекла и камо да си ми још раније казала, ја бих можда нашао пута или да задовољим твоје осећаје или да те од њих излечим, што би много боље било. Овако....

Драгиња.

(Престрављена). Овако?

Министар.

Овако, не могу рећи да си ме ставила у врло згодан положај. Ти си већ одрасла девојка и доста си паметна те и сама видиш ту незгоду... и, како да ти кажем, та да, ти то и сама увиђаш.

Драгиња.

Ја не увиђам, оче!

Министар.

Е, не увиђаш? Па читаш ли ти његове новине?

Драгиња.

Не!

Министар.

Немој их ни читати! Али видиш, он је уредник једнога листа у коме пише чланке под потписом. Међу тим чланцима су најчешћи они који нападају мене. Он ме назива човеком без душе, без карактера, неваљалцем, проданим типом и просуо је на мене читав речник погрда и клевета. Лепо, то је његова ствар, али... пошто ми је пред јавношћу одузео образ и част, он хоће да ми одузме и дете а то више није његова ствар.

Драгиња.

(Несрећна) Ох, Боже мој!

Министар.

И ти, дете моје, ако немаш довољно разума да то видиш, мораћеш имати довољно срца за твога оца, ако га још волиш.

Драгиња.

(Падне му на груди плачући). Волим вас, оче... појмим и увиђам!...

Министар.

(Држи јој главу) Али разуме се, ако се има добре воље, из сваке, па ма и из најтеже ситуације, може се наћи излаз.

Драгиња.

(Обраћа пажњу).

Министар.

Ја признајем да је то даровит младић, то сам ти већ и раније рекао. Ако је још и увиђаван, ако је разуман, ако те толико воли... толико бар колико и ти њега... јер, ја ћу му морати поставити извесне захтеве и ако не пристане, онда...

Драгиња.

Онда?

Министар.

Но па шта би хтела више од мене; пристао сам да га примим, да разговарамо.

Драгиња.

Он ће доћи, оче, доћи ће још данас, али.. драги оче, ја се бојим, ви ћете му поставити захтеве на које он неће моћи и неће штети пристати.. ја се бојим..

Министар.

(Милујући је) Очево је срце много шире но што често деца мисле. Учинићу ја за своје јединче све, сем онога што је немогуће. Ако ипак не успем, ти нећеш имати права на мене да зажалиш.

Драгиња.

Али будите, молим вас, што попустљивији.

Министар.

Уљице једна! Зар ти не знаш да ћу још више учинити, но што ти могу унапред обећати. (Напољу ларма, чује се женски глас: „Ја морам са Г. Министром говорити!“)

4.

Момак. Пређашњи.

Момак.

Једна жена моли да је примите.

Министар.

Рекао сам, нећу данас код куће примати; сутра у министарству.

Момак.

Рекао сам јој али она хоће силом, вели, мора са вама говорити, важно је, тиче се вас!

Министар.

(Мрзовољно). Хм! Добро, иди Драгиња и немој ништа бринути. Иди, иди, чедо! (Пољуби је)

Драгиња.

(Пољуби му руку и оде).

Министар.

(Момку) Нека уђе.

Момак.

(Оде)

5.

Министар. Савета.

Министар.

(Припали цигару, шетајући дубоко замишљен)

Савеша.

(Нагло уђе) Добар дан желим!

Министар.

Добар дан!

Савеша.

(Мало уплашено) Ви сте овај... је л те... на-
равно... ви сте... дабогме, господин министар?

Министар.

Да, ја сам! Изволте седите, госпођо! Ви
сте узбуђени како видим. Изволте, седите!

Савеша.

Благодарим! Нисам вам ја дошла да седим,
нити ми је до седења, већ ми је до моје невоље
и до моје несреће какву до сада људи нису
чули нити видели! Јаој, несрећној мени, ако знате
шта је правда, ако знате шта је грех, немојте

ме унесрећити, немојте ме оставити на сокаку, немојте ме... имате децу, па ће на њих пасти грех, она ће испаштати.

Министар

Али ја вас не разумем, ни речце не разумем. Ви имате нешто да ми кажете, је л те?

Савеша.

Јест, имам да вам кажем. Нисам ни дошла да ћутим него да вам кажем, да говорим да ме цео свет чује, да ме и сам Бог чује.

Министар.

Но, па изволте седите и реците ми све по реду шта желите?

Савеша.

(Не седајући) Јест, да вам кажем! Може бити да и ви не знате, може бити и вас је лагао, несрећник један!

Министар.

Али ко?

Савеша.

Он — ваш зет. Јест, јест, господине министре, то сам дошла да вам кажем: да је ваш будући зет лажа! Он проси вашу сестру а има живу жену. Јесте ли то чули који пут од кад је света и века? Да се човек прекрсти и левом и десном.

Министар.

Али, госпођо!...

Савеша.

Јест, јест, господине министре, има живу жену. Ја сам, ја сам, господине мој, његова жена.

Министар.

(Узбуђен) Да се не варате, госпођо?...

Савеша.

Не варам се, камо срећа да се варам. Ја сам, господине, и с мисли и с персоном његова жена. Јаој мени несрећници, јадне ми моје мисли а још јаднија моја персона... Не било га да бог да! Па вас молим, као што се Бог моли, не дајте, не газите бар ви у грех, не остављајте ме под старост на сокаку!...

Министар.

(Уздржавајући се од узбуђења) Хвала вам, госпођо, што сте ме обавестили, да могу лажи скинути образину. Не бојте се, будите мирни, ја сам најмање хотимично помагао његовим лажима.

Савеша.

Оно, ја волим да је мој муж у већој класи и да је већи чиновник али, ако је то ред у

Србији да чиновник што већу класу има, то и по једну жену више, онда наравно, цаба му и те класе. Хвала вам и на класи!

Министар.

Можете, госпођо, ићи без бриге. Хвала што сте за времена дошли да ме обавестите. Ја ћу већ учинити шта треба и ви нећете изгубити мужа!

Савеша.

Каква сам таква сам, господине, али кад сам му била досад добра... Јаој, проклет био мајци и овог и оног света! Збогом, господине, па не дајте, збогом! (Оде.)

Министар.

(Испраћајући је.) Збогом!

6.

Министар. Момак,

Министар.

(Сам.) Ово је већ трећи пут како ми та Персида с њеним удадбама прави комедије. (Звони.)

Момак.

Заповедајте.

Министар.

Зовите моју сестру овамо.

Момак.

(Одлази у десну собу.)

Министар.

(Сам.) И још ме тера да му израдим код Министра Финансија прелазак у Министарство, за секретара прве класе. И мало те нисам то и учинио. (Момак се враћа и одлази.)

8.

Министар и Персида.

Персида.

Ти ме зовеш?

Министар.

Ти си, је ли, изабрала себи заручника?

Персида.

Јесам.

Министар.

И јуче си ми га представила и говорила ми да му израдим премештај и унапређење у Министарству?

Персида.

А ти си ми дао реч да ћеш то и учинити.

Министар.

Реци ми, је л те он то научио да од мене захтеваш?

Персида

Да... управо, заједно смо то мислили, јер ја сама себи не бих желела да будем ђумрук-цика. Ти си ми увек говорио: „Сестро, ти си премашила године у којима девојке могу бирати, те ћеш сад морати да се задовољиш каквим обичним мањим чиновником а моја је брига да му створим бољи положај!“ Зар ми ниси оставио одрешене руке да сама изаберем себи друга?

Министар.

Јесам!

Персида.

Од куд онда то чудно питање?

Министар.

Питам те, јер бих желео да ми кажеш; је л те твој заручник терао да ме гониш, још пре свадбе да га унапредим?

Персида.

Но па да, пре свадбе, јер он је рад...

Министар.

Доста, сад ми је све јасно. Дакле, слушај, Персида. Твој вереник се зове?...

Персида.

Сава Савић!

Министар.

Сава Савић је гадан и подао лажов, његова је намера да добије унапређење пре свадбе па да се не жени.

Персида.

(Изненађена). Али то није могуће?

Министар

Могуће је, јер Сава Савић не би могао ни по закону да се жени.

Персида.

Али он је пунолетан.

Министар.

То знам, али он не би могао да се жени с тога што је жењен, што има живу жену која је мало пре са мном разговарала.

Персида.

(Очајно цикне) Ах! (Клоне на столицу) То је страшно, то је ужасно. Жењен, жењен, је ли могуће? Ах, ах, ах!

Министар.

Буди мирна.

Персида.

Ја сам дакле преварена, ја сам исмејана!
(Удари у хистеричан плач)

8.

Сава Савић. Пређашњи.

Сава Савић.

Добар дан желим!

Персида.

(Скочи као тигрица и полети на њега) Он! Он!

Министар.

(Зауставља је) Пст, Персида!

Персида.

Пусти ме да му ископам очи! (Полети опет)

Министар.

Али, Персида! (Задржи је) Буди мирна! (Сави Савићу) Господине, ја појмим да се на разне начине може тећи протекција али, начин који сте ви изабрали, нечувен је и безпримерно дрзак. Комедија, којом сте хтели да компромитујете ову

кућу, од безбројних је последица и верујте да ће оне вама прво нахудити.

Сава Савић.

(Запрепашћен, збуњен, добио грч у вилицама)
А... а... али?

Министар.

Немојте покушавати да се правдате, јер би тако вашу дрскост сматрао и као безобразлук и тада би се друкче обходио са вама.

Сава Савић.

(Као пре)

Персида.

Јух, јух, јух, и он још говори! (Хоће да полети на њега).

Министар.

(Опомињући је). Персида! Немој да чиниш оно што ти не приличи. Иди, иди у своју собу, остави ме на само са овим господином.

Персида.

(Брани се). Али..

Министар.

Иди кад ти кажем! (Прати је до врата).

Персида.

(Одлазећи). Јух, јух, јух! (Оде).

9.

Министар. Сава Савић.

Министар.

(Вративши се). Господине, ви ваљда појмите да немате шта више чекати у овој кући.

Сава Савић.

(Прибрао се мало) Али... молим... објасните!

Министар.

Нема шта да вам се објашњава. Ваша је жена била мало час овде и са сузама у очима молила ме и преклињала да не паднем у грех и да вам не дозволим поред живе жене просити моју сестру...

Сава Савић.

(Згранут и изненађен, испушта шешир). Моја жена?!!!

Министар.

Ја не тражим никакво ваше правдање и вама је сада ваљда јасно да немате шта више да очекујете у овој кући. (Одлази лево).

10.

Сава Савић сам.

Сава Савић.

(Сам, стоји непомичан и згранут, најзад после извесне паузе, дрекне). Сава Савићу, шта је то с тобом? (Опет ућути, као да чека одговор, па кад не добије, он сам себи одговара) Сава Савићу ти си пропао! (Осврће се лево и десно па спази шешир на поду и диже га, бришући га руком) Боже мој, још ја купио нов шешир, она ми је рекла да ми онај стари не стоји добро. (Меће шешир на главу) Моја жена! Моја жена била овде и разговарала са господином министром: молила га да ми не да госпођицу Персиду јер ћу онда оставити њу на сокаку. Моја жена? Ама зар сам ја ожењен? Нисам, брате, тако ми свега на свету! Истина, просио сам пет шест пута до сада, али је то све покварено, нисам се ни једанпут женио, нисам ни сада, Бога ми! Ја се закљичем да нисам и ја чикам, ја позивам све жене ва свету нека слободно кажу, јесам ли ја муж ма којој од њих? Изволите, молим вас кажите, јер ја се не сећам да сам чији муж!

11.

Сава Савић. Момак.

Сава Савић.

(Полети момку у сусрет чим овај наиђе). Станите! Ви ме морате чути! Они веле да је моја жена била овде?

Момак.

Јесте, била је једна жена.

Сава Савић.

А дакле била је? Била је дакле моја жена? То је красно, то је лепо! Госпођа Савићка; госпођа Саве Савића? Је л црномањаста, је л плава, је ли лепа, је ли ружна госпођа Саве Савића?

Момак.

Ништа вам ја не знам; знам само то да је била једна жена.

Сава Савић.

Па како изгледа та госпођа, молићемо?

Момак.

Онако ^{п. њој} омалена....

Сава Савић.

Аха, омалена, госпођа Саве Савића, омалена. Па шта још о њој знате, молим вас?

Момак.

Ништа више! Знам само то да сам ту госпођу виђао и јутрос кад сам носио писмо једноме господину у космајску улицу.

Сава Савић.

Аха, Космајска улица? Дакле тамо станује госпођа Саве Савића?

Момак.

Да Космајска улица, али ја више ништа не знам.

Сава Савић.

Не морате ништа ни да знате, јер и ја ништа не знам. Дакле, ~~омалена~~, Космајска улица, је л те?

Момак.

То је све што знам и ништа више; чак не знам ни да је то ваша жена.

Сава Савић.

То не знам ни ја. Али сад ћемо видети, јесам ли ја уопште чији муж? Дакле, космајска улица, број, број, молим вас?

Момак.

Број 124.

Сава Савић.

(Одлази трком) Космајска улица број 124.

12.

Момак, Аћим, Манојло

Момак.

(Сам, крсти се.) Боже господе, каквих ти нас све нема на овоме свету!

Аћим, Манојло.

(Једновремено груну на врата) Ту је!

Момак.

Пст! Молим господо, Господин Министар не прима.

Аћим.

Али молим вас...

Манојло.

Молим вас...

Момак.

(Одлучно.) Господин Министар не прима.

Аћим.

Ми нисмо ни дошли да узнемирујемо господина министра, ми смо трчали за једном женом.

Момак.

(За се) Опет та жена! (Гласно) Она је л те из космајске улице број 124?

Манојло.

Јесте!

Момак.

Била је, разговарала се са господином министром. Космајска улица број 124, ~~омаљена,~~ али молим вас ја ништа више не знам о тој жени.

Аћим, Манојло.

(Поражени очајно се гледају).

13.

Светислав. Пређашњи.

Свешислав.

(Улази нагло и пробија се узмеђ Аћима и Манојла)

Аћим.

(Дрекне) Господе Боже! (Шчепа га за пеш од капута.)

Манојло.

(Као горе.) Свемогући Боже! (Шчепа га за други пеш од капута.)

Свешислав.

(Теглећи напред.) Ама, пуштајте ме!

Аћим.

То је завера, завера! (Момку.) Реците господину министру да је то завера!

Манојло.

Против државе!

Свешислав.

Ама пуштајте ме забога!

Момак.

Господо, мир! Господин министар!

Аћим, Манојло.

(На ове речи пуге нагло Светислава и разбегну се престрављени.)

Свешислав.

Зашто су долазили ови људи овде?

Момак.

А зар ја знам. Веле јуре неку жену а видим вас хватају. Ништа вам ја ово од јутрос не разумем.

14.

Министар. Пређашњи.

Министар.

(Спазив Светислава). С ким имам част?

IX
Отац и
вереник
В

Свешислав.

(Клањајући се) Светислав Кукић уредник „На родног Пријатеља“,

Министар.

А тако?... (Мане руком момку те овај одлази). Нисам вас лично познавао, ви сте од скора уредник тога листа?

Свешислав.

Да, од скора, досадањи је уредник осуђен па сам ја примио редакцију.

Министар.

(Седајући). Изволте седите!.

Свешислав.

Благодарим, господине министре! (Седа).

Министар.

(После краће паузе) Хоћете ли да у разговору будемо кратки и јасни?

Свешислав.

То би ми било најпријатније.

Министар.

Између мене и вас, млади господине, ма да смо тако удаљени једно од другогa, постоји

извесна веза, постоје.... како да кажем... извесни осећаји, који нас гоне на овај разговор. Искрено говорећи, ја се не радујем што је то тако, али моја кћи хоће да злоупотреби моју неограничену љубав према њој и гони ме ето, да са човеком кога сматрам својим непријатељем....

Свешислав.

Дозволите, господине министре, да одмах учиним једну исправку. Не разумем на основу чега ме оглашаваате својим непријатељем?

Министар.

На основу.... „Народног пријатеља“.

Свешислав.

Лист који војује против једног режима....

Министар.

И против мене лично.

Свешислав.

Само у толико, у колико сте и ви представник тога режима, али то не значи..

Министар.

Да, да, да! Разумем ја то као фразу, али примените ви такав однос на живот, па ћете видети како то изгледа. Узмите баш случај ради којег смо се састали ја и ви.. Ето, примените

теорију на тај случај, па ћете видети, како то изгледа.

Свешислав.

Ја не видим...

Министар.

Ја ћу вам рећи. Када би наш случај повољно решили, када бих ја пристао да угодим осећајима моје кћери, то би значило да бих ја морао примити под свој кров, за свој сто, свога непријатеља.

Свешислав.

Да, ако ви остајете при томе да свога противника називате непријатељем.

Министар.

Па како се у вашем речнику зове противник који тако дрско, тако безочно насрће на једнога човека?

Свешислав.

Зове се добар новинар, ако се не служи клеветом, а ја то, господине министре, у својим написима противу вас никад нисам чинио.

Министар.

Рецимо да нисте, али ако сам ја онакав каквим ме ви у своме листу правите, онда ви, младићу, не можете имати никад љубави за мене а дозволите — бити муж моје кћери,

јединога мога детета а немати љубави и за мене или бар немати поштовања...

Свешислав.

Пардон, господине министре, ја ипак не мислим тако. Мени мој положај ни једнога тренутка не би сметао да у вама поштујем оца моје заручнице, или, рецимо моје жене а да не поштујем политичара с којим се не слажем. Или ако хоћете чак, ја сам кадар да поштујем и политичара с којим се не слажем, ако је то само уверење које нас раставља.

Министар.

Ми старији можда то нисмо кадри. Ја не умам да се измирим са таквим положајем, мени то изгледа теоријски исправан али у истини лажан положај; ја ћу те грдити као министра, као политичара, а поштоваћу те као човека. Напишете у листу: „Ви сте неваљали, ви сте упропастили ову земљу!“ Па онда дођете у вече на вечеру и за столом ми кажете: „Оно сам ја знате написао о вама као политичару а вас као оца поштујем!“ Е па дозволите да то не иде!

Свешислав.

Ја не видим како би се ти односи дали другаче удесити?

Министар.

Ја видим, и тога ради сам баш и желео

данашњи наш састанак, мислио сам да вам учиним извесне предлоге.

Свешислав.

Саслушаћу их радо, господине министре.

Министар.

Ви сте млад човек и несумњиво даровит дечко. У државној служби, кад бих вам ја био родитељ, ви би правили лепу каријеру, и на тај би се начин одужили љубави коју моја кћи има за вас. На тој би основи могли да разговарамо.

Свешислав.

(Одлучно) На тој основи не би могли ни да почнемо разговор!

Министар.

Па лепо, како сте ви другаче мислили? Да ја ваљда дам оставку на министарски положај и да ме ангажујете за сарадника свога листа?

Свешислав.

(Смешећи се) То не!

Министар.

Него?

Свешислав.

Мислио сам, да ћете ви ~~хтети~~ одвојити

питање односа мојих и ваших и то двоје не везивати једно за друго. Мислио сам далеко ћете бити од сваких понуда које ме унижавају...

Министар.

Охо, ви сте прешли већ на крупније фразе. (Устане) Мене је моја кћи уверавала да ви њу волете тако одано као што она вас воли, и ја сам имао сва права једнога родитеља да се о њеној срећи бринем.

Свешислав.

Ваша вас је госпођица кћи уверавала о ономе што је сушта истина.

Министар.

И ви нисте кадри ни њој да учините оно што не би мени?

Свешислав.

Ја нисам кадар да учиним ту неправду госпођици. Ја нисам рад да госпођицу, која верује у сталност мојих осећаја, уверим о мојој несталности. И камо срећа када би баш ви, господине министре, прихватили човека који неће да је неваљалац, но што му нудите да то буде.

Министар.

Покушали смо, али изгледа да се не можемо споразумети. (Другим тоном) Ја рачунам да

сам имао посла са младим, поштеним човеком, и да ће овај разговор остати међу нама.

Свешислав.

Молим!

Министар.

А, шта велите... Како да овај разговор саопштим Драгињи?

Свешислав.

Од речи до речи, она ће ме разумети.

Министар.

Гле, ви сте још кадри веровати, да бих јој ја другаче, а не од речи до речи могао саопштити. Али, нека би ствар била до краја на чисто изведена, зваћу је овде и пред вама јој све казати. Мислим да је то боље.

Свешислав.

Како год ви налазите за сходно.

Министар.

(Код левих врата). Драгиња, Драгиња! А гле, обешењице једне! Ти си дакле овде, крај врата? Дакле и то знаш? Оди, оди овамо! (Изведе ја за руку).

15.

Министар, Светислав, Драгиња.

Министар.

Ти си вероватно прислушкивала наш разговор, па ипак хоћу да ти овде, у присуству господиновом кажем, шта смо постигли.

Драгиња.

(Постиђено гледа у земљу).

Министар.

Учинио сам све, што сам био дужан и што сам могао као родитељ, као што сам ти био обећао, али... (Слегне раменима).

Драгиња.

(Светиславу) Ви нисте пристали?

Светислав.

Ни на шта што би ме пред мојом савешћу и у вашим очима унизило.

Драгиња,

(Погледајући прекорно оца) А зар је мој отац тако што могао и захтевати?

Министар.

(Узимајући је за руку) Твој је отац, сине, захтевао да вас обоје може подједнако волети.

Свешислав.

(Упада) А да би то могло бити, услов је да ја будем неваљао и нечастан човек.

Драгиња.

Боже!

Министар.

Па ви сте, чујте, почели да ме оптужујете пред мојом ћерком.

Свешислав.

Не то, али ви ми морате дозволити да се пред госпођицом оправдам.

Драгиња.

Оче, то значи ви нисте били попустљиви?

Министар.

Ја... ја не знам шта је то у чему бих ја имао да попустим.

Свешислав.

Само то, верујте, да се измирите са могућношћу да и политички противници могу бити лични пријатељи и међусобно се поштовати.

Драгиња.

(Мавно) Оче!

Министар.

(Светиславу) А ви... дабоме... ви да останете упорно при своме?

Свешислав.

Ја не видим шта је то, што бих ја могао учинити.

Министар.

Па ето... кад би бар пристали да не потписујете лист као уредник... бар то!... Остани и даље тамо, пиши, грди ме, али бар немој ти да будеш уредник, ето, толико бар!

Драгиња.

Светиславе!

Свешислав.

На то бих могао само за то пристати, што сам ја и иначе привремено примио редакцију кад је ухапшен досадањи уредник. Али и то тек онда кад будемо нашли уредника...

Драгиња.

(Оцу) Но ето?

Министар.

(Смејући се) А да ме дотле грдиш под потписом?

Свешислав.

(Као горе) Сад утолико јаче, да не би моји пријатељи рекли да сам преврнуо кабаницу.

Министар.

Врло лепо изгледи за мене. Ето, ето, ето на шта све родитељ мора да пристане за љубав детета.

Драгиња.

Хвала, оче! (Љуби му руку а и Светислав).

Министар.

Учинио сам и сувише за твоју срећу. Од сад моја полиција кад буде тражила да ухапси овога опозиционара, ја ћу јој рећи: „Идите Министровој кући, тамо је!“

Свешислав.

Не само то, оче, ако допустите да вас тако назовем, већ ћу овде, у вашој кући, и чланке писати!

Министар.

А, то нећеш! Хвала лепо! Иди у редакцију па их пиши.

Свешислав.

И тако ја имам две родитељске куће, али ни у једној не смем да пишем. Овде ми забрањују, а у оној другој ме хапсе....

Министар и Драгиња.

Хапсе?

Свешислав.

Да, ја сад право из хапсе идем. Мој отац, који је долазио к вама и молио вас за премештај у Београд, сазнао је да сам почео један чланак против вас и закључао ме да не би чланак свршио, бар док он не добије премештај...

Министар.

Долазио к мени.... тражио премештај?... То ће ваљда бити онај Кукић председник суда?

Свешислав.

Да.... и можете мислити какав је сада паничан страх у кући, јер сам ја побегао из затвора.

Министар.

Но, могу мислити!

Свешислав.

У кући је сад читав вашар. Они сањају о пропасти коју ћу им ја донети својим доласком к вама, они су тамо сад очајни и убивени. И кад бих смео да вас замолим... било би то врло занимљиво изненађење....

Министар.

Шта?

Свешислав.

Кад би ми учинили да пођемо заједно одавде, да им објавимо моју прошевину.

Министар.

(Нећка се) Није ми баш најзгодније....

Драгиња и Свешислав.

(Сколе га) Да идемо, оче, да идемо!

Министар.

Ето, ето, сам сам себи направио да останем у мањини у својој рођеној кући. (Свешиславу) Признаћеш ми ваљда који пут у заслугу што се већини покоравам.

Свешислав.

Ја вам већ сад признајем то!

Министар.

Е, онда хајдемо!

Свешислав и Драгиња.

(Љубе га у руку)

ЗАВЕСА.

~~X~~
~~Наташа~~

ЧИН ПЕТИ

Соба из првога чина.

1.

Савета. Аћим. Манојло

Савеша.

(Седи лево на миндерлуку, везала главу и метула две кришке кромпира на следе очи. Аћим седи десно на столици и гледа кроз прозор. Очајан, шиштећи дише).

Манојло.

(Стоји између њих и погледа час једно час друго. После извесне паузе, благо и мирећи). Аћиме проговори!...

Аћим.

(Мане руком, као да бих тео рећи: „Окани ме се“).

Манојло.

(После извесне паузе). Савета, проговори!

Савеша.

(Као Аћим).

Манојло.

Па једно мора проговорити, не можете тако целога живота!

Аћим.

(Нагло се окрене, јетко). Ама шта да проговорим, шта, кад ми сам јед тече из уста. (Ућути, ждере се у себи, па опег наставља). Шта да проговорим ајде, реци ми, шта да проговорим? Мањ ако хоћеш да ти причам како ће ме истерати из службе... и како ћу морати наново да почнем од практиканта. Ето, то је све што могу ја да проговорим.

Манојло.

Боже, Аћиме, ти па практикант?

Аћим.

Него шта. Кад те истерају из службе на улицу. А она... (Показује на Савету). која је све то направила, ништа, ни лук јела ни лук мисисала. Боле је глава, везала кромпире на слепоочнице, а што сам ја упропашћен... то ништа.

Савеша.

И ти још смеш да говориш, још имаш образа да говориш! Ја направила, а, је ли, ја? Јесам ли ја била младожења, јесам ли ја просила девојку код живе жене? Ју, ју, ју, место да се сакрије у земљу од стида и срама, он још говори! Није те стид у очи да ме погледаш?

Манојло.

Али забога, проговорите коју добру реч. То је све било па прошло!

Савеша.

Јест прошло! Ђавола би прошло да нисам ја похитала; прошло би јесте, али би господин до сад имао другу жену, а ја би била на сокаку. Ето, како би прошло.

Аћим.

И овако смо на сокаку. Да си бар почекала мало да видимо да није каква погрешка.

Манојло.

Не може друкчије бити, мора да је то каква погрешка.

Аћим.

(Устане и прилази Савети). Дабогме!... А ти да си бар причекала мало да припиташ, негоду!... па код министра. Па није ти доста било што си сама пошла него си још повела и твога слатког сина. Ти си га пустила, ти! Ви сте се договорили да ме упропастите, заверили сте се и најпре си ти отишла па си ме облагала тамо, па онда си њега послала. И ко зна шта тај тамо кува.

Манојло.

„Течете звања и положаје!“

Аћим.

Послала њега а ти се лепо вратила кући и... ето, заболела те глава па метла кромпире! Ја бих метнуо бундеве на главу, да сам оволику комедију направио.

Савеша.

Ама зар ја направила, је ли? Јаој, макни се, човече, с места, никад се мајци не макнуо да Бог да! Ја, је ли? Још ћеш рећи да сам те ја терала да просиш министрову сестру. Бре срам те било, турчине један! Ти ниси крштен, ти си нечастиви! И ја још говорим с њим, тешко мени! (Дуже се и плачући оде)

2.

Манојло. Аћим.

Манојло.

(После подуже паузе) Е, брате, сад смо сами кажи бар мени искрено, шта си ти тамо код министра замесио? Ти си морао тамо нешто замесити!

Аћим.

Ама нисам по Богу људи, нисам ништа замесио! И шта сам могао замесити?

Манојло.

Па онако велим....

Аћим.

Ама нисам, разумеш ли?

Манојло.

Е па добро, шта је ово?

Аћим.

Напаст! Јеси ли чуо који пут шта је то
напаст?

Манојло.

Јесам!

Аћим.

Ето, то ти је напаст!

Манојло.

Јест, напаст!

Аћим.

И како је све лепо свршено, и како би
све лепо било свршено, унапређење и радост
у кући и други живот и све, али дође изненада
напаст, дочепа ме за грло и дрекну: Е нећеш,
Аћиме, не дам!

Манојло.

Не да, богме!

Аћим.

Не да дабогме, али зашто, зашто питам
ја тебе?

date, razuzurite se! Skini to, Saveta, sedi
picu koju je imala u rukama) i ne pitam, ka

os.
Vas doček, javio samu ali, biće da je u
ošao.

to su ti još ukočene matne žile od puta, in
cu, od one što rastežu nezeb.

(Odu u levu sobu). -

4.

~~... i s puta. Je ovome razgovora, pa se zab...~~
... vodi gde nek se malo umij...

(Jovanke) - Kakvasi domaćica?

5.

.. izvolte uzmite osustvo!"

~~... jedine ministre, takva i takva sever".~~

j brate!

Манојло.

Па... слушај, Аћиме, кад се зрело размисли, ти си ипак нешто замесио тамо?

Аћим.

Опет он! Ама по богу брата, имаш ли ти уши да ме чујеш? (Дере се) Нисам замесио! Нисам имао шта, баш и да сам хтео замесити. (Виче му наизменично час на лево час на десно ухо) Нисам! Нисам! Је л разумеш сад?

Манојло.

Разумем, како да не разумем (Замисли се)

Аћим.

(После извесне паузе) Манојло!

Манојло.

Шта је?

Аћим.

(Расејано) Ето, хтео сам нешто да ти кажем па сам заборавио... Свет ће ми се смејати, Манојло. Остави што ћу изгубити службу, али свет ће ми се смејати.

Манојло.

Хоће!

Аћим.

Хоће, да богме да хоће! Пући ће глас по свету, да сам хтео два пут да се женим, па ће деца пружати прст на мене, трчаће их по двадесет и тридесет замном и викаће: турчин, турчин!....

Манојло.

Хоће!

Аћим.

Хоће, да богме да хоће! Па ће ми се смејати и сами моји практиканти. Цртаће ме са чалмом, по дувару, по зидовима... и тамо где ншш свет обично црта... знаш већ! И издеваће ми разна имена; назваће ме можда Мехмед или Мустафа. Замисли, Манојло брате, ја да се зовем Мустафа!....

Манојло.

(Брижно) Тако ће те звати.

Аћим.

Тако, да богме да ће ме тако звати. Е па речи сам, куда ћу од бруке и срамоте под овим седим власима! Па још ако ме дохвате они новинарчићи, па крупним словима...

Манојло.

(После размишљања) Хоће!

Аћим.

Хоће, да богме да хоће! Пропао сам, пропао сам, мој Манојло, као нико мој! Бар да сам дете збринуо, него и то. Онако је красан човек просио, положио лепо адвокатски испит а — ти си га одбио.

Манојло.

Ето ти сад! Нисам ваљда ја?

Аћим.

Па ниси ти, ал ти си му казао.

Манојло.

Ама па јест, ал ви сте ми рекли да му кажем.

Аћим.

Јесте, ми смо ти рекли, ал му ти ниси казао лепим начином.

Манојло.

(Гунђа) Па јест, сад ја...

Аћим.

И сад... да богме, ко ће је сад, после ове бруке, просити. Мораћу макар за кога да је дам.

Манојло.

Мораћеш!

Аћим.

Дабоме да ћу морати, кад си ти макар како казао човеку. Боље је било да му нисмо још рекли, али, ти хоћеш.

Манојло.

Ето, сад опет ја! Па јесте ли ви побегли, а мене оставили да му кажем?

Аћим.

Па јесте. Али што ниси и ти побегао, па онда не би нико казао човеку! Овако... пропали смо... сасвим смо пропали. И тек ћемо пропасти, мој Манојло, док само буде печен онај колач што га сад мој син меси тамо! (Шета замишљено и размишља) Не знам шта да почнем, ни како да почнем. Нисам довољно паметан, а ниси ни ти, Манојло.

Манојло.

Нисам!

Аћим.

Ниси, да богме да ниси! Јер ти да си паметан, ти би ми рекао: Аћиме брате, овако и овако да урадиш.

Манојло.

Ама рекао бих ја теби: Аћиме брате, овако и овако да урадиш, само да ти ниси замесио тамо код министра.

Аћим.

Ето га опет! По Богу, брате, ако боље разумеш туркестански, туркестански да ти говорим: Нисам ништа замесио!...

Манојло.

Верујем ти ја, само не умем да те саветујем. Мањ... (Размишља)

Аћим.

Шта мислиш?

Манојло.

Не умем да те саветујем.

Аћим.

Слушај, Манојло! Рецимо, ја сам пропао и рецимо тако ми је било суђено. Добро, од судбине се не може побећи! Али, брате, ако можемо бар ово дете некако да спасемо.

Манојло.

Ал како?

Аћим.

Кад би нашли господина Младена?...

Манојло.

Он је рекао, доћи ће да каже збогом.

Аћим.

Знам да ће доћи, али с ким ће да разговара овде? Јулка се завукла у собу и плаче. Савета везала кромпире а с тобом да разговара — ти би му опет био кадар што наопако рећи.

Манојло.

(Буни се).

Аћим.

Него ја велим, да ми њега потражимо.

Манојло.

Ама да л је то баш zgodно?

Аћим.

Нећемо га потражити тако да он примети, него онако шетаћемо око хотела где је одсео, па кад он случајно наиђе, а ти кад га видиш реци: „О, о, гле... какав случај!“ А ја ћу рећи: „Баш добро те вас нађох, реците ви бога вам мени, шта вам је овај Манојло јутрос натрућао“.

Манојло.

(Буни се). Е па, брате...

Аћим.

Па мораћу тако из далека да почнем, а после већ, кад уђемо мало у разговор, ја ћу

објаснити, да ти имаш по који пут обичај да говориш разне глупости.

Манојло.

Па то ће изаћи да сам ја човек без памети!...

Аћим.

Е па дозволићеш ми, брате, да је мени прече да спасавам моје дете, Него да водим рачуна о твојој памети. Него ајдмо, шта знаш, може бар то да ми пође за руком кад је све друго пропало. Ајде Манојло! (Одлазе)

3.

Јулка сама.

Јулка.

(Долази с лева сва уплакана). Дакле заиста сам несрећна! Можда и зато што сам се брзо обрадовала. Мислила сам Јованка ће ми се смејати, а она ме жали, искрено ме жали а то ми је горе, сто пута горе! Волела бих кад би ми се смејала. Ал, ако ми се не смеје она, господин Младен ће ми се извесно смејати, бар у души ће ми се смејати и биће сав срећан што смо га одбили. Ух, сад га већ мрзим! Па онда тамо, ако се вратимо, — Јоцићева, Зора Пајићева, Мица Сосићева, Нада Златићева, и све девојке, смејаће се гласно, нећу моћи ни улицом да прођем. Не, нећу да се враћам; молићу стрица Ма-

нојла да останем овде, код њега, у Београду. Нек иду отац и мајка а ја ћу остати и удаћу се ма за кога, макар то био и старкеља са фарбаним брковима, само да се удам у Београду, само да ми се не смеју.

4.

Сава Савић. Јулка.

Сава Савић
Сава Савић.

(Виче с поља) Космајска улица број 124!
(Улази). Добар дан!

Јулка.

Добар дан желим!

Сава Савић.

Дакле, молим вас, мени је потребно једно објашњење... Ви дакле кажете да сам ја ваш муж?

Јулка.

(Изненађена) Али, господине!...

Сава Савић.

Молим лепо, ви дакле кажете да сте моја жена?

Јулка.

Господине, дозволите, ви сте се вероватно помели!...

Сава Савић.

Нисам се ја помео. Ово је Космајска улица број 124.

Јулка.

Али ипак, ако сте имали шта у овој кући, онда сте требали мало пажљивије да се понашате.

Сава Савић.

Пажљивије? Па лепо, ево понашаћу се пажљивије. Ја сам дакле Сава Савић, ђумрукција, нежењен.

Јулка.

Ја сам Јулка Кукићева, кћи Аћима Кукића, председника окружног суда, неудата.

Сава Савић.

Е па кад сте ви неудати а ја нежењен, како је то испало да смо ја и ви муж и жена?

Јулка.

(Увређена) Извините, господине, али ја вас потпуно не разумем. Изволите сачекати мога оца и разговорите се са њиме. Он ће ваљда умети да вам објасни то што ја не умем. (Оде)

5.

Сава Савић сам.

Сава Савић.

Па шта је ово сад Сава Савићу? Ту ко-
смајска улица, ту број 124. .. ту женска....

и она каже да није моја жена. Па лепо, онда, ко је моја жена?... Или можда овде у кући има још која женска глава? Лепо, сешћу овде и чекаћу... (Узима столицу и седа на сред собе)... „Ако сте имали што у овој кући, онда сте требали пажљивије да се понашате“!... А није ружно ни ово девојченце, ово што иште да се пажљивије понашам.... Да је она казала да сам њен муж, па да јој и опростим!... (После краће паузе уздахне тешко) Ах, Персида, Персида, срећо изгубљена, мал ми ниси очи ископала!

6.

Аћим Манојло. Пређашњи.

Манојло.

Нема га. Знао сам да га нећемо срести.

Аћим.

Не кошта нас ништа што смо покушали. Суђено је да сви пропаднемо па то ти је...

Манојло.

(Спази Саву) Гле, неки гости! Добар дан желим!

Сава Савић.

Добар дан! (За себе) Ово су мушки, ови ме се не тичу! (Окрене се опет на своју страну не водећи рачуна о њима)

Аћим.

(Манојлу) Овога сам виђао у министровој кући. Да није нешто... пази добро шта говориш.

Манојло.

(Аћиму) Не брини! (Гласно) А ви сте извесно дошли каквим послом?

Сава Савић.

Разуме се да сам дошао послом, и нећу се маћи одавде док ствар не изведем на чисто.

Аћим.

(Престрављено шапће Манојлу). Осећаш ли одакле овај ветар дува?

Манојло.

(Казује главом Аћиму да је осетио. Сави) Изволте нам дакле рећи, господине, шта желите?

Аћим.

И чиме вас можемо служити?

Сава Савић.

Да, господо, рећи ћу вам, али ви ме нећете разумети ако целу ствар не почнем из почетка.

Аћим.

Па изволте почните из почетка.

Сава Савић.

Седите молим вас.

Аћим, Манојло.

Хвала! (Седају).

Сава Савић.

Дакле, ово је у ствари: ја имам намеру да се женим. То је намера, коју ја већ пуних двадесет година гајим у себи. Али, дозволите ми најпре да вам се представим, ја сам Сава Савић, чиновник. (Устаје и пружа им руку).

Аћим, Манојло.

(Устају и рукује се). Мило ми је, мило ми је! (Седају)

Сава Савић

(Седа) Дакле, као што вам рекох, ја већ пуних двадесет година имам намеру да се женим-

Аћим

То је врло лепа намера. А ви сте, реко сте, чиновник?...

Сава Савић

Да, управо ђумрукција.

Аћим.

А ја сам... управо... дозволите ми да вам се представим, ја сам Аћим Кукић, председник окружног суда. (Устаје и пружа му руку).

Сава Савић.

Мило ми је!... (Устаје и рукује се. Рукује се и са Манојлом, који сматра да му је дужност да се и он рукује и не представљајући се. Пошто сви седну.) Ви сте дакле господин Аћим Кукић?

Аћим.

Да!

Сава Савић.

(Имитујући Јулку.) „Ја сам Јулка Кукић, кћи Аћима Кукића, председника окружног суда, не-удата“.

Аћим.

(Изненађен) Али, молим, шта хоћете тиме да кажете?

Сава Савић.

Познао сам мало час једну госпођицу, која ми се тако представила.

Аћим.

То је моја кћи.

Сава Савић.

Да, мислио сам. Ја сам већ разговарао с њом. Чим сам је видео, помислио сам; ево

моје жене! Али, разуме се, видим и сам да сам погрешно што сам сироту девојку тако напао из небуха. Госпођица ме је и сама упутила на вас, рекла ми је: причекајте мога оца па с њим разговарајте.

Аћим.

(Манојлу) Ама овај канда навија на Јулку? (Гласно) Извините, господине, али ја вас довољно не разумем.

Сава Савић.

Па ја сам знао да ме ви нећете разумети, ако ствар не почнем из почетка. Где сам оно стао?

Манојло.

Рекли сте да ме ви нећете разумети, ако ствар не почнем из почетка.

Манојло

Рекли сте да имате намеру да се жените! (Тихо Аћиму) Аћиме, не испуштај!

Сава Савић.

Да, то сам хтео да вам кажем; ја имам намеру да се женим.. Може бити ви не одобравате ову моју намеру, јер ко зна како ви мислите о томе....

Аћим.

О молим, ја потпуно одобравам вашу намеру; ви сте још у добрим годинама.

Манојло.

И у добром положају!...

Аћим.

Да богме, морате и сами признати, да то није баш најзгоднији пут, што сте се прво мојој кћери обратили. Знате како је у таквим приликама, ред је најпре с родитељима разговарати.

Сава Савић.

(За се) Сава Савићу, шта је ово сад?

Манојло.

Да, знате, изволте ви нама ваше жеље казати а ми ћемо већ с девојком разговарати.

Сава Савић.

(За се) Да л ово судбина игра с тобом, Сава Савићу? У осталом судбини се не треба противити; тамо су ме и онако избацили из куће! Сава Савићу, пружи руку срећи, која те чека (Гласно) Да, зато сам вас ја и причекао, да разговарам најпре са вама.

Аћим.

Ја у начелу немам против.. мени је, разуме се, девојка за давање. Само, разуме се, треба и девојку припитати. Па онда, волео бих о томе и са женом да се посаветујем.

Манојло.

Јер знате, она је девојчина мајка.

Сава Савић.

Да, разумем ја то!

Аћим.

Ако је по вољи, (Диже се) могли би прећи у ову собу па да се посаветујемо и опширно разговарамо.

Сава Савић.

О, молим, молим. (Устаје и полази за њим)
Ово ми је седма прошевина.

Аћим,

(Застаје, Манојлу) Ти остани, сад ћу ти послати Јулку, па је наговори! Разумеш? (Оде.)

7.

Манојло, Јулка.

Манојло.

У Опет ја! Али ако, ако се само детету може помоћи. А ову прилику богме не треба испуштати.

Јулка.

(Дође) Ви сте ме звали, чика Манојло?

Манојло.

Јест, звао сам те. Имам с тобом да разговарам о твојој срећи.

Јулка.

Ах, ја сам тако несрећна, чика Манојло!

Манојло.

Ама, чекај, брате, полако... Слушај шта ћу да ти кажем. Ти знаш дакле да смо и по други пут понудили господина Младена, јер први пут га нисмо сасвим одбили.

Јулка.

То нисам знала.

Манојло.

Да, понудили смо га и није хтео, па то ти је!

Јулка.

(Плаче.) Није хтео, дакле није хтео! Па што сте га онда нудили? Што сте ме још више срамотили? Сад ће се још хвалити да је он мене одбио, сад ће ми се још више смејати.

Манојло.

Оно, могао би ти се и смејати, кад би ти рецимо остала неудата, али ти се још увек можеш удати.

Јулка.

Где? Тамо у паланци, а хвалила сам се, да ћу се у Београду удати.

Манојло.

Па ти се можеш и у Београду удати.

Јулка.

(Заинтересује се) У Београду?

Манојло.

За то сам те видиш и звао да о томе разговарамо.

Јулка.

О, па говорите, говорите, чика Манојло! Није само што бих Београд волела, него за инат, за инат њему, господину Младену, за инат другарицама, које би ми се слатко смејале; за инат бих пошла макар за кога! Не бих бирала, макар за кога!

Манојло.

Господин Младен ће данас доћи да нам каже збогом, јер он сутра путује. Ти, ако хоћеш, можеш да га дочекаш испод руке са твојим младожењом,

Јулка.

(Радосно) Ах, то, то, то бих волела! Слатки чика Манојло, ајде, реците ми, може ли то да буде, и како може да буде?

Манојло.

Па кад дође господин Младен, а ти да му кажеш: Господине Младене, ја сам се испросила, да вам прикажем свога вереника, тај и тај. Поздравите све моје другарице и реците им да сам се испросила.

Јулка.

(Обисне око врата Манојлу). Јаој, слатки чика Манојло, кажите ми, научите ме, све ћу вас послушати.

Манојло.

Дакле слушај. Ено га тамо у соби са оцем и мајком један господин.

Јулка.

(Разочарана). Онај?...

Манојло.

Који онај?

Јулка.

Па онај што је малочас са мном овде разговарао.

Манојло

Јест тај!

~~Ахем.~~

Уф!

Манојло.

Е па, синко, боље је уф, него ух!... А ако останеш неудата ух ћеш казивати.

Јулка.

Ал тај ми се господин не допада.

Манојло.

Е то ти је сад! Па знаш како ти је то у животу; гладан човек кад му се измакне шницла, мора се задовољити и са подгрејаним кромпирима. У осталом, он је чиновник, има добар положај, са службом је овде у Београду.

Јулка.

Али за Бога, чика Манојло, он је са мном мачо час, све којешта разговарао.

Манојло

Па може бити, можда се збунио. Има људи који све којешта говоре кад се збуне.

Јулка.

(Размишља). Па онда?

Манојло.

Па онда, брате, врати се у паланку па се тамо удај. Ето, то ти је боље!

9.

Аћим. Пређашњи.

Аћим.

(Појави се на вратима). Али забога, Манојло, ти опет отежеш.

Манојло.

Ама не отежем ја, него отеже она. Не може то ни тако тек преко колена. (Јулки). Ето ти сад па реци оцу, хоћеш ли или нећеш?

Јулка.

(Још се устеже)

Аћим.

Ако хоћеш...

Јулка

(Одлучно). Само за инат — хоћу!

Аћим.

Ајде овамо! (Узме је за руку и одведе)

10.

Манојло и Јованка.

Манојло.

(Сам). Опет ја! Да покварим — ја; да поправам — опет ја! И сад ако се тамо не погоде, опет ће: Ајде, Манојло, реци овоме господину, да је сувише високо скочио. Само ту лежи зец,

што овај сад није сувише високо скочио, јер је Аћим замесио нешто крупно тамо код министра. Нека каже он шта хоће ал замесио је, друкче не може бити!

Јованка.

(Дотрчи.) Оче, оче! Канда је тамо прошевина, је л те — тако нешто изгледа?

Манојло.

Чућеш кад буде време да чујеш!

Јованка.

Ал молим вас, оче, само бих нешто волела да знам; зар неће господин Младен узети Јулку, зар то није већ свршена ствар?

Манојло.

Свршена је, али наопако.

Јованка.

Наопако?

Манојло.

Одбили су га. Ја сам му то баш у очи казао.

Јованка.

Ви? А је л те, оче, је л му било криво, је л га било жао?

Манојло.

Па и није; изгледа ми као да је једва чекао.

Јованка.

(Усхићена.) Је л истина? (Хоће да га пољуби).

Манојло.

Де, шта ти је сад опет? Ајде, ајде, остави ме; морам и ја тамо да помогнем. Не може се ништа без мене свршити као што ваља. (Оде у собу).

11.

Јованка. Младен.

Јованка.

(Сама.) Боже мој! Да ли је то могуће да је једва дочекао? Ја не знам, осећам да није лепо што се томе радујем, па ипак ето радујем се! Не знам зашто, ал се радујем!

Младен.

(Долази с поља) Добар дан желим! Извините, обећао сам доћи...

Јованка.

Да, да кажете збогом.

Младен.

Не, на против, да кажем да ћу остати у Београду.

Јованка.

Како, стално?

Младен.

Стално!

Јованка.

А... овај... Зашто остајете?

Младен.

Понуђен сам и примио сам се за уредника „Народног Пријатеља“.

Јованка.

„Народног Пријатеља“? А Светислав?...

Младен.

Он је само привремено примио редакцију, док се не нађе уредник. Сад је ја примам, а он остаје сарадник.

Јованка.

(За се) Тако сам неспретна. Сад не знам шта даље да га питам?

Младен.

(За се) Требало би да сам храбрији. (Гласно)
Сад ми је још драгоценије ваше познанство,
кад остајем овде.

Јованка.

(Збуњено) И мени...

Младен.

(Усхићен) И вама, је л те ?

Јованка.

Не, нисам хтела то да кажем!

Младен.

А зашто, што се одричете речи које су
биле искрене?

Јованка.

Извините, ја сам тако збуњена.

Младен.

И ја, госпођице, кад год се сретнем с
с вама. Мени је добро дошао овај сусрет, ја
сам га желео, а ево, сад кад је он ту, ја немам
храбрости да га искористим.

Јованка.

Да га искористите ?

Младен.

Да госпођице! Наш први сусрет то је био један тренутак али је тај тренутак оставио код мене дубок утисак те ме је, између осталих разлога, и то руководило да се примим уређивања листа, не би ли остао у Београду. Ја пре нисам толико марио за Београд, био сам га сит, ал од сусрета са вама, верујте, омилио ми је опет.

Јованка.

(Ћути).

Младен.

(После извесне паузе) Ви се, је л те, не срдите због моје искрености?

Јованка.

Не!

Младен.

Ја не бих верујте, ни умео друкчији да будем према вама; ви имате сва права на моју искреност.

Јованка.

... Ја... не знам... Не знам зашто?

Младен.

Дозволите ми да вам испричам једно предсказање, коме до овога тренутка нисам веровао а сад му верујем. Пре више година, једна моја стара тетка гледала ми је у длан и рекла ми: Синко, ти ћеш пролазити крај многих девојака и оне крај тебе, допашће ти се и ти

њима, ал то још неће бити твоја срећа... Срећу ћеш своју изненада познати и при првом погледу у очи, осетићеш да је то она. А кад је сретнеш — биди искрен и са искреношћу јој приђи, то ће ти отворити њено срце.

Јованка.

(Обара главу).

Младен.

(Прилази јој и неодлучно узима руку што она допушта). И ево ја сам је срео, осетио сам да је то она, и прилазим јој свом искреношћу. Могу ли очекивати да ће се њено срце отворити?

Јованка.

(Нема храбрости да дигне главу. Шапћући). Ја не знам....

Младен.

(Привлачи је себи). Али ја знам... ја знам... ја знам! (Привлачи је у наручја чему се она несвесно подаје).

Јованка.

(На један мах се разбере, тргне се, ишчупа из наручја, побегне далеко од њега и удари у грчевити плач).

Младен.

(Прилази јој нежно). Немојте плакати. Па ви нисте никакав грех учинили. Ето, ми ћемо од-

мах казати вашем оцу шта смо учинили. је л те? Ево, ајдемо одмах; казаћемо му све. Хајдмо!

Јованка.

(Испрекидано, у плачу). Не, не можемо тамо! Идите у ону собу... (Показује му десну собу). А ја ћу звати оца. (Отрчи лево).

Младен.

Срећо моја! (Оде десно).

12.

Јованка, Манојло, затим Министар, Персида, Светислав, а још доцније Аћим.

Јованка.

(На левим вратима не улазећи у собу) Оче, оче! (После паузе). Оче, молим вас!

Манојло.

(Долази) Шта је сад? Сад си баш наша да ме зовеш кад свршавамо.

Јованка.

Слушајте. оче, ја морам нешто важно да вам кажем. Догодило се... догодило се нешто.. нешто се догодило...

Манојло.

Ама шта се догодило ког ђавола?

Свешислав.

(Улази на задња врата.) Ево, ту је! Изволте!
(Улазе за њим Министар, Персида, Драгиња.)

Манојло.

(Преплаши се, зграние се, узврда се.) Боже благи... Светиславе.... Господин.... Господин.... (Узврда се још више и почне трчати од једних зрата до других) Аћиме!... Аћиме!... Аћиме!...

Аћим.

(Потрчи и кад опази Министра, претрне, остане закован на вратима и покушава нешто да каже али му се језик везао и једва чујеш неки животињски крик)

Свешислав.

Та шта сте се препали? Дајте ми руку да је пољубим... (Љуби) Испросио сам и довео сам заручницу да вам представим. (Драгиња прилази такође и љуби Аћиму руку) То је моја заручница, кћи господина Министра. Ето, то је све! Што сте се тако препали?

Аћим.

(Збуњен, осврће се на све стране и не знајући коме ди се обрати) О... О... Ов... Ов... брате Манојло!... (Хоће да загрли Светислава па се тргне, ударе му сузе на очи и он их брише марамом) Није!... Сине, сине мој!... (Хоће да загрли Манојла па се опет

тргне) Го... Господине Министре, сажалите се!...
Они терају комедију са мнош!

Министар.

Не, господине Аћиме, а од сада, пријатељу
Аћиме! Ми смо баш за то овако сви дошли.
Ваш син је запресио моју кћер и ја сам му
је дао.

Аћим.

(Изненађен, усхићен) Мој син, мој слатки син!!
Је ли истина?... О, Боже, ако је то истина!?

Драгиња.

Истина је, оче!

Аћим.

Оди, оди, да те загрлим, моје слатко дете!
(Грли Драгињу и љуби је у чело) И вас мој слатки
господине министре (Загрли министра) И вас моја
слатка... (Пође да загрли Персиду па се тргне, окрене
се и загрли Манојла) тебе мој слатки брате Ма-
нојло. Цео свет бих хтео да загрлим. (Прилази
снебивајући се министру). И ми... ми смо сад... је л
те, ми смо сад пријатељи, ја и ви?

Министар.

(Пружа му руку и срдечно се рукује)

Свешислав.

(Министру и Драгињи) Рекао сам вам да ће
то бити пријатно изненађење.

Аћим.

Шта сам оно хтео да кажем (Сети се) А,
јест! Манојло брате, шта си се ког ђавола укипио?

Манојло.

(Још увек престрављен блене у таван)

Аћим.

Гле, гле га молим те, како се укипио!
(Дрмуса га) Ама шта си се укипио, зови Савету,
зови децу.

Манојло.

Везао ми се језик! (Отрчи до левих врата)
Савета, Аћиме, Јулка, Светиславе, Јованка, снахо,
децо, овамо, овамо!

Јованка.

(Која је за време ове сцене стајала на страни
незапажено) Ја баш не морам бити овде (Оде у
собу десно где је раније Младена испратила)

Аћим.

(Грли опет Светислава) Знао сам ја да ће
мој син да ми осветла образ!

13.

Савета, Јулка, Сава Савић и пређашњи.

Персида.

(Кад спази Саву Савића, цикне) Јух, брате, и он
је ту!

Министар.

(Персиди) Пст! Мирна! (Гласно) Господине Кукићу, жао ми је што вам морам изјавити да ће једна непријатност морати да помути данашњу нашу радост.

Аћим, Манојло.

Да помутити?

Министар.

(Показује на Савету). Госпођин муж налази се такође овде а то је врло непријатно, бар за нас!

Аћим.

Како зар што сам ја овде?

Министар.

Не ви, већ, господин Сава Савић госпођин муж.

Сава Савић.

(Чим је ушао на врата, запрепастио се те опет испустио шешир). Ја... ја!...

Аћим.

Али за бога, та ја сам њен муж, она је Светина мајка

Персида.

(Изненађена). Како, молим вас?

Савеша.

(Скинула је кромпире. Све што се говори слуша не разумевајући и једнако се крсти) Ама ја не знам шта је све ово?

Министар.

Па ви сте, госпођо долазили к мени?

Савеша.

Јесам, господине министре, и казала сам вам да мој муж Аћим има живу жену.

Персида.

Како зар није господин Сава Савић ваш муж?

Савеша.

Боже сачувај!

Сава Савић.

Није дабогме!

Министар.

(Весело) Па то је била нека велика забуна.

Аћим.

Бог види моје чисто срце! Чујеш ли, Савета; видиш ли, Манојло, да нисам ништа замесио.

Савеша.

Добро, добро! Али шта је све ово?

Аћим.

Шта је? Како шта је? Зар не видиш шта је?

Манојло.

Прошевина!

Свешислав.

Ја сам, мајко, испросио госпођицу, ћерку господина мипистра.

Савеша.

Па што не говорите? (Заплаче се и закри Светислава) Слатко моје дете! (Љуби Драгињу) Што не говорите забога! Дечице моја!

Персида.

(Која је одмах после објашњења почела да гледа пријатније Саву Савића и да му се приближава) Дакле ви нисте жењени?

Сава Савић.

Па разуме се!

Персида.

Онда... опростите... ми смо криви...

Манојло.

Како је ово данас пошло, ко зна шта би и са
мном још могло бити. (Гледа испод ока на Персиду)

Сви.

Е срећно! Срећно! (Рукују се међу собом и
љубе).

З А В Е С А.

Бранислав Нушић:

ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА

Изашло је из штампе шест књига:

Листићи	14 дин.
Народни посланик комедија у три чина	32 дин.
Општинско дете , (Први део)	20 дин.
Сумњиво Лице комедија у два чина	20 дин.
Општинско дете (Други део)	20 дин.
Протекција комедија у пет чинова	28 дин.

Све поруџбине
упућивати на
Књижарницу
:-: Полет. :-:
Скопљанска 5.

9/136 —

БЕОГРАД

Занатлијска штампарија, — Космајска 20.

1 9 2 4.

О К Р У Ж Н О
НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
У ЛЕСКОВЦУ

ПРЕТСТАВА 11.

Сезона 1945-46

У НЕДЕЉУ 18 НОВЕМБРА
ТРЕЋИ ПУТ

ПРОТЕКЦИЈА

комедија у 5 чинова од Бранислава Нушића

Сценограф: Инж. Света Кондић

Редитељ: Љубица Јовановић

Лица:

Министар	Веља Николајевић
Драгиња — његова кћи	Вера Станковић
Персида — његова сестра	Лепосава Савић
Ахим Кукић, прет. Окр. суда	Жика Ристић
Савета — његова жена	Љубица Јовановић
Јулка	Силва Повшић
Светислав — њихова деца	М. Поп-Димић
Манојло — брат Ахимов	Бора Игњатовић
Јованка — њихова кћи	Соња Повшић
Младен Ђурић, адв. приправ.	Милорад Гагић
Једна жена	Драгица Илић
Администратор	Стојан Николић
Практикант	Милорад Стојановић
Сава Савић, ђумрукција	Бошко Ђорђевић
Момак код Министра	Благоје Станковић

Карте се могу добити на дан претставе у посластичарници
Станојевић од 9-12 и од 3-6 часова по подне.

Улазна цена: I место 15, II 12 дин. ПОЧЕТАК У 8 ЧАСОВА.

О К Р У Ж Н О
НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
У ЛЕСКОВЦУ

ПРЕТСТАВА 16.

Сезона 1945-46

У НЕДЕЉУ 16 ДЕЦЕМБРА
ЧЕТВРТИ ПУТ

ПРОТЕКЦИЈА

комедија у 5 чинова од Бранислава Нушића

Сценограф: Инж. Света Кондић

Редитељ: Љубица Јовановић

Лица:

Министар	Веља Николајевић
Драгиња — његова кћи	Вера Станковић
Персида — његова сестра	Лепосава Савић
Аћим Кукић, прет. Окр. суда	Жика Ристић
Савета — његова жена	Љубица Јовановић
Јулка	Силва Повшић
Светислав њихова деца	М. Поп-Димић
Манојло — брат Аћимов	Бора Игњатовић
Јованка — његова кћи	Соња Повшић
Младен Ђурић, адв. припр.	Милорад Гагић
Једна жена	Драгица Илић
Администратор	Стојан Николић
Практикант	Милорад Стојановић
Сава Савић, ђумрукција	Бошко Ђорђевић
Момак код Министра	Благоје Станковић

Карте се могу добити на дан претставе у посластичарници
Стањојевић од 9-12 и од 2-5 часова по подне.

Скреће се пажња посетиоцима да се за време претставе неће публика пустати у сали.

Улазна цена: I место 15, II 12 дин. ПОЧЕТАК ТАЧНО У 8 ЧАСОВА.

ДНО ПОЗОРИШТЕ ОВАЦ

1945-46

Претстава 45.

САЛИ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

АРТ 1946 ГОД.

ВЕЧЕРЊА

ПРОТЕКЦИЈА

комедија у 5 чинова од Бранислава Нушића

Сценограф: инж. Света Кондић

Редитељ: Љубица Јовановић

ЛИЦА:

Министар	Веља Николајевић
Драгиња — његова кћи	Вера Станковић
Персида — његова сестра	Лепосава Савић
Аћим Кукић, прет. Окр. суда	Жика Ристић
Савета његова жена	Љубица Јовановић
Јулка	Силва Повшић
Светислав { њихова деца	М. Поп-Димић
Манојло — брат Аћимов	Бора Игњатовић
Јованка, њихова кћи	Соња Повшић
Младен Ђурић, адв. приправ.	Милорад Гагић
Једна жена	Драгица Илић
Администратор	Стојан Николић
Практикант	Милорад Стојановић
Сава Савић, хумуругција	Бошко Ђорђевић
Момак код Министра	Благоје Станковић

Улазна цена: I место 20 II 15 дин. ПОЧЕТАК У 8 ЧАСОВА.

ПРЕТСТАВЕ ОД 9-12 И ОД 15-18 ЧАСОВА.

ПОМЕНА: За време претставе публика се неће пустати.

ГРАДСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Претстава 100.

У ЛЕСКОВЦУ

Сезона 1949/50

ЧЕТВРТАК 18 МАЈА 1950 ГОД.

ПРЕМИЈЕРА ПРОТЕКЦИЈА

КОМЕДИЈА У 5 ЧИНОВА

Написао: БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Редитељ: ЗДРАВКО ЛУКИЋ

асистенти: Драгољуб Жишић
Стојан Николић

ЛИЦА:

Министар	Илија Јанковић
Драгиња, његова кћи	Вера Гребенаровић
Персида његова, сестра	Владислава Матић
Аћим Кукић, председ. Окр. суда	Вукашин Пешић
Савета, његова жена	Љубица Јовановић
Светислав, његов син	Александар Стојановић
Јулка, његова кћи	Вера Демирџић
Манојло, брат Аћимов	Жика Симоновић
Јованка, његова кћи	Бранка Митровић
Сава Савић, ђумуругџија	Драгољуб Жишић
Једна жена	Стојан Николић
Практикант	Љубица Крстић
Администратор	Момчило Поп Димић
Момак код министра	Драгољуб Жишић
	Стојан Николић
	Александар Станковић

Доша се осамдесетих година прошлог века у Београду.

Шеф позорнице: ЉУБА МЛАДЕНОВИЋ

Светлосни ефекти: НИКОЛА МИТИЋ

Деци испод седам година забрањен приступ у гледалиште.

Карте се могу добити на позоришној благајни на дан претставе од 10—12 и од 17 часова па до почетка претставе.

Улазна цена:

од I до VIII реда 30 дина.
од IX до XV реда 25 дина.

од XVI до XX реда 20 дина.
од XXI до XXIV реда 15 дина.

ПОЧЕТАК ТАЧНО У 20 ЧАСОВА

После почетка претставе нико се неће пустити у гледалиште до свршетка чина.

ГРАДСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Претстава 101.

У ЛЕСКОВЦУ

Сезона 1949/50

НЕДЕЉА, 21 МАЈА 1950 ГОД.

РЕПРИЗА ПРОТЕКЦИЈА

КОМЕДИЈА У 5 ЧИНОВА

Написао: БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Редитељ: ЗДРАВКО ЛУКИЋ

асистенти: Драгољуб Жишић
Стојан Николић

ЛИЦА:

Министар	Илија Јанковић
Драгиња, његова кћи	Вера Гребенаровић
Персида његова, сестра	Владислава Матић
Аћим Кукић, председ. Окр. суда	Вукашин Пешић
Савета, његова жена	Љубица Јовановић
Светислав, његов син	Александар Стојановић
Јулка, његова кћи	Вера Демирџић
Манојло, брат Аћимов	Жика Симоновић
Јованка, његова кћи	Бранка Митровић
Сава Савић, ђумуругџија	Драгољуб Жишић
Једна жена	Стојан Николић
Практикант	Љубица Крстић
Администрагор	Момчило Поп Димић
Младен Ђурић, адвокат. припр.	Драгољуб Жишић
	Стојан Николић
	Миодраг Крстић

Догађа се осамдесетих година прошлог века у Београду.

Шеф позорнице: ЉУБА МЛАДЕНОВИЋ

Светлосни ефекти: НИКОЛА МИТИЋ

Деци испод седам година забрањен приступ у гледалиште.

Карте се могу добити на позоришној благајни на дан претставе од 10—12 и од 17 часова па до почетка претставе.

Улазна цена:

од I до VIII реда 30 дин.
од IX до XV реда 25 дин.

од XVI до XX реда 20 дин.
од XXI до XXIV реда 15 дин.

ПОЧЕТАК ТАЧНО У 20 ЧАСОВА.

После почетка претставе нико се неће пустити у гледалиште до свршетка чина.

Напредак — Лесковац

ГРАДСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Претстава 120

У ЛЕСКОВЦУ

Сезона 1949/50

НЕДЕЉА, 18 ЈУНА 1950 ГОД.

ПРОТЕКЦИЈА

КОМЕДИЈА У 5 ЧИНОВА

Написао: БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Редитељ: ЗДРАВКО ЛУКИЋ

асистенти: Драгољуб Жишић
Стојан Николић

ЛИЦА:

Министар	Илија Јанковић
Драгиња, његова кћи	Вера Гребенаровић
Персида његова, сестра	Владислава Матић
Аним Кукић, председ. Окр. суда	Вукашин Пешић
Савета, његова жена	Љубица Јовановић
Светислав, његов син	Александар Стојановић
Јулка, његова кћи	Вера Демирџић
Манојло, брат Анимов	Жика Симоновић
Јованка, његова кћи	Бранка Митровић
Сава Савић, хумуруџија	Драгољуб Жишић
Једна жена	Стојан Николић
Практикант	Љубица Крстић
Администрагор	Момчило Поп Димић
Младен Ђурић, адвокат. припр.	Драгољуб Жишић
	Стојан Николић
	Миодраг Крстић

Догађа се осамдесетих година прошлог века у Београду.

Шеф позорнице: ЉУБА МЛАДЕНОВИЋ

Светлосни ефекти: НИКОЛА МИТИЋ

Деци испод седам година забрањен приступ у гледалиште.

Карте се могу добити на позоришној благајни на дан претставе од 10—12 и од 17 часова па до почетка претставе.

Улазна цена:

од I до VIII реда 30 дин.

од IX до XV XX реда 25 дин.

од XVI до XX реда 20 дин.

од до XXIV реда 15 дин.

ПОЧЕТАК ТАЧНО У 20.30 ЧАСОВА.

После почетка претста в е никосе неће пустити у гледалиште до свршетка чина.

Тюмекыя
Сабѣна,
ица. Товачухт

Добро, добро! Али шта је све ово?

да нисам ништа замесио.

Њерку г.министра.

Па што не говорите? (заплаче се и
загрли светислава) Слатко моје
дете! (дуои трагињу) Што не говорите
забога! Дечице моја!

Јесте ли то чули који пут од кад је света и века? Да се човек прегрести и левом и десном.

Али госпођо!...

Јест, јест, господине министре, има живу жену. Ја сам, ја сам, господине мој, његова жена.

Па се не варате, госпођо?...

Не варам се, камо срећа да се варам. Ја сам, господине, и с мисли и с пресоном његова жена. Јаој мени несрећници, једне ми моје мисли а још јаднија моја персона... Не оило га да Бог да! Па вас молим, као што се Бог моли, не дајте, не газите бар ви у грех, не остављајте ме под старост на сокаку!...

Помагао његовим лажима.

Оно, ја волим да је мој муж у већој класи и да је вели чиновник, али ако је то ред у Србији, да чиновник што већу класу има, то и по једну жену више, онда наравно, дава му и те класе. Хвала вам и на класи!

Нећете изгубити мужа!...

Каква сам таква сам, господине, али кад сам му била до сад добра... Јаој, проклет био мајци и овог и оног света! Зоогом господине, па не дајте, зоогом! (Оде).

Савета, проговори!

(Мене руком, као да би хтела рећи: "Окани ме се").

а што сам ја упропаћен!...
то ништа.

И ти још смеш да говориш, још имаш образа да говориш! Ја направила, а, је ли, ја? Јесам ли ја била младожења, јесам ли ја просила девојку код живе жене? Ју, ју, ју, место да се сакрије у земљу од стида и срама, он још говори! Није те стид у очи да ме погледаш?

То је све било на прошло!

Јест прошло! Равола би прошло да нисам ја похитала; прошло би јесте, али би господин до сад имао другу жену, а ја би била на сокаку. Ето, како би прошло.

Оволику комедију направио.

Ама зар ја направила, је ли? Јаој, макни се, овече, с места, никад се мајци не макнуо да Бог да! Ја, је ли? Још ћеш рећи да сам те ја терала да просиш министрову сестру. Ере срам те оило, турцине један! Ти ниси крштен, ти си нечастиви! И ја још говорим с њим, тешко мени! (Диге се и плачући оде).

Како, молим вас?

(Скинула је кромпире. Све што се говори слуша не разумевајући и једнако се крсти)
Ама ја не знам шта је све ово?

Па ви сте г-ђо долазили к мени

Јесам г. министре, и казала сам вам да мој муж диним има живу жену.

Сава Савин ваш муж?

Поже сакувај!

казала да се моји осепаји не разликују од
ваших, али што се тиче ваше прошевине, мој
је брат у неколико противан, јер налази да
сам још млада за удају. у осталом, најооће
ви дођите сами к њему и разговорите. Но и
ако не успете, ја остајем при речи да молим
брата за ваш премештај у Београд. Ваша пријатељица
Персида". (Клоне у столицу). Господе Боже, видими
и невидими, свевишњи Саваоте и царе неесни, шта је ово?
Ахине, црни Ахине; Ахине, несрећни Ахине; Ахине, приклети
Ахине, шта си ти то урадио? Ама, људи оожји, јесам ли ја
паметна, тера ли ово неко шеру са мном или шта је ово?
Жахххххххххх шта је ово, по оопу ораћу? Ахине просио, Ахине
просио девојку за себе? Ама јел то може да буде по законима
овоземаљским и ононееским? Осим, ако је полудео! ... Ахине,
црни Ахине, зар ја да останем на сокаку? Е, нећеш га Ахине;
нећеш га вала ни ти ни Персида, која си да си! Ако нема закона
има Бога! Зар код живе жене... е, нећеш Ахине; нећеш ооме па да
је она министрова мајка а не сестра! Вала идем право Министру,
право њему па да је он Бог а не Министар. рећи ћу му у очи:
јесте ли чули, ко сте да сте, министар или неминистар, ја ћу
вам купу запалити, проклепу вас, тужићу вас свима законима,
тужићу вас Богу. ви удајете вашу сестру за њега, а он је
ожењен, ожењен је, ожењен! Јулка, Јулка, Јулка!

Шта је забога? ..

диоде моје лиоде?

Ево га ту! ..

А јес, нисам га ни спазила. Дај га овамо!

Ћуда ћеш забога? ..

Њему, разумеш ли, право њему; идем да му
кажем у очи: "срам вас оило, грех вам на душу, срам вас оило!"

Коме то забога? ..

Њему, министру, министру, министру!
Разумеш ли њему. П. А. У. Ј, срам вас оило,
срам вас оило! (Одјурн бесно).

м мо ти моу у пав
Нека уђе! .. *ред обел*

(Нагло уђе) Добар дан желим!

Добар дан! ..

(Мало уплашено) Ви сте овај... је л те...
наравно... ви сте... дабоогме, госп. Министар?

Изволте, седите! ..

Благодарим! Нисам вам ја дошла да седим,
нити ми је до седења, већ ми је до моје
невоље и до моје несреће какву до сада
људи нису чули нити видели! Ја ој, несрећној
мени, ако знате шта је правда, ако знате
шта је грех, немојте ме унесрећити, немојте
ме оставити на сокаку, немојте ме... имате децу,
па ће на њих пасти грех, она ће испаштати.

Да ми кажете, је л те? ..

Јест, имам да вам кажем. Нисам ни дошла да
путим него да вам кажем, да говорим да ме цео
свет чује, да ме и сам Бог чује.

Све по реду шта желите? ..

(Не седајући) Јест, да вам кажем! Може бити
да и ви не знате, може бити и вас је лагао,
несрећник један!

Али ко? ..

Он - ваш зет. Јест, јест, господине Министре,
то сам дошла да вам кажем: да је ваш будући
зет просио вашу сестру а ни даву жену.

11
Јеси му казао?

Отишао је!

Или си му казао у очи?

Како се узме!

А шта каже? Је ли положио адвокатски испит?

С те стране оудите мирни.

Таман сад ће бити код куће.

Е сад, кад је све овако лепо удешено и свршено, право је да сама себи кажем. Дал ти вера савета! Све је то од почетка. Па до краја моје дело. Ја сам Анима натерала да престане писати молбе, него да се сам дигне министру: ја сам зашла па, гдегод сам чула да Министар има рођака или познаника, а ја кукај и преклињем док нисам измамила препоруку. Сва она писма што је Аним однео министру, ја сам израдила и, бога ми, да је нешто могло бити, баш оих волела да сам ја ишла лично министру, јер Аним није за такве ствари. Али опет, хвала Богу, свршило се све како ваља и како сам ја... (неко куца) Ју, што ми нешто штречну срце! Да се није нешто вратио господин Младен? Заборавио још нешто да каже па се вратио. Било би ми некако незгодно... Изволте, слооодно!

Добар дан желим!

Добар дан!

Овде станује г. Аним Букић!

Овде! Треба ли вам оаш он?

Ја сам послужитељ код г. Министра

(изненађена) Тако! (за се) Ју да знам да је свршено, дала бих му бакшиш. (гласно) Не знате је ли добар глас?

Не знам, госпођо! Забогом!

(расположена) Биће, бог и душа, да је свршено, потписано је, јер шта би друго имао министар да пише Аниму. (забрине се). А да није што друго, да не пише! "Извините, не може за сада, видећемо доцније!" (опет се охрабри). А не, не може бити, не би му то ни писао. У Аним оаш сад нашао да оде од куће, и ко зна кад ће се вратити! (размишља) У осталом, зашто ја не оих отворила његово писмо, као да му нисам жена? Па зар сам му мало писма отворила док сам била млада! (хоће да отвори па се опет тргне). Страх ме је само, што је ово министрово писмо. (охрабри се) А није министрово, кад је на Анима адресовано, онда је Анимово, а кад је Анимово онда ја имам право да га отворим. (ствара га и загледа). Овај министар има исти рукопис као ја, женски рукопис. (чита потпис). "Ваша пријатељица Персида". (говори). А? Шта кажеш? Неће бити ваљда тако! (чита са великом пажњом). "Ваша пријатељица Персида" (говори) Јесте, бога ми! Не може бити да је министру име Персида! Ама дал ја добро видим или.... (одлази прозору и опет чита) "Ваша пријатељица Персида" (говори). Бог и душа момак је морао погрешити и дати ми неко друго писмо а ја отворила. (загледа опет). Није! (чита). "Господине Аниме!" (замисли се). Море да не буде то министрова жена. Аним је имао и једно писмо за министрову жену? Истина, мањојло каже да је министрова жена умрла ал опет... ко зна... чисто ме страх да га читам. (охрабри се) ...што на послетку! (чита) "Господине Аниме, ја сам вам

Али, човече, погледај ме, ако имаш очију,
Па ваљда и ја у својој тридесетој години
треба да изгледам к свету.

То се тебе ништа не тиче, колико Јулка
има година. Хоћеш ваљда сад, под старост,
да се мешаш у женске послове. Што мора бити
мора, ја сам претседниковица.

Па ако је то, а оно мени је најпреча
брига ово дете што си ухапсио.

(Шапћули). Па добро, докле га мислиш држати тако?

(Опет шапћули). Па ти рече да је све
свршено код министра?

(Шапћули). Па добро, а шта ћемо с оном
другом бригом, са Јулком?

Па реко, шта ћемо са том бригом? Младен
је положио испит, па ће сад доћи и
тражиће да му отворено кажемо.

Знам, али шта ћемо му казати?

Кажи ти мени, је ли то извесно да ти
доијаш Београд?

Е па кад је тако, онда можемо Младена
одоити. Не кажем да га просто отерамо,
него лепим. Кад дође да нам јави да је
положио адвокатски испит, па те припита,
а ти му кажи, онако лепим начином реци,
како ти се он јако допада, али не можеш
да му даш перку.

Е па, ако ти се тако не свиђа, а ти му реци у

да му кажеш: да је сувише високо скочио,
кад је послао проводачику да тражи твоју
перку.

(Погледа на прозор). И ју! Ено га као
наручен. Баш право овамо. Ја одох, диме,
а ти му реци! Немој да пропушташ него му
реци отворено. (Одлази нагло).

зоог твоје хаљине

Ној је већ двадесет.

да ми збринемо друге
прете бриге.

Шапћули!

Док се потпуно не свршим

Оде све до јавола!

Сасвим гласно!

Сасвим отворено!

Е то не знам ни ја.

Будите без бриге г. диме

зашто онда не могу да му
дам перку?

али шта да му кажем у очи?

да је сувише високо скочио

sad o Beogradu.

S. Žao ga je i ~~mi~~ meni, nisam s detetom čestito ni razgovarala. Ali šta ćeš mora da se stegne srce kad je i za njegovo dobro a i za naše! Nego, ostavte vi njega, pa idite malo u kujnu. Pomozi zaboga, dete, Jovanki, patamo nastavite vaše planove.

Ajde! *Kaj ogy*

S. Nešto se mislin : sad bi već mogli odbiti Mladena; sad je svršeno da ćemo dobiti premeštaj. Baš ako je ^{an} položio advokatski ispit, neka se ženi tamo unutrašnjosti. Eno mu ćerka Jocića bakalina; Jocićka se i onako hvalila da će je pre udati no ja moju. Pa eto joj neka je uda, a ja ću moje dete ta već daće bog! U Beogradu bar naje teško udati se.

U Beogradu.

S. Pa i ti ro bome! Eto, kad se zrelo razmislim, nema ^{čestite} ~~ni~~ haljine da izadjem u svet. Aćime, to bi nam morala biti prva briga da napravim

haljinu.,c
4 *Прече шова и шорки*

*Мана је моја сада, мана је са
бене и робом, а тине, ми су
ја са кучица? Мана пагун
за боре, мије хуле геве!*

S. Uh, Aćime, zaboga, dokle ćeš ti šištat kad dišeš?

kad je dišala.

S. Ali tò je prosta čki! Naposletku, ta mo u palanci, mogao si i šištat i koliko si hteo, ali ovde u Beogradu.

evo udje u avliju.

S. Pazi, Aćime, još jednako lepo s jim ~~xxx~~ dok ne vidimo na čemu smo.

Dobro nam došli.

S. Gle, gle, vi nam to tako želite dobrodšlicu kao da ste ovdašnji; kao da nismo zajedno iz palanke došli.

hvala.

S. I ja takodje!

da progovorim nešto

S. Molim, molim! /Polazeći, tiho Aćimu/ Pazi nemoj da daješ reči

položili ishit.

S. Toliko smo zaslužili.....

Praštam se!

S. Aćime! Da mu nisi što o Ju lki govorio ?

Jedva sam ga našao.

S. /Grleći Svetislava/ A, ti nevaljalče, ~~gdex~~ gde si dosad?

govor sa Svet.

S. Eh, ti opet. Svaki čas imaš po neki važan ~~razgovor~~ razgovor. Nisam još čestito ni razgovarala s detetom.

svršim razgovor.

S. Ajde, de! /Polazi/-

~~XXXXXXXXXX~~ TREĆI ČIN

čudno pogledao

S. Kao da sam u bob vraćala, znam o čemu ste razgovarale.

O Beigradu!

S. I o tome kako ćete se lepo ovde provoditi.

i o klaviru.

S. E ajde, ajde, udešavajte samo!

a ~~tinxxx~~ jednu.

S. Gle, gle....

ča onda....

S. Ostavo ti mene, etoti brata Svetislava.

po ceo dan spava.

S. Bolje je, sinko, da ga mi držimo zatvorena, nego li policija. Da ga ota nije sprečio da dovrši onaj članak--zlo bi bilo, veliko zlo. I mi ne se što ne bi dobili Beograd, nego bi otac oštao još i bez sliužbe.

U L O G A

Аџина "Протекција"

и г р а : _____
Мика Ристић.

В. Ристић

Cabra

Tracyateh 31.

Handwritten signature

U B O U

"Prosekija"

adina

1 2 3

Handwritten mark

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

I. P. ...

Byre ... St. 1. ...
(Carnegie ...)
Dobro došli! Gem 541211

Ćim i Saveta

- A. Bolje našli! Bolje našli! /Rukuju se i ljube međusobno
za kakav trn?
- A. Ili za kakvu mamuzu, a? /Miluje Jovaku - Ha, ha, ha!
Sedite, sedite.
- A. Kako? Kako obično. Meni se ukočile vratne žile, Savetu boleo stomak, a ja
ki bilo dosadno. Nego, ti si dobio valjda moj telegram???
- A. Morao bi. boga mi!
rasteruje nazeb.
- A. Ulaz ói! - Ama, zar Svetislav još nije došao??!
- A. E kako to stoji starr, moj Manojlo? Rešio sam se ovako, pa kako Bog da!
Cantra mi Saveta iz dana u dan: "Kvrcaj ti samo Ministru molbu!" Ama ne
kvrcaju ja njemu, velim ja njoj... Ali će to on zakvrcati u akta, moja
veta! Evo već četrnajest godina pišem molbe, pa kvrc ja njemu...
kvrc on tebi.
- A. Nije-kvrc ja njemu, kvrc on u akta; kvrc ja opet njemu, kvrc on opet u akta
U akta dabome.
- A. E, kad je već došlo dovde, a ja ti se jednog dana rešim pa na telegraf, t
ministru: "Kuc, kuc, kuc... Molim za odsustvo!" a on meni.....
uzmite odsustvo!
- A. Jeste! Pa óu ti ja, moj brajke, sad odavde pa kod ministra. U svakom džepu
imam po jednu bateriju. /pipa se po džepovima/- Ne pomaže ti tu više ni
čestita služba, ni molbe, nego ovako se može. Vadi jedno pismo - Vidiš
ti ovo pismo, a?
- A. A znaš li ko je to pisao?
Vidim.
Neznam.
- A. Gospodin ministrova strina. Tu vidiš piše ona: takva i takva stvar, da mi
toga i toga, odatle i odatle, premestiš tamo i tamo.
moj brate.
- A. Pa onda. Vadi drugo pismo! znaš li ko je ovo pisao?
ministrov stric.
- A. Nije, Jeda n stari drug i prijatelj ministrov; zajedno su učili školu,
zajedno su krali kruške, pa znaš li šta taj piše?
tamo i tamo....
- A. Jeste! Pa onda vadi treće pismo iz džepa/.... pogledaj kome jeovo??!
opet ministru.
- A. Nije nego njegovoj gospodji. A znaš li ko to piše?
Ne znam.
- A. To piše gospodin ministrove žem-čugarica. Kaže: tako i tako, to da
učiniš, da govoriš tvome mižu.....
je umrla.

fuzknašenoj grupna!

22

mu
1938

Jeste.

A. E, šteta! Ali sve jedno, ja ću se praviti kao da neznam. A imam još ja, nije samo ovo. Neman potrebe ni reći da govorim, nego da odem lepo, predam mu ova pisma, on ih pročita, uzme moju molbu pa napiše: "Da se preme- sti!" Eto ti! Nego, dobro se setih, trebam da napišem molbu, pa da mi je odmah pri ruci, kad on kaže: "Dajte molbu! a ja odmah: "Izvolte!"

Spremio molbu.

A. Šta ćeš, brate, kad nemaš čestita činovnika, koji bi ti mogao prepisati. Tebe ima ^u pero x i nastilo, je li?

Evo i hartije.

A. /Beđa, uzima pero i ~~xxxxxxx~~ proba na nikt^u pa ga umače i počinje, pa od- prekida/ Slušaj, Manojlo, smetaš mi. Ja neumem da mislim, kad još koga i koga u sobi.

tamo kod žena.

A. Nemoj, nego mogao bi, za vreme dok ja sastavljam molbu, da odeš i vidiš šta je sa Svetislavom. Jedva smo čekali, da ga vidimo a njega još nema. Bojim se da nije nešto slab ili tako nešto.

tako veliš.

A. Pa jeste!

da ga zovem.

A. Pa da ga zoveš da-bome!

razmislio o tome.

A. O čemu?

o Svetislavu.

A. Ama šta imam da razmišljam?

na smetnji.

A. Kako na smetnji?

onog lista,

A. Ama kakvog lista?

"Narodni prijtelj"

A. Jest, pa?

kaže Jovanka.

A. Ama onoga lista što onako grdi današnje ministre?

Jes.

A. /Dočepa se za kose./ Gospode Bože! Moj sin grdi ministre, -moj rodjeni sin grdi ministre, je li Manojlo?

Grdi ih, bome!

A. Gospode, šta sam ja doživio po ^e tane! I moj ministar, ovaj, moj gospo- din ministar, zn^e možda.

da je on moj sin ili zna može biti da sam ja njegov otac... sve jedno, moj gospodin ministar zna, izvesno znać

da-bome da zna.

A. Ama odkud to, pobogu brate, odkud to? Ja sam, brate, mirne krvi, cela moja familija je mirne krvi, i Savetina familija je mirne krvi, te odkud to da se on izmetne ta ko izmetne? E taj mi je lep kolač ispekao... Taman kao što treba. Ođen ja lep, pa: "Dobar dan, gospodine ministre, ja sam taj i taj!" A on tek protrlja ruke pa meni: "Aha, golube moj, vi ste dakle taj i taj, otac toga i toga, komand?" Pa tek onda otvori protokol pa na: A..... a,a,a,a..... /Pokazuje prstom prevrtane listove./ a,a,-Aćim! E, dragi moj gospodine Aćime, ovamo, onamo, odovud odonud, izvolte vi lepo napolje iz službe.

Napolje dabome.

A. Dabome! Ali čekaj, sinko moj, da vidimo može li to biti: kad sam ja tebe hlebom izranio ti sad meni hleb^uuskратиš? /seti se/- Ti veliš, Mnaojlo, t je od nekoliko dana urednik toga lista?

Jes!

A. A pre je bio drugi?

Jes.

A. Šta znaš, može biti ministar još i ne zna da je on urednik.... može biti.. Idi odmah ~~zavaznu~~ zovi ga, dovedi ga, donesi ga....

Mislim nešto.

A. Nemoj ništa da misliš, nego ga odmah dovedi; ako neće, uzmi četiri čoveka pa ga donesi. Razumeš li, donesi ga!

Ma....

A. Molim te idi što pre, ne smemo ni časa časiti. Idi, idi, idi! /izgura ga/-

6

Aćim sam

Ko bi to rekao? Ko bi to rekao? Saveta i ne zna, pašće u ~~nesvesnost~~ nesvest kad joj kažem. Ali ako, ona je kriva, ona ga je takvog rodila. Na nju je, jer i onakoji put zapne pa me izgadi na pasje kola. I onda dabome, kad majka grdi predsednike suda, dete će da grdi ministra. Ona je kriva! Nego sada ne treba ni časa časiti. Molba treba da mi je gotova, pa ako mogu ja danas kod ministra, najdalje sutra, jer može biti on još nazna da je moj sin urednik toga lista. /sadne piše/ Visoko blagodaru gospodine ministre /govori/. Točka nije učivitelno! /Piše/- Služeci već četrdeset leta po raznim državnim nadležtvima, većin tak delom moga života po vnutrenosti, najposle verujem da će gospodin ministar, imajući u vidu moju besprekornu službu premesti me u Beograd /Govori/- Točka. Neću dugačko. Ako mi je kratko neka uzme, ima tamo kod njega još varajest mojih molbi, pa neka čita /piše/ "I u toj nadeždi ostajem gospodin ministar prepokorni služitelj, ponizni

- A. /Govori/- Točka. Dosta je, brate i ovoliko. Neće tu pomoći ova molba, ako što pomogne pomoćiće ova pisma. Uh, samo da mi ne pokvari onaj komunac.
doša Svetislav.
- A. Svetislav, je li... /uzdrži se/... za Svetislava pitaš?
za njega.
- A. A jest, otišao je Manojlo, baš malo čas je otišao Manojlo da ga zove.
umrljan mastilom.
- A. Šta ću ja, Saveta, kad Manojlo i nema devit nego neki polic, nego čaša od limunacije. Pisao sam znaš molbu pa baš eto brinem, ko će da mi prepíše. Ne znam da li Jovanka ima lep rukopis?
lep rukopis.
- A. On da prepíše? /Uzdrži se/- Jest, boga mi, mogao bi on. Pričekaću dok on dodje.../kad god se uzbudi pri pomenu imena Svetislavljeva, on diše naglo šišteći/
kad dišeš.
- A. E pa dozvoli, Saveta, i da šištim kad mi je takva navika od malena. I moj otac je šištao i moj deda, pa izvesno i cela moja familija je šištala kad disala.
ovde u Beogradu.
- A. Pa dobro de, odvići ~~su~~ ću se. Ako mi premeste odvići ću se, a ako me ne preste šištaću i dalje. Eto ti!
deset dana ovde.
- A. Izvolté, seđite!
prekraćivalo dosadu
- A. Meni su nazeble vratne žile.
bio djak.
- A. A, ovaj, niste zar još polagali advokatski ispit?
da mu se požalim.
- A. Sutra?
da!!!
- A. A što sutra? Da li možda sutra prima gospodin ministar?
kod kuće.
- A. /za se/- Još bolje! /glasno/- Pa kad se nadate da položete ispit?
hvala.
- A. A ja ću vam poželati kad svršite ispit, Nego... /zamisli se/- A velite, sutra ministar prima?
Da!
- A. E onda... /Seti se/- a jest Boga mi! Ovaj, Saveta i ti, Julka, otidite ta u malo sobu, ima ^{bi} ova g. Mladenom da progovorim nešto.

Zar bih ja.

Saveta i Julka /Odu/

- A. Vi, dabome, ne možete da pogodite šta bih ja sa vama, da razgovaram?
odlučili su.
- A. Znae, nisam hteo da Vam govorim pred ženskima...
potpuno razumem.
- A. Imao sam za tđ naročitog razloga....
Razume se!
- A. Jer one bi mi kazale, što ne čekam Svetislava pa da mi on prepíše. A ja
. znate neću njega da čekam, nego....
Da vam prepíše?!
- A. /Nastavlja svoju misao/ Pade mi malo čas na pamet da vi imate lep
rukopis, parekoh; šta je to vama, manete dva tri puta rukom i gotova stvar.
Ne razumem?
- A. Dakle, znate, stvar je u ovome. Hteo sam da vas umolim da mi jednu molbu
prepíšete. Ja sam je sastavio a vi da je prepíšete. Vi imate lep rukopis
i uvek mi je bilo žao što niste pratikant kod mene. Je l hoćete?
a ja sam mislio....
- A. Vi ćete prepisati, je l te da hoćete? Evo, izvolte! /Vodi ga do stola i
nudi mu stolicu/- Evo, imate ovde sve, pero, mastilo, hartiju. A ev. i
koncepta. /vadi iz džepa i daje mu svoju molbu/. Evo, sve je tu!
pero ~~xxxxxx~~ ne valja.
- A. Znae ja sam pisao njame a ja pritiskujem kad pišem. Odmah ću vam poslati
drugo. /podje pa stane/- Samo čini mi se, vi imate običaj da vrcate te
kad pišete? Nemojte molim vas da vrcate. Može biti ovaj gospodin mini-
star ne vole da mu se vrcate.
lepo, neću.
- A. Sad ću vam ja poslati pero. /ode levo/-
13
čudnovato tople oči.
- A. Izgleda da ste gotovi? Jest, jest!... a niste valjda vrckali?
Nisam!
- A. /Uzima i razgleda molbu/- Dobro, vrlo dobro! Zar ovde ne bi trebalo
udivitelno?
U Beograd.
- A. Ta ja... meni je sve jedno... to znate navalila Saveta i Julka. /za se
Treba da ga se otresem! /Glasno/- Jes bome, ja dadoh reč da ću zvati
Savetu i Julku pre no što odete. Saveta, Julka!
ali.....da!

A. Gospočin hoće da ide!

O Julki govorio.

A. Bože sačuvaj!

da te tražim.

A. / Koji je za sve vereme ostao hladan/. Zar ti nisi mogao doći kad ti je Manojlo javio da mi stižemo?

Bog zna koliko.

A. Izvešao oko novina imaš mnogo posla?

Koliko je taj posao.

A. /Jetko/- Dabome, dabome! Ti je vrlo vrliki posao, mogu da zamislim. Nego ovaj... Manojlo.... da... upravo ti Sveta i Julka, idite časkom tamo u sabu. Idite, brate u kujnu, pomozite Jovanki! Ja i Manojlo imamo vrlo važan razgovor sa Svetislavom.

Doći ću!

A. /Manojlu tiho/- Šta si mi ovoga dovukao? Smeta mnogo.

dovukao.

A. /Svetislavu/ Sedi!

zvaničan početak.

A. Ti nisi hteo da tražiš sližbu?

Nisam.

A. Primio si se da budeš uredniknekih novina?

"Narodni prijatelj"

A. Ja, narodni prijatelj, narodni prijatelj. Pa lepo ali kako od prilike mi su te novine; na šta što idu, šta pišu, koga brane, koga napadaju?

Da njih brane.

A. Dobro.... imo njih brane. A koga napadaju?

napadaju jone...

A. Stani! Stani! Reci ti meni presto, napadaju li ministre?

što obavijaju.

A. Stani! Stani! Napadaju li mog ministra?

koji je.....

A. Stani! Stani!

Duhovna impotencija

A. /Obzirući se na administratora/- Ovaj.... ništa... Manojlo.... nije.... nko..... nije! Manojlo, ajdeto da dovedemo Savetu i Julku. / Pokazuje na Manojlu na administratora/-

otpoimeni

A. Nije morao ni dolaziti!

A. Članak!

Pa članak...

Pa da...

A. /Stišavajući Manojla/- Čekaj, čekaj molim te... A kakva kakav si to članak počeo da pišeš, moćićemo?

da mogu nastaviti.

A. A ovaj.... mi bi mogli valjda i to malo da čujemo?

moram nastaviti.

A. /Jedva uzdržavajući se da ne plane/- Lepo, to je vrlo lepo!

osobito lepo.

A. Nego ovaj... ako hoćeš ~~nastaviti~~ da nastaviš, mogao bi eno tamo u sobi, ovde bi ti mi dosadjivali. /Pokazuje onu prednju sobu levo/ Je li, može tamo, Manojlo?

hoćete razgovarati

A. Dabome, dabome! /Kad Svetislav udje on zaključa vrata ključem koji mu Manojlo dodaje/. Ovako sam janekada zaključavao praktikante kad su begali iz kancelarije. Neće ga majci taj članak otići u štampariju dok sam ja živ. Čuli Manojlo, šta taj piše?

šta ste me zaključali?

A. Jest, jest! Zaključao! Zaključao, uhapsio, nego šta! Je li, "ulagivanje" a? "nesavesnost" je li: "podlost", "protekcija", "došaptavanje, je li? zvanja i položaje.

A. Jes, jes, "tačete zbanja i položaje"! E, neće ga majci taj članak ugledati sveta!

nije valjda dete.

A. Nije, dabome da nije dete. Kao reča da je još dete! Zaključao sam ga nego, jer dok ja ne svršim neće ga majci štampati ono što je napisao... Manojlo, kako beše ono, kako se zove?

zvanja i položaje.

A. Znaš li ti kakve je on opasne misli spremio za novine? A te novine čita i gospodin ministar. Saveta, to čita i gospodin ministar.

DRUGI CIN

dati vašu kartu.

A. Nemam brate!

Dobar dan želim

A. A vi ste bili tamo, bili ste kod gospodina ministra?

Da!

A. Je l ~~kakav~~ te, kakav je čovek.

Vrlo običan.

A. A da nije danas što god ljut ili onako što god neraspoložen ?

Nije!

A. E baš vam hvala!

Zbogom!

A. Zbogom!

neće ni danas primit

A. ~~Za se~~ Samo kad nije ljut! ~~Kao da~~ me prodje prvi strah!

tako reći.....

A. /Kad spazi žemu/. No, hvala Bogu!

G. Ćim Ćukić.

A. /Skoči kao oparen/ Ja?

Izvolite!

A. Ama je l ja?

izvolite!

A. /Pribere se i ulazi sa najvećim strahom, klanjejući se još s polja. Mrmljanešto nalik na "Dobar dan"./

Izvolte sedite.

A. /za se/ Gospode, Bože, valjda nije... ministar?

brat će sad doći.

A. /Promrlja nešto nalik na hvala i sedne./

dok dodje brat.

A. Jest!

Vi ste činovnik.

A. /Male slobodnije/- Jest. Ja sam predsednik okružnog suda.

dopada vaše zvanje.

A. Lepo je!

član apelacije.

A. /sasvin slobodno/. Je l ja? Jeste, dabome da sam zaslužio; zaslužio sam ja i kazaciju, ali.....

bratu o tome.

A. Pa treba, dabome, a zato sam ja upravo i došao.

kad bi ti to drugi

A. Pa nezgodno je, ali ja imam dobre preporuke. /vadi pisma iz džepa/-

kad bi se ^{to}uzeo.

A. /sasvim slobodno/- Ama nena ko, brata!

kod brata zauziman

A. Vi? E, kad bi hteli?

za vas zauzima.

A. Ko to kaže ? To me je neko kod vas oblagao. Ja volim žensku stranu.

da se ja za vas zauzimam

A. Sve jedno! I vi! I vas volim! Vi ćete biti pravi anđeo za mene ako to svršite.

"anđeo" Je li te?

A. Jest, anđeo!

Bizimo srećni, je li te?

A. Hoćemo!

da će pristati.

A. Samo nek on pristane.

još jednomput onu reč.

A. Koju reč?

volim da je čujem.

A. Anđeo!

najsreć. par na sve

A. Kakav par?

zbogom dragi moj!

A. Ja ovu baš nisam potpuno razumeo, nešto mi na kraju ispađe kao neki porok ovdje... I evo ga... Kako da počnem, Gospode bože !!!!!

neće primiti.

A. Evo ga... evo!

kako vam beše ono ime

A. /Upplašen/- A..... *A. A. A.*

Pušite li?

A. /Sedajući /- Jest!!

Izvolte.

A. hvala! /Uzima cigaretu i pali/-

radi što da zamolite.

A. Jest! /daje mu sva pisma/-: Evo!

/Ministar otvara jedno po jedno pismo i čita/

A. /Zakašlje se strašno od cigarete. Za se/ Koje me gavo natera da lažem da pušim. Tako neaktivno kašljem! / i dalje kašlje/

Resprekornom odanošću.

A. Jeste!

Izvolte pušite!

A. /Koji ni prv... u nije popušilo prvi crugu i zagrehe se od kašlje/

A. Hvala! Hvala! / za se / E ove će me cigarete ugušiti!

(kod mladjih.)

A. /Kašljući/- Jeste! /za se/- Uh, kako kašljem nečtivo! /glasno/- Ja sam već četrdeset godina...

A. Jeste!

40. godina!

A. Imao bih, al neka-neka još malo.

A. (Jeste!

na punu penziju,

još malo avanzmana

o vašoj želji.

A. /za se/- Moram bežati, eno se sprema da me ponudi sa tr ećom cigaretom. /Ustaje,glasno/ Ja vam blagodarim, gospodine ministre, ja se nadam, ja...

Zbogom!

A. /Klanjajući se neprestano, protrčava kroz čekaonicu i odlazi/

TREĆI ČIN

napravim haljinu.

A. Pa jeste, zato smo i tražili premeštaj, zbog tvoje haljine,

da izgledam k svetu

A. More, ženo, pa tebe će Julka još malo pa stići u godinama. Njoj je već dvadeset.

Ja sam predsednikovca

A. Ama, zato se ti ne brini, Saveta! Oude u Beogradu ima tako mnogo predsednikovica da svet i ne zna koja od njih ima novu haljinu a koja staru. Nego, de der ti da mi zbrinemo druge, preče brige.

što si uhapsio.

A. Pst!

Pst!

A. O tome nemoj tako glasno govoriti.

držati tako.

A. Dok se stvar potpuno ne svrši.

Kod ministra.

A. Obećao al treba da potpiše. Od obećanja do potpisa koji put je dalje nego od Beograda do Carigrada. Treba da potpiše, Saveta.

crno na belome.

A. A ako ovoga pustim, pa raspali ono

"Tečete zvanja i polož

A. /Šapćući/Ode sve do djavola!"

sa Julkom.

A./Glasno/E, to govori glasno.

otvoreno kažemo.

A. E pa, kazaćemo mu otvoreno:

šta ćemo mu kazati?

A. E to ne znam ni ja.

da ti dobijaš Beograd.

A. Ama zar ti nisam kazao. Nije to da kažeš da smo onako s nogu razgovarali nego: "Izvolte sedite, gospodine Aćime!"--"Izvolte cigaru gospodine Aćime!"

gospodine Aćime.

A. Razume se! Pa ja njemu....

gospodine ministre.

A. Jeste. A on meni....

gospodine Aćime.

A. "Budite bez brige, gospodine Aćime!"

da mu daš ćerku.

A. Pa kad mi se dopada zašto onda da mu ne dam ćerku?

u oči!

A. Pa dobro, al šta da mu kažem u oči???

da traži tvoju ćerku.

A. Dobro, kazaću mu! /razmisli/- Nego, znaš, Saveta, bolje kaži mu ti to. Onako, tebi više liči da mu kažeš da je suviše visoko skoćio.

nego mu recā otvoreno.

A. /Uzvrda se/- Eto ti sad, šta mi natovari na vrat! Ja da kažem ministru u oči, ja da kažem Mladenu u oči, sve ja! /pogleda kroz prozor./ Eno ga bo me, udje u kapiju. /uzvrda se/ Ovaj... šta sam ono hteo da kažem.... ah, da! Znaš šta je brate Manojlo, niko to bolje neće umeti nego ti. Progovo prvo dve tri dobre reči sa čovekom, pa mu eci u oči da je suviše visoko skoćio./pobegne za ženom/-

kazao u oči.

A. /Ulazi pažljivo na leva vrata. Za njim Saveta./ Je li otišao?

Kazao nego.

A. Jesi li mu lepim kazao?

a i nisam mu kazao

A. Pa onda mu ti nisi ništa kazao?

da vam kaže zbogom.

A. E, ako, ako, neka dodje. A ovaj, Manojlo, ja bih mao još danas jedan pos Imam jedno pismo i za gospodim ministrovog brata. Istina, svršeno je sve ali kad već imam pismo zašto ga ne bi odneo?

nije daleko.

A. Pa da podjemo, Manojlo...

kako sam nesrećna

A. /Dolazi sa Manojlom/- Sve ide kao namazano. Baš sam ovom perilikom srećne ruke!

A. Julka, dete, ^{uista} ti je? ~~mu~~

a što ti plačeš?

A. A zašto, šta se desilo?!!!

tako nesrećni.

A. /Zgrane se/- Ministru?!

otišla ministru.

A. /Prestravljen/ Izgrdi?

otišla da ga izgrdi.

A. /Prestravljen/- Ministru?

sram vas bilo.

A. /Klone u stolicu/- Manojlo, meni su se presekle noge!

Jeste!

A. I pfuj?!

Jeste!

A. /Skoči sa stolice/- Manojlo, Sodoma i Gomora! Zar je malo što ~~je~~ moj sin grdi gospodina ministra, nego sad i žena da ga počne grditi. /Seti se/- Julka, ćerko, da nije ona što god razgovarala sa Svetislavom kroz ključaonicu? /Manojlu/- Mogao joj jeon useliti buntovničke misli u glavu a žena sa buntovničkim mislima gora je nego čovek. Veruj, on joj je napun glavu.

Jeste!

zvanja i položaje.

A. Gospode Bože, propao sam kao niko moj! Ama, molim te, dete, reci ti meni ješjedemput: otišla je da izgrdi minitsra?

jeste, jeste.

A. Manojlo, propao sam! Manojlo, propao sam kao niko moj!

Jest!

A. I šta sad mogu; nauči me, šta da radim?

možemo je još stići.

A. Uzećemo žandarma, uzećemo dva žandarma; uzećemo tri, četiri, pet žandarm kazaćemo im: držite onu ženu, ona je pošla da grdi ministra, držite je!. Ajdemo, ajdemo, Manojlo, odmah, ajdemo! /Odlazi trkom/-

IV ČETVRTI ČIN

na ovome svetu.

/Ćim i Manojlo, jednovremeno gurnu na vrata/ Tu je!

ministar ne prima.

A. Ali molim vas....

ministar ne prima.

A. Mi nismo ni došli da uznemiravamo gospodina ministra, mi smo trčali za jednom ženom.

Ne zna o toj ženi.

/Aćim i Manojlo, poraženi očajno se gledaju/.

/Svetislav se naglo probija između Aćima i Man./

A. /Drekne/- Gospode Bože! /Ščepa ga za peš od kaputa/-

puštajte me!

A. To je zavera, zavera! /Monku/- Recite gospodin ministru da je to zavera!

mir G. Ministar.

Aćim i Manojlo na ove reči puste naglo Svetislava i razbegnu se prestravljeni

PETI ČIN

Aćime progovori!...

A. /Mane rukom, kao da bih teo reći:/"okani me se"/

tako celoga života.

A. /Naglo se okrene, jetko./ Ama šta da progovorim, šta, kad mi sam jed teč iz usta. /ućuti, ždere se u sebi, pa opet nastavlja/. Šta da progovorim, ajde recimi, šta da progovorim? Manj ako hoćeš da ti pričam kako će me isterati iz službe... i kako ću morati nanovo da počnem od praktikanta. Eto, to je sve što mogu ja da progovorim.

ti pa praktikant.

A. Nego šta. Kad te isteraju iz službe na ulicu. A ona... /Pokazuje na Savetk oja je sve to napravitila, ništa, ni luk jela ni luk mirisala. Bole je glava, vezala krompire na slepoočnice, a što sam ja upropašćen... to ništa.

kako bi prošlo.

A. I ovako sam na sokaku. Da si bar počekala malo da vidimo da nije kakva pogreška.

pogreška.

A. /Ustane i prilazi Saveti/- Dabogme!... A ti da si bar pričekala malo da pripitaš, nego du!... pa kod ministra. Pa nije ti dosta bilo što si sam pošla nego si još povelala i tvog slatkog sina. Ti si ga pustila, ti! Vi ste se dogovorili da me upropastite, zaverili ste se i najpre si ti otišla pa si me oblagala tamo, pa onda si njega poslala. I ko zna šta taj tamo kuva.

zvanja i položaje.

A. Poslala njega ak ti si se lepo vratila kući i eto, zbolela te glava pa metla krompire! Ja bih metnuo bundeve na glavu, da sam ovoliko kome ju napravio.

- A. Ama nisam po Bogu ljudi, nisam ništa zamesio! I šta sam mogao zamesiti?
nešto zamesiti.
Pa onako velim...
- A. Ama nisam, razumeš li?
- A. Napast! Jesi lič uo koji put šta je to napast?
šta je ovo?
- A. Eto, to ti je napast!
Jesam!
- A. Opet on! Ama po Bogu brate, imaš li ti uši da me čuješ? /dere se/- Nisam zamesio! Nisam imao šta, baš i da sam hteo zamesiti. /Viče mu naizmenično čas na levo čas na desno uho/ Nisam! Nisam! Je l razumeš sad?
nešto zamesio žamo.
kako da ne razumem.
- A. /Posle izvesne pauze./- Manojlo!
Šta je?
- A. /Rasejano/- Eto, hteo sam nešto da ti kažem pa sam zaboravio... Svet će se smeјati, Manojlo. Ostavi što ću izgubiti službu, ali svet će mi se smeјati.
Hoće!
- A. Hoće, da Bogme da hoće! Pući će glas po svetu, da sam hteo dva put da se ženim, pa će deca pružati prst na mene, trčaće ih po dvadeset i trideset zamnom i vikaće" turčin, turčin!....
Hoće!
- A. Hoće, da Bog-me da hoće! Pa će mi se smeјati i sami moj i praktikanti. Crtaće me sa čalmon, po duvaru, po zidovima... i tamo gde naš svet obično crta... znaš već! I izdevaće mi razna imena? nazvaće me možda Mehmed, ili Mustafa. Zamisli, Manojlo brate, ja da se zovem Mustafal!....
Tako će te zvati.
- A. Tako, da Bogme da će me t ako zvatiE pa reci sam, kuda ću od bruke i srađati te pod ovim sedim vlasima! Pa još ako me dohvate oni novinarčići, pa krupnim slovima
- A. Hoće, da Bogme da hoće! Propao sam, propao sam, moj Manojlo, kao nako moj! Bar da sam dete zbrinuo, nego i to. Onako je krasan čovek prosio, pa mi je položio lepo advokatski ispit a-- ti si ga odbio.
Nisam valjda ja!
- A. Pa nisi ti, al ti si mu kazao. .
da mu kažem.
- A. Jest e, mi smo ti rekli, al mu ti nisi kazao lepim načinom .

Pa jest, sad ja....

A. I sad... da bogme, ko će je sad, posle ove bruke, prositi. Moraću makar za koga da je dam.

Moraćeš.

A. Dabome da ću morati, kad si ti makar kako kazao čoveku. Bolje je bilo da mu nismo još rekli, ali, ti hoćeš.

da mu kažem.

A. Pa jeste. Ali što nisi i ti pobjegao, pa onda ne bi niko kazao čoveku! Ovako.... propali smo... sasvim smo propali. I tek ćemo propasti, moj Manojlo, dok samo bude pečen onaj kolač, što ga sad moj sin tamo mesi! /Šeta zamišljeno i razmišlja/- Ne znam šta da počnem. Nisam dovoljno pametan, a nisi ni ti, Manojlo.

Nisam!

A. Slušaj Manojlo! Recimo, ja sam propao, i recimo tako mi je bilo sudjeno. Dobro, od sudbine se ne može pobeći! Ali, brate, ako možemo bar ovo dete nekako da spasemo.

Al kako?

A. Kad bi našli gospodina Mladena?

da kaže zbogom.

A. Znam da će doći, ali s kim će da razgovara ovde? Julka se zavukla u sobu i plače. Saveta vezala krompire, a s tobom da razgovara--- ti bi mu opeć bio kađar što naopako reć.

Manojlo /buni se/

A. Nego ja velim, da mi njega potražimo.

dal je to baš zgodno.

A. Nećemo ga potražiti tako da on primeti, nego onako šetaemo oko hotela gdje je otseo, pa kad on slučajno naidje, a ti kad ga vidiš reci: O, o, gle kakav slučaj! A ja ću reći: "Baš dobro ~~nikad~~ te vas nadjoh, recite vama Boga vam meni, šta vam je ovaj Manojlo jutros natrućao".

E, pa brate....

A. Pa moraću tako iz daleka da počnem, a posle već, kad udjemo malo u razgovor, ja ću objasniti, da ti imaš ~~nikad~~ po koji put običaj da govoriš razne gluposti.

čovek bez pameti.

A. E pa dozvolićeš mi, brate, da je meni preče da spasem svoje dete, nego vodim računa o tvojoj pameti. Nego ajdmo, šta znaš, može ba r to da mi podje za rukom, kad je sve drugo propalo. Ajde Manojlo! /Odlaze/-

da ga nećemo sresti

A. Ne košta nas ništa što smo pokušali. Sudjeno je i da svi propadnemo pa to ti je.....

ovi me se ne tiču.

x
A. /Manojlu/- Ovoga sam vidjao u ministrovnoj kući . Da nije nešto.... pazi dobro šta govoriš.

nekim ~~načinom~~ na čisto.

A /Prestravljeno šapće Manojlu/- Osećaš li odakle ovaj vetar duva?

šta želite?

A. I čime vas možemo služiti?

iz početka.

A. pa izvolite počnite iz početka.

Sedite molim vas.

/Aćim i Manojlo, sedaju/- Hvala!

Sava Šavić, činovnik.

/Aćim i Manojlo ustaju i rukuju se/- Milo mi je, milo mi je! /Sedaju/-

nameru da se ženim.

A. To je vrlo lepa namera. A vi ste, rekoste činovnik?....

djumrukđžija

A. A ja sam...upravo... dozvolite mi da vam se predstavim, ja sam Aćim Kukić predsednik okružnog suda. /Ustaje i pruža ruku/-

Aćim Kukić,

A. Dal...

neudata

A. /Iznenadj en/- Ali, molim, šta hoćete time da kažete?

tako predstavila.

A. To je moja kći .

pa s njim razgovarajte.

A. /Manojlu/- Ama ovaj kanda navija na Julku? /Glasno/- Izvinite , gospodin ali ja vas dovoljno ne razumem.

Gde sam ono sta.

A. Rekli ste da me vinećete razumeti, ako stvar ne pönem ispočetka.

Mislite o tome.

A. O molim, ja potpuno odobravam vašu nameru; vi ste još u dobrim godinama

dobrom položaju.

A. Da, bogme, morate i sami priznati, da to nije baš najzgodniji put što ste se prvo mojoj kćeri obratili. Znate kako je u takvim prilikama, red je pre s rođateljima razgovarati.

najpre sa vama.

A. Ja u načelu nemam protiv... meni je, razume se, devotka za davanje. Samo razume se, treba i devotku pripitati. Pa onda, voleo bih o tome i sa ženom da se posavetujem.

razumem ja to.

A. Ako je po volji, /diže se/- mogli bi preći u ovu sobu pa da se posavetujemo i opširno razgovaramo.

sedma proševina.

A. /Zastaje, Manojlu/-Ti ostani, sad ću ti poslati Julku, pa je nagovori! Raz
meš? /Ode/-

Jest, taj!

A. Uf!

To ti je bolji.

A. /Pojavi se na vratima /- Ali zaboga, Manojlo, t i opet otežeš.

hoćeš li ili nećeš.

A. Ako hoćeš...

za inat... hoću!

A. Ajde ovamo! /Uzme je za ruku i odvede/-

Ćime... Ćime!...

A. /Potrči i kad opazi ministra, pretrne, ostane zakovan na vratima i pokuša
vanešto da kaže ali mu se jezik vezao, i jedva čuješ kakak životinjski kr

Tako prepali.

A. /Zbunjen se osvrće se na sve strane, i neznajući kome da se obrati/. O....
O... Ov... Ov..... brate Manojlo!... /hoće da zagrla Svetislava pa se tr
gne, udare mu suze na oči i on ih briše maramom/. Nije!... Sine, sine mo
/Hoće da zagrla Manojla pa se trgne/. Go... Gospodine ministre, sažalite
!.... Oni teraju komediju sa mnom!

I ja sam mu je dao.

A. /Iznenadjen, ushićen/. Moj sin, moj slatki sin! Je li istina?... O, Bože,
ako je to istina!?

Istina je oče.

A. Odi, odi, da te zagrlim, moje slatko dete! /Grli Draginju i ljubi je u č
lo/. I vas moj slatki gospodine ministre /zagrla ministra/ I vas moja slat
..../Podje da zagrla Persidu pa sa trgne, okrene se i zagrla Manojla/. Teb
moj slatki brate Manojlo. Ceo svet bih hteo da zagrlim... /Prilazi snebiv
jući se ministru/. I mi... mi smo sad.... je l te, mi smo sad prijatelji,
i vi?

prijatno iznenadjenje.

A. Šta sam ono hteo da kažem /seti se/- A, jest! Manojlo brate, šta si se kog
djavola ukipio? Gle, gle ga molim te, kako se ukipio! /drmusaga/- Ama št
si se ukipio, zovi Savetu, zovi decu.

ja baš ne moram biti ov

A. /grli opet Svetislava/- Znao sam ja da će moj sin da mi osvetli obraz!

današnju radost.

/Ćim i Manojlo/- Da pomuti?

bar za nas.

A. Kako zar što sam ja ovde?

A

Ja.... ja!....A. Ali ~~manjka~~ za Boga, ta ja sam njen muž, ona je Svetina majka.velika za buna.

A. Bog vidi moje čisto srce! Čuješ li, Saveta; vidiš li, Manojlo, da nisam ništa zamesio.

Ali šta je sve ovo.

A. Šta je? Kako šta je? Zar ne vidiš šta je?

Ali ja, ovaj....

A. Ali on je malo čas isprosio moju kćer! /Opšti smeh/-

imate dve zaručnice.

A. Pa šta je sad?

neka vam je srećno.

A. Hasan-aga tri veselja gradi!

A A A A

*Činić**Činić*

Троща

Трещица

ПРОТЕКИДА

Трещица

нр: Ка. Фрунзе

Персида.

-1-
ДРУГИ ЧИН:

...још није дошао у кабинет.

/у кабинету/ Она је чини ми се опет добила неко писмо? Уосталом, не завидим јој нимало; кад бих хтела могла бих и ја добијати колико хоћу писама. Оно истина. /гледа се у огледало/ јесте млађа, нешто мало млађа, али зар не те-че и у мени девојачка крв? Па онда, то је већ познато, да су моје обрве лепе од њених. А очи? Очи се бар не мењају па не знам колико човек да остари. а најглавније је код женске кад су лепе очи. Сећам се још пре десет до петнаест година, на општинском балу, како ми је рекао један артиљериски капетан; "Ви госпођице, имате очи које сажижу као усијано гвожђе"! Могла сам онда и да се удам да сам хтела, али брат је онда био секретар. Зар није боље што сам причекала? Друго је то секретарова а друго министрова сестра. Могу да их брзам као крушке на пијаци. Само да ми је да који пут седнем овде па да примам место брата. Ала би то било дивно! Али и овако, ја удесим па кад видим да их има доста у претсобљу а ја прођем онуда и чујем како шапћу замном: "Министрова сестра" "Господин министрова сестра".

Ту си Персида?

Дошао сам да прегледам је ли овде све у реду. Ти неш данас примати код куће?

Персида, пошви ми капут.

Одмах. /Одлази, за њом момак.

...да ми га скине с врата.

Из собе. Шта, неће брат да примам?

..господина овде да га причека.

Врло добро, уведи га, уведи га. /Нимешта се на огледалу/.

Јсте ви, изволите!

Клањам се, изволите седите!

..ваљда није ово министар?

Изволте, изволте, брат не сад доћи /За се/ Матор!

/Промрмља нешто налик на хвала и седне/

/Седајући такође/ Мислим да вам неће бити непријатно да вас ја забављам док дође брат.

Јест!

Ви сте чиновник?

...претседник окружног суда.

/За се/ Леп положај! /Гласно/ Видите, мени се необично допада ваше знање.

Лепо је!

Ви сте заслужили да будете члан апелације?

...сам ја и касацију, али...

Треба говорити моме брату о томе.

..ја управо и дошао.

А видите, то је доста незгодно да му сами говорите, боље би било кад би то други.

Персида.

..имам добре препоруке.

Али ипак много би више вредело кад би му ко лично говорио и кад би се заузео.

Ама нема ко, брате!

/за се/ Мако је глуп али то не смета срећи у браку. /Гласно/ А би ли ви на пример примили да се ја за вас код брата заузмем?

Е, кад би хтели?

Или може бити ви не волите да се женска страна за вас заузима!

Ја волим женску страну.

Да, али ко зна да ли волите да се ја за вас заузмем?

..анђео за мене ако то свршите.

/Усхићена/ Тако дакле "анђео", рекли сте "анђео"? Поновите то, рекли сте "анђео" је л те?

Јест, анђео?

Ласкавче један! /за се/ Од кад нисам чула реч "анђео" /гласно/ Могу вам рећи: ../стиди се/ Да.. кад сте ми већ тако отворено рекли, нећу ни ја од вас да кријем: моји се осећаји према вама ниуколико не разликују од ваших /Узима му руку/ Говорићу брату, ја ћу се заузети а кад то буде.. кад то буде.. тада ћемо бити срећни.. бићемо срећни, јел те?

Хоћемо!

Навалићу на брата и уверена сам да ћу успети а тада, јавићу вам писмом да дођете к мему и да говорите с њим о нама. Он ће пристати, знам да ће пристати.

Само нек он пристане.

Хиће, то је моја брига. А сад, стисните једно другом руку и реците још једанпут ону реч...

Коју реч?

"Анђео" Реците, волим да је чујем...

Анђео!

Тако! А сад, будите спокојни, чувајте ову тајну и верујте да ћемо ја и ви бити најсрећнији пар на свету...

"Какав пар?"

Пст! Ево брата! Збогом, збогом драги мој! /оде/

Госпођице Персида!

/са прага левих врата/ Мене зовете?

..да не морам увек пред њом.

Имате, дакле нешто да ми кажете?

Ако не можете данас...

Ја да га примам? Ваљда жели код брата?

..казао ми је...

/за се/ Можда какав стари познаник? /гласно/ Је ли стар?

Персида.

Тако око тридесет и пет.

Доста млад. Нека уђе! /оде и вири кроз кључаоницу/

Чекај!

~~Не види се ништа!~~

Не види се ништа!

/Размишља за се/ Ко то може бити? Најзад... /Гласно/ Нека уђе тај господин!

/Отрчи на огледало и намешта се/

..Најпокорнији слуга!

Клањам се, господине. Ако се не вaram, ви долазите право мени?

..право вама дођем.

У неколико вас не разумем а у неколико бих рекла да ласкате. Изволте седите!

..жудео да ме ви разумете!

Морам вам признати да сте ме већ првим речима скоро освојили, те ако сте дошли да молите што мога брата, и желите моју протекцију...

..жудео да право вама дођем.

Драго ми је! Врло сам радознала? /За се/ Збиља, интересантан човек! /Гласно/ Радознала сам...?

Кад бих имао те слободе...?

Ја вам дајем највећу слободу!

...у мени нешто тиња, тиња, тиња.

Али, господине... /Стидљиво/ Ја не знам...

...ви то морате знати.

О вашим осећајима...

...дакле са мојим осећајима?

/За се/ Ох, Боже, Вратила сам се у један од оних лепих дана из давне прошлости!

..шта је са мојим осећањима?

/стидљиво/ Али, забога, господине, то није тако лако.

..једна реч и ја сам жив!

/ за се/ Овај је човек збиља интересантан! /Гласно/ Ја немам одважности, немам храбрости!

Јесте ли зашмурили?

/смејући се и жмурећи/ Јесам!

Напред!

Ја вам пружам руку!

..осећам како сам се родио!

Али ви би морали говорити и са мојим братом.

...јетрвом и са целим светом.

/за се/ Господину Аниму ћу одмах писати да нема ништа од нашега брака Овај је млађи и интересантнији /Гласно/ Желите ли још сад да разговара с братом?

Церсида.

..што пре то боље!

Ја ћу га одмах звати. /Оде хитно/

ЧЕТВРТИ ЧИН:

..као заручници до дана свадбе.

Како је слadak овај немир, па онда како су дуги часови очекивања!

..учинио да ми је име Паја.

Боже, како је то слатка расејаност!

..о чему другом да мислим!

Па ипак, морамо се мало тргнути из тога слатког заноса, морамо мислити и на припреме.

...да смо пунолетни.

И ја сам разговарала са братом и свршила сам све.

..одговарало министровој сестри...

Брат је рекао, мора још с вама о томе да разговара.

..могли би одмах да разговарамо.

Овде је али ради нешто, не смем га узнемиравати. Мало доцније!..

..цео свет завидео.

Срећнима се увек завиди!

..чудновате слике и мисли.

~~Знам, знам, драги мој, такви су ови чаробни веренички дани!~~

Збогом.

Збогом! / Прати га до врата држећи га за руку /

/ оде /

/сама. Отрчи до прозора и гледа за њим машући руком / Морам му веровати до словца, овај ме човек силно воли. И како он то само уме поетски да ис-
каже своју љубав. "Реците једно слатко збогом вашем веренику, секретару министарства прве класе!" Чиста поезија! Па онда, како му је тешко растати се од мене; једнако би гледао у моје очи, у мене, у моју косу! Казао сам му да сам три године млађа од њега а он је рекао: "Врло добро, одлично, зар је икад бог створио двоје који тако згодно пристају једно за друго! Можда ми по где кад и ласка али то ми годи." Изгледа ми као да сам неки слатки сан, из давних, давних времена, кад ми говори: "Мој анђеле, моја срећо, мој голубе, моја звездо!" Он вели да ја и не говорим, да ово нису речи што их ја изговарам, он вели да ја гучем! Боже, како је то лепо рече-
но. Ја гучем, ја гучем! То ми није још нико уми животу рекао, како је то лепо! Ја гучем; како је то нежно, како је то слатко! Завући ћу се у собу, закључаћу се да ме ко не узнемирава и сањаћу, сањаћу /длазећи / Ја гучем, боже мој, ја гучем! / оде десно /

И мало те нисам то и учинио.

Ти ме зовеш?

Персида.

..изабрала себи заручника?

Јесам.

..и унапређење у министарству?

А ти си ми дао реч да ћеш то и учинити.

..научно да од мене захтеваш?

Да..управо, заједно смо то мислили, јер ја сама себи не бих желела да будем умрукџика. Ти си ми увек говорио: "Сестро, ти си премашила године у којима девојке могу бирати, те ћеш сад морати да се задовољш каквим обичним малим чиновником а моја је брига да му створим бољи положај!" Зар ми ни оставио одрешене руке да сама изабереме себи друга?

Јесам!

Од куд онда то чудно питање?

..пре свадбе да га унапредим?

Попа да, пре свадбе, јер он је рад..

Твој вереник се зовеа?...

Сава Савић?

..пре свадбе па да се не жени.

/Изненађена/ Али то није могуће?

..ни по закону да се жени.

Али он је пунолетан.

..мало пре самном разговарала.

/Очајно цикне/ Ах! /Клоне на столицу/ То је страшно, то је ужасно. Живен, живен, је ли могуће? Ах, ах, ах!

Буди мирна.

Ја сам дакле преварена, ја сам исејана! /Удари у хистеричан плач/

Добар дан желим!

/Скочи као тигрица и полети на бега/ Он! Он!

Пст, Персида!

Пусти ме да му ископам очи! /Полети опет/

..друкче опходно с вама.

Јух, јух, јух, и он још говори! /Хоче да полети на бега/

..само са овим господином.

/Брани се/ Али...

Иди кад ти кажем!

/одлазени/ Јух, јух, јух! /Оде/

ПЕТИ ЧИН:

..да ми осветла образ!

/Кад снази Саву Савића, цикне/ Јух, брате, и он је ту!

..она је Светина мајка.

/изненађена/ Како, молим вас?

ерсида.

...Аним има живу жену.

Како зар није господин Сава Савић ваш муж?

Дечице моја!

/Која је одмах после објашњења почела да гледа пријатније Саву Савића и да му се приближава/Дакле ви нисте жељени?

Па разуме се!

Онда..опростите..ми смо криви.

...ни да ме саслушате.

Опростите..то је можда моја кривица.Ја вам опет радо пружам руку..

/Пружа му руку/

Ево, моја сестра.

Али!..

....

2

Dragi tebi rojstniški
četi

Zato boš kmalu 1911
mi drag

P. M. ...

... ..

1911 ...

Proševska

Lyoka,

isa. Puhla

III

*Ja sam, mislila da tek moram
mekoti na stanici.*

Ja i Jovanka očekivamo ga na prozoru.

(Na prozoru) Vidi, vidi, Jovanka, kako je ono lepa хаћина.

што шта вреди престоница, базари шетају улицом! (Jovanki) Наша докторка увек кад дође у Београд, оде на Катедран или у позориште и ту изабере себи хаћину. Сад је баш правила једну, ал нешто особито! Дункл... само два порука... а овде убрана... као од шелера, просто као од шелера.

Јук, да си га познавала Jovanka! Успија се, успија се, а сав заудара на петролеум.

Млад писар, био ми је неко време у итељ. Почела сам да учим француски. "Вон жур! Роман ву порте ву?" и ту сам стала.

Зато што смо се српски могли да разумемо?

Јер ако се преместимо у Београд ја сам казала мајци: хоћу официра. Гардијског официра, црвене панталоне. Потпоручник, поручник, капетан; висок, нисак, крупан, ситан; плав, црномањаст... све ми је једно, само мора имати црвене панталоне.

Нема, али и да га има, она сад има посла у кујни.

А он има леп рукопис.

(Крај прозора): Ју, ево господина младена. Иде можда овамо. (Клиња се) Јест, јавио ми се,, Ево ује у авлију.

А не. Била сам нестрпљива да стигнем у Београд, па ми је то прекривало досаду...

И зар ви не?

Ја вам желим успех.

Али нећете поћи да њом се не

(Јулка и савета оду).

тек што није дошао.

Ајдемо овамо!

Врло лепа!

То је покварено.

Е, то је вел боља прилика!

А што ниси продужила?

На другоме!

Jovanka има леп рукопис?

Сад не доћи Светислав.

Ето ти!

Чак и досадно?

Зар толико волете Београд?

За два три дана свакојак.

Пази немој да дајеш рочи!

Ево онх. Ја...!

(ути)

Да... управо...

зи, разуме се, нећете заборавити да нам се јавите кад будете положили испит?

Боже сачувај!

А ја бих рекла као да је нешто мало хладнији према мени, но што је био мало час!

Добро ми дошли!

Зен сам хтела да пођем сама да те тражим.

администратор мога листа!

А зар се онако, болан браца, одговара на моја писма? Ја сиrote пишем сваки дан а од тебе свега три писма.

узе узе

Илиан Виздан да је у раним (сајези) мауком

(ути) ТРЕЊИ БИ

~~(весељо скакуле, таше ружама и нека)~~
у Београд, у Београд, тра-ла-ла-ла;
у Београд тра-ла-ла-ла-ла!

Илиан Виздан да је у раним (сајези) мауком

Та доста, доста већ!

почену опет да у им француски: "Бон жур, сим ву пле, команву порте ву?"

А клавир?

И клавир, разуме се. (Свира прстима као на клавиру) тра-ла-ла-ла, тра-ла-ла-ла-ла-ла, став на тераси...
Проче на пример неки старији господин а ја онда (певаши нешто тихо и тушно) тра-ла-ла-ла-ла; а проче млад официр; разуме се са црвеним панталонама; а ја онда (бурно и врло гласно) тра-ла-ла-ла-ла!
Па мора да окрене главу.

Како тебе све то весели!

Па онда Топчидер, Калемегдан, балони концерти, позориште. Ах позориште, ложа, декорте, а напред у фотељи официри...

Они са црвеним панталонама

Разуме се! Па онда Калемегдан. За Калемегдан лу направити неколико хаљина. Прво, плаву; као небо плаву, па обде за појасом бео цвет. Па ја идем напред, а мајка за мном, а куде у парку посели млади писари, адвокати, професори, секретари, официри а ја пролазим а они се гуркају: "Која је ово, ово је нешто ново за Београд?" "Грубо вече обучем жуту, као лимун жуту хаљину а за појасом црвен цвет, па опет ја напред а мајка за мном, а они на зупама ваљу: "Ово је она синона!" После, она се вен како иде: испустим кинески, млади господин скочи и дода ми га, ја по црвеним и кажем му: "Хвала". Он узбуђено одговори: "О молим, за мене је велика срећа ова услуга!" "Сутра дан он ми се јавља и насмеши се, а насмеши се и ја на нега и онда... но знам како то иде после.

Умасовгон

Ја не знам.

И тебе нико није волео?

И ју! је ли то могуће? То је просто немогуће! У Београду па не бити заљубљен? Ја мислим да у Београду свака девојка мора бити заљубљена. Па зар те нико није ни онако мало испод ока, „мало враголасто, погледао?

Чекај само док се преселимо, па ћу те ја научити како се то ради. Београђанке увек мисле да ми паланчанке ништа не знамо, али се варају оооо! Чекај ти само док ја дођем у Београд.

О топчидеру и о позоришту и о лавиру...

И немо, мајко, заједно да шетамо овако вече на калемегдану. Ја ћу направити четири хаљине а ти једну.

Па добро две. Па онда...

Истина, мајка, докле ће отац држати Светислава затворена?

Како ме је, тако сих волела с њим! Обоврим сад о Београду.

(Јованки) Ајде, па да те учим како се... научићу ја већ тебе. Ајде! (Оде).

(Дотрчи) Шта је забога?

Ево га ту!

(Помажући јој да ооуче). Куда пеш забога?

Коме то забога?

(Сама) Боже мој, шта је ово? Шта је мајци? Отишла да изгрди министра. Ја јој, па она ће све покварити, све, све... Ми нећемо доћи премештај, мораћемо се вратити у унутрашњост, ја ћу бити осрамљена... Боже, Боже мој, шта је ово? (Плаче) Али шта је то мајци на једанпут? што није бар са чекала оца. Ох, Боже мој, како сам несрећна! (Плаче горко).

Ох, ми смо тако несрећни!

Мајка је отишла министру.

Јесте... отишла да га изгрди.

Нисам.

Није.

Боже мој!

О Калемегдану!

удешавајте само!

Где, где...

ето ти брата Светислава

ваше планове.

Јулка, Јулка, Јулка!

Либаде моје либаде?

Дај га овамо!

срам вас било!

срам вас било!

шта ти је?

Где је савета?

Министру?

Јесте, министра и да му каже у очи:
"Срам вас било, и ју, срам вас било!"

Јесте!

Јесте!

Јесте!

Јесте, јесте, јесте!

(Сама) Дакле одиста сам несретна!
Ох Боже, Боже мој! (горко плачући)
Одлази у собу лево).

(Долази с лева сва уплакана). Дакле
заиста сам несретна! Можда и зато
што сам се брзо обрадовала, не, нећу
да се враћам; молићу стрица Манојла
да останем овде, код њега, у Београду.
Нек иду отац и мајка а ја ћу остати
и удаћу се за мајку, макар то оне
и старкеља са фарбаним брковима, само
да се удам у Београду, само да ми се
не смећу.

... али, господине!...

господине, дозволите, ви сте се
вероватно помели!...

Али ипак, ако сте имали шта у овој
кући, онда сте требали мало пажљивје
да се понашате.

Ја сам Јулка Кукићева, кћи Анима
Кукића, председника окружног суда,
неудата.

(Увредена) Извините, господине, али
ја вас потпуно не разумем. Изволите
сачекати мога оца и разговорите се
са њиме. Он ће ваљда умети да вам објасни
то што ја не умем. (Оде).

(Дође) Ви сте ме звали, чика Манојло?

Ах, ја сам тако несретна, чика Манојло!

То нисам знала.

(Плаче) Није хтео, дакле није хтео,
што сте га онда нудили? Што сте ме још
више срамотили? Сад не се још хваљује да
је он мене одојо, сад не ми се још више смејати.

министра да изгрди?

министру?

да каже срам вас било?

и плачу?

да изгрди министра?

одмах ајдемо!

Ајде Манојло!

Добар дан!

да сам ја ваш муж?

да сте моја жена?

Босмајска ул. бр. 124.

Ћумрукџија, нежењен.

да смо ја и ви муж и жена?

не треба испуштати.

о твојој срећи.

нисмо сасвим одбили.

па то ти је!

ДУКА

где? тамо у паланци, а хвалила сам да ћу се у београду удати.

(заинтересује се) у београд?

(обилене око врата манојлу) Јао!, слатки чика манојло, кажите ми, научите ме, све ћу вас послушати.

(разо врана). Онај?...

Па онај што је малочас са мном разговарао.

А тај ми се господин не допада.

Али зашто, чика манојло, он је са мном мало час, све којешта разговарао.

(размишља) Да онда?

(још се устезе).

(одлучно). Само за инат - хоћу!

још увек можеш удати.

Та ти се можеш и у београду удати

да о томе разговарамо.

са оцем и мајком један господин.

Који онај?

ух нећ казивати.

са службом је овде у београду.

којешта говоре кад се збуње.

хоћеш ли или нећеш?

Ако хоћеш...

Handwritten notes:
Dimitrije
1. 7. 1952
Dimitrije
Dimitrije

Handwritten list:
240 +
265
250
5
275
295
355
375
415
430

Handwritten notes:
Beba - mislo to mom /
interjerno je (M) /
Mija (jednina) obvesti li /
Dica: pro. tojku / Izvolte /
P. P. Sta je to za loban /

Manojlo

U L O G A

Manojla "P r o t e k c i j a"

i g r a : topra Milyanovici

Т. 6

- M. Istrčite, čedo moje, pred njih! Ja ću ih dočekati na pragu, kao domaćin.
- M. (Trljajući radosno rukama prilazi vratima) - Čim baš pustio trbuh, kao da
če u šavet. 2. izrasla.
- M. A, a, oždjalcum! Dobro došli!
- M. Šta ćeš! Pusti joj sam dugačku suknu, kao velim lakše će se zakačiti za
krakav brn. Julku.
- M. He, he, he! Ima dete, razuzurite se! Skini to, Saveta, sedite! Sedite!
(Uzima joj korpicu koju je inala u rukama) I ne pitam, kako ste putovali?
telegam. Fa-ha-ha-ha!
- M. Dobio sam jutros.
- M. Trebalo je da Vas dočekam, javio sam mu sli, biće da je u poslu. Doćiće on
tek što nije došao. stanici.
- M. A ti, Aćiiie, ako su ti još ukočene vratne žile od puta, mogao bi jednu
dobru šljivovicu, od one što raste tuju nezeb. prozoru,
- M. Ajdemo ovamo! (Odu u levu sobu).- boga mi!
- 4. Doći će de! Javio sam mu rano jutros. (Jovanki i Julki). Am vi još tako
kako ste stigli s puta. Ja ov mo razgovora pa se zaboravio akti,
Jovanka ni na ka jpenati. Vodi goste nek se malo umij, nek se razuzure...
čudim
- M. Ajde, ajde, ajde! (Jovanki)- Kakva si domaćica?
zabavljajući je
- 5. ajde,
- M. Kvrć on tebi. njemu.
- M. U akte dabome! akta.
- M. "Kuc, kuc, kuc... izvolte uzmite osustvo!" meni...
- M. "Loban dan gospodine ministre, takva i takva stvar". personom.
- M. Vidin. pismo, a?
- M. Ne zna!
- M. (Diveći se)- Moj brate! pisao,
- M. E pa, gospodin ministrov stric! tamo.
- M. "Taka i takva stvar, da mi toga i toga, odatle i odatle, preместиš tamo i
tamo!" pisao.
- M. Opet ministru. piše.
- M. Ne znam!
- M. Znam, zna... gospodin ministrova žena je umrla. ovo.
- piše.
- mužue
- umrla.

Ja kao je upregnut gadane!
~~Ja kao je upregnut gadane!~~

Sto sam ovako?

Možda me svako misli kao da razobojam
neko kome. Ovo je kao barmen' ~~jeftin~~

~~Možda me svako misli kao da razobojam~~
~~neko kome. Ovo je kao barmen' jeftin~~

Zar sam ta ja goveo!

~~Zar sam ta ja goveo!~~

~~Cepi!~~

~~Možda se ovo zove~~

~~(Zapis)~~
~~Možda~~

~~Ja sam u ovom nepravdom~~
~~postojanju~~

~~Možda~~
~~Možda~~
~~Možda~~
~~Možda~~

Možda

Možda

M. Osobito lepo!

Lepo.

M. Kako da ne može, molim te. Niko te neće tamo uznemiravati.

Manojlo?

M. Šta taj piše: "Tečete zvanja i položaje!"

piše.

"Tečete zvanja i položaje!"

Je li?

M. (za se, sa strahopoštovanjem). "Tečete zvanja i položaje!"

sveta.

M. Ne znam, mislim: "Bakalnica zvanja i položaja".

zove.

M. (važno)- "Tečeta zvanja i položaje!"

minister.

TREĆI ČIN

1.

udati se.

M. Šta si se ti, snaho, tako zamislila? Biće praviš planove,

čak i kako

stiti Beogradu?

što si uhapsio.

M. Šapćii!.....

govoriti!

M. /Šapćući/- Dok se potpuno ne svršim.

ne svrši.

M. /Šapćući/- Crno na belome!

Saveta.

M. /Šapćući/- "Tečete zvanja i položaje!"

pa raspali ono...

M. /Glasno/- Sasvim glasno!

govori glasno.

M. Sasvim otvoreno!

otvoreno.

M. "Šta želite gospodine Aćime?"

Gospodine Aćime!

M. "Take i ta ka stvar, gospodine ministar".

pa ja njemu.

M. "Zaslaužite gospodine Aćime, ja ću to učiniti, gospodine Aćime!"

A on meni.

M. Sasvim u oči.

reci u oči.

visoko skočiš.

M. /sam/- Aha, aha, u oči a ovamo svi pobegoše! I po čemu ja ~~o~~ treba čoveku da kažem? Kako bi bilo da i ja pobegnem, pa nek sam sebi kaže u oči. Od kud ja..... /podje/i sam da pobegnem, čuje kucanje na vratima/ Dabome, u oči, slobodno, izvolte!

Dobar dan želim.

M. /Još uvek zbunjen/- Dobar dan! Kako ste? ~~zove ste?~~ Vi može biti idete sa ispita?

da dodjem.

M. Milo nam je! Milo nam je! Jeste li položili ispita?

se odl. uspehom.

M. E pa čestitam Vam!

kod kuće.

M. Sam? ~~Nisam sam.~~ Upravo za vas sam sam.

ne razumem vas.

M. M. Pa tako. ~~trebali bi da nisam sam a ipak sam sam.~~ Alá da nisam ja sam, vi ~~biti sami..~~ Nego vi to nećete razumeti. Bolje je da mi okrenemo razgovor na drugo ~~našto što god.~~ Na primer, recite vi meni iskreno: vi ste eto mlad čovek, pa zašto se vi, brate, ne ženite? / ~~za se~~ /- Ne znaš da ~~l sam baš dobro počeo?~~

-svevatski ispit

M. Razumě se, pa sad kad ste ga položili a vi gledajte tamo u unutrašnjosti kćer kakvog trgovca. Raspitajte se, ko je onako za vreme rata bio državni ~~liferant,~~ pa eto za vas prilike.

zaobila zite.

M. ~~Jeste li čuli da će Aćim biti pre, ešten u Beograd?~~

minister.

M. Da. I sada misli da ovde uda kćer, neće je znate udavati u unutrašnjost o ~~premeštaju.~~

M. Režme se!

da meni kažete.

M. Glu, kao vi to pogadjate?

ili možda.

M. Da, imate pravo. Dakle, reka o mi je Aćim..... upravo nije mi Aćim rek nego mi je rekla Saveta, ali ako hoćete pravu istinu, da vam kažem, rek su mu oboje, ili bolje reći, mi smo svi trže hteli da vam kažemo.

da mi kažete.

M. No, pa to, da ste suviše... upravo ja da je Aćim premešten, ili kako

da vam kažem...⁺⁺ Z nate, brate, šta je; vi ste valjan i krasan mladić, položili ste sada advokatski ispit, pa se ženite tamo. Ženite se vi tam u unutrašnjosti, a mi ćemo se ženiti ovde u Beogradu.

poštovanje za njih.

M. Sasvim, sasvim. Eto što ti je ~~karavan~~ čovek! E milo mi je, milo, pa izvi-
lta vi posle podne, dodjite lepo kao da ništa nije ni bilo!

Zbogo,.

M. /prati ga do vrata/- Sasvim, kao da ništa nije ni bilo. Izvolte vi sam
Zbogom, zbogom!

/Mladen odlazi/-

7

M. /sam/- E, ovo sam veštački svršio. Ne bi ga majci ni jedan turski
diplomata bolje svršio. I kazao mu u oči a i nisam mu kazao u oči!

Je li otišao.

M. Otišao je!

Jesi mu kazao?

M. Kazao, nego!

lepim kazao.

M. Kako se uzme!

kazao u oči.

M. Upravo, ja sam mu kazao lepim, a i nisam mu kazao lepim; kazao sam mu u
oči a i nisam mu kazao u oči; kazao sam mu da je suviše visoko skočio a
i nisam mu kazao.

ništa ni kazao.

M. Kako ništa? Kazao sam mu sve, po kvit. S te strane budite mirni.

advokatski ispit.

M. Položio je sutra putuje. Doći će posle podne da vam kaže zbogom.

zašto gane bi odneo

M. Pa on sedi ovde, u ovoj našoj ulici, nije daleko.

manojlo....

M. Da podjemo, zašto da ne podjemo. /gleda u sat/- taman će sad biti kod k
kuće. /Odlaze/-

12.

Srećne ruke.

M. /Spazi Julku/- Gle, a šro ti plačeš?

šta se desilo.

M. Gde je Saveta?

Ministru....

M. /Isto tako/ Ministru?

Izgrdi....

M. Minister da izgrdi?

Presekle noge....

M. /Julki/- Ama ministru da kaže sram vas bilo?

Napunio glavu.

M. "Tečete zvanja i položaje".

Niko moj!....

M. Jest!

šta da radim?

M. Da odmah podjemo za njom, možemo je još stići.

Č E T V R T I Č I N

12.

nema na ovome svetu

M. /Manojlo i Aćim jednovremeno guraju vrata/

Tu je!

Ali molim Vas

M. Molim Vas.....

ulice br. 124.

M. Jeste!

O toj ženi.

/Aćim i Manojlo nájnošnje poraženi, očajno se gledaju/.

13

Gospode Bože!...

M. /Kao gore/- Sve mogući Bože! /Ščepa se za drugi peš od kaputa/-

da je to zavera.

M. Protiv države!

Gospodin ministar.

/Aćim i Manojlo na ove reči puste naglo Svetislava i razbegnu se prestravljeni

P R T I Č I N

1.

M. /Manojlo stoji između njih i pogleda čas jedno čas drugo. Posle izvesne pauze, blago i mireći/. Aćime progovori!..... /posle izvesne pauze/ Saveta, progovori! /Posle pauze/ Pa jedno mora progovoriti, ne može tako celoga života!

da progovorim.

M. Bože, Aćime, ti pa praktikant?

da me pogledaš.

M. Ali zaboga, progovorite koju dobru reč. To je sve bilo pa prošlo,

kakva pogreška.

M. Ne može drukčije biti, mora da je to kakva pogreška.

šta taj tamo kuva

M. "Tečete zvanje i položaje!"

teško meni.

2.

M. /Posle poduže pauze/ E, brate, sad sno sami, kaži bar meni iskreno, šta si tamo kod ministra zamesio? Ti si morao tamo nešto zamesiti!

moga zamesiti.

M. Pa onako velim.... ~~razumeš li?~~

Razumeš li?

M. E pa dobro, šta je ovo?

Šta je to napast?

M. Jesam!

~~koxtizjexnpxastixxxxx~~

~~M. Jestix~~

To ti je napast.

M. Pa... slušaj Aćime kad se zrelo razmisli ti si ipak nešto zamesio tamo?

je razumeš sad.

M. Razumem kako da ne razumam. /Zamisli se/-

Manojlo!

M. Šta je?

Svet će mi s smejati.

M. ~~Zdravix~~ Hoće! *Hoće!*

turčin, turčin....

M. Hoće!

da se zove Mustafa.

M. Tako ćete zvati. /Brižljivo/-

krupnim slovima.

Hite, hoće!

M. /Posle razmišljanja/- Hoće!

ti si ga odbio.

M. Eto ti sad! Nisam valjda ja ?

Ti si mu kazao.

M. ~~Ama~~ pa ~~je~~ jest, ali vi ste mi rekli da mu kažem.

lepim načinom.

M. (Gundja)Pa jest, sad ja....

za koga da je dam

M. Moraćeš!

ali ti hoćeš.

M. Eto, sad opet ja! Pa jeste li vi pbegli, a mene ostavili da mu kažem?

ni ti Manojlo.

M. Nisam.

da spasimo.

M. Ali kako?

G. Mladena?

M. On je rekao, doćiće da kaže zbogom.

naopako reći

M. /Buni se/-

potražimo

M. Ama da l je tobaš zgodno?

jutros natrućao.

M. /Buni se/- E pa, brate.....

razne gluposti.

M. Pa to će izaći da sam jačovek bez pameti!....

~~Manojlo~~XXXXXXXXXX

Oči iskopala.

M. Nema ga . Znao sam da ga nećemo sresti!

pa to ti je.

M. /Spazi ~~avu~~/- Gle nek^{ih} gosti! Dobar dan želim!

ša govoriš.

M. /Aćimu/- Ne brini ! /Glasno/- A vi ste ^{iz}vesno došli kakvim poslom?

vetar duva.

M. /Kazuje glavom Aćimu da je osetio/- Savi/- Izvolte nam dakle reći, ^{gospodine} šta želite? ^{gospodine}

Sedite molim vas.

M. Hvala! /sedaju/-

Sava Savić - činovnik.

M. /Ustaju i rukuju se/ Milo mi je, milo mi je! /Sedaju/- ustavareno

*ponan me pa mure konizju po
mure. Atina me murestoj!*
M. I u dobrom položaju,..... u dobrim godinama.

šta je ovo sad?

M. Ča, znate, izvolte vi nama vaše želje kazati a mi ćemo već s devojkom razgovarati.

da se posavet ujem

M. Jer znate ona je devojčina majka.

Razumeš? h

M. Opet ja! Ali ako, ^{ako} se samo detet može pomoći. A ovu priliku Bog me ne treba ispuštati.

Čika Manojlo!

M. Jest, zvao sam te. Imam s tobom la razgovaram o tvojoj sreći.

Čika Manojlo!

M. Ama, čejak, brate, polako, slušaj šta ću da ti kažem. Ti znaš dakle da smo i po, drugi put ponudili gospodina Mladena, jer prvi put ga nismo s vim odbili.

To nisa znała.

M. La, ponudili smo ga i nije hteo, pa to ti je!

još više smejati se.

M. Ono, mogao bi ti se i smejati, kad bi ti recimo ostala neudata, ali ti se još uvek možeš udati.

u Beogradu udati

M. Pa ti se možeš i u Beogradu udati.

U Beograu?

M. ~~Na~~ Za to sam te vidiš i zvao da o tome razgovaramo.

Sve ću vas poslušati.

M. Dakle slušaj. Eno ga tamo u sobi sa ocem i majkom jedan gospodin.

Onaj!.....

M. Koji onaj?

ovde je razgovarao

M. Jest taj.

Uf!

M. ~~E pa sinko, bolje je uf, nego uh!.... A ako ostaneš neudata, uh ćeš i zivati.~~

Ne dopada.

M. E to,

M. /Preplaši se, zgrane se, uzvrda se./ Bože blagi... Svetislave... Gospodin
 Gospodin..... /Uzvrda se još više i počnetrčati od jednih vrata do
 drugih/ Aćime!... Aćime!..... Aćime!.....

kog djavola ukipio.

M. /Još uvek prestravljen blene u tavan/.

zovi decu,

M. Vezao mi se jezik! /Otrči od levih vrata/ Saveta, Aćime, Julka, Svetisla
 Jovanka, snaho, deco, ovamo, ovamo!.....

našu radost.

/Aćim i Manojlo/ Da pomuti?

ne vidiš šta je.

M. Proševina!

Srećno, srećno!

M. Hasan-aga dva veselja gradi!

Šta?

M. /Iznenadjen/Ama, je li to ono nešto što se dogodilo?

To je!

M. Pa neka vam je srećno!

Tri veselja gradi.

M. Kako je ovo danas pošlo. ko zna šta bi i sa mnom još moglo biti.
 /Gleda ispod oka na persidu/- Asan -aga četiri veselja gradi!

k r e j

Žilko

Више nego samu sebe. Ja nisam ne bleda, gospodine, ja dobro znam da sam
drecu bez oca i matere, ... ja dobro pamtim da su me malickini roditelji
kao maleno dete prihvatili u svoju kuću, hranili, negovali, zasitali kao svoje
drugo dete; ja dobro znam da sam se ~~ona~~ ^{ona} jako zaduzila i veruj te mi, ~~ona~~
gospodine, ja neću prepuštiti priliku da ~~ona~~ ^{ona} ode u meka dobrotvora - da se ma
licki ne odzovi. ... Vi ste malicku zaljubljeni, malicka vas voli, vi dete joj bit
muk, vi joj morate biti mi! No, ne! ... morate, zna ja kao kame malim, i ako
netko da me volite, onda ~~ona~~ ^{ona} morate biti mi! ~~ona~~ ^{ona} morate biti mi!

Žilko

Савета!

Žilko

Дајте ми вашу руку. / Бранка учини / ~~ona~~ ^{ona} сад сте ми обрели, па сада збогом,
gospodine Бранка, будите сретни ~~ona~~ ^{ona}!

Бранка и маја сестра Савета

malicka!

БРАЈ

*de sur un ...
je sur un ...*

*Ma te mislim
Kako zora svič
Ma te mislim
Kod te svbi dan
Ma te mislim
Kod te svako dan
Prema tihodo ~~prema~~ ~~tan~~
I ko groba ~~mislim~~ na tebe
I u grobu ~~bien~~ ~~temo~~ ~~voj~~
Bez tebe mi ne ~~mirite~~ ~~evell~~
Bez tebe je moj ~~ivot~~ ~~just~~
~~Gde ti nisi za me~~ ~~umna~~ ~~preco~~
gde ne ~~disis~~ ~~neist~~ mi je ~~zrak~~*

ma je mi mislim

*ma je mi mislim
u pes...*

Салета.

Драга Малчица, мени се чини да би ти могла мало блаже поступати са твојим реципима, јер ...

Па, зар не би знала право?

Али ја би ипак рекла...

Не знам.

Зашто? - Милица је пријатна девојка.

Не знам.

Та не би био рђав пар људи.

Из узрока што је господин Штанука заљубљен у тебе јел'?...

Била сам сигурна.

Та да оставиш Милицу... Па не би још добио? ~~ххххххххх~~

Ти се смејеш?

Да... мало је кратковид.

Ти си сувише немилостива према њему, а он сирема ~~о~~ве трпи.

Дакле још реду заљубљених број други.

Тако?... А колико има још пред њиме?

И он не добио?...

...Хвала Богу!

...и тако даље о тако да...

...те ме научити.

Или мажда већ знам

...Кокош сам трпи

Па је још и заљубљена.

У господина Штануку

Та неће бити пар људи

Да не и он доби.

Још заљубљен у мене.

ха ха ха ха ха ха

Та кодак испред нас

Иначе не да умију.

Па је у мене заљубљен.

Ипак на реду није други.

Још и господина Штанука.

СаветаКако ти та нагла питају?

Ја? - Како знала зашто? - Он је за мене као и сваки други, изузимајући што је пријатан, а **Т** ми годи као што годи сваком другом.

Свакога задовољи за себе.

Ти се рада занимаш о њима?

Да ми се забавља.А да се ти њему допадаш, о чему и **н** сумњам! ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~У осталим владима./ за себе / Да, видјелимо......гости веома долазе.Долазе гости? - Идем да јавим старици / оде /..али где је само?/ е врата / Зас ме, драга Малчика.Само кад би била котичка

А пошто није котичка, није ни ласкала.

Како ме зовија?/ за себе / Зашто ме изазива?Сви да да господица Савета./ зашто за Гласовице / Што да певам? - Ја не знам друго до самох Српских песа.Да да нисмо боре икоди кајНас што ~~з~~ запевадате / оловике јазу / **Е**то ја сам гудева.Тако је тако је./ за себе / Чуци ми! / на глас / Певану, докле, јав јаву. **Али до-ји?**
Са гласом господица Еванка./ За себе / Она је љубоморна! / на глас / **не** увиђам, драга Малчика.**И** Ја - се ердим на тебе.

Зашто?

То се зове икрон бити.

Мелки, то је само у крви!

Сви: Да, да, залагу! Савета да залагу/ Ваца се на **Милки** / Ја се ердим на тебе.Зашто?

Зато што јав ниш ни реч преговорила.

Савета.

Мојој калчици.

Господину Штанцики.

Клици.

Господину Тешци.

Господину Бранку.

Кога не извини господину Бранку, јер ја не видим!

Захваљујем, ја морам у кујну. /аха/

/Уласци/ Отишли су!... /спази Брака/ Ах!...

Види сам те!

Ја као не разумем, господине!

Доста, господине!... /за себе/ дрм се Савета!...

Не зна!

Зачета, господине?

/за себе/ О, Боже!...

/прене у смех/ ^(K) Ха, ха!... Ви љубите... мене... мене љубите!... Ха, ха, ха! ⁽ⁱ⁾ Опрости господине, није мене од мене што се смејем, али те, што сам чула, тако је што нове за мене... од за... да... ха, ха, ха!...

Зачета не!... Ја се не смејем зашто љубав - већ предмету нашеј љубави!... Ха, ха, ха! ~~Спрости господине, није мене од мене што се смејем, али те, што сам чула, тако је што нове за мене... од за... да... ха, ха, ха!...~~ ~~Заборавајући на овај тремутак и стаар је свршена.~~

Кога застаљам ово?

А кога ово?

А кога ово?

А кога ово?

А кога ово?

..господину Бранку-твојој...

Смем ли молити?

Види види да ме не види!

..да идеш у кујну?

..понашање на спремиште.

...вашим хладним понашањем!

..ка. свету на марши!

..у најмањој мери дају накладе!

..а трем праз љубави!

Ви љубите?...

...моја љубав тако смешна!

Савета.

Збуњила! - Зар сам ја збуњена?! ... Ти се збуњена, ни најмање!

Зар можеш ти тек да бираш?

Али ја сам мислила да твоје срце само за једним може купати, и онда је избор завршен!

Онда не треба ни да бираш!

А ти узми Бранка. Он је журналиста.

спазми да ја сама / Дакле је завршено! ... Завршено за навек! ... Он ме више не воли.

Смуђена? .. Зар ја негледам смуђена?

Није, ; зов кадма ме нешто глава боли.

Али, Милице..

Костаска?

Ја те неразумем?

Он? Ко те?

за себе / оирата девојка!за себе / а тек да знаш да Малчику преси!

Ти си се збуњила?

Зараш, драга Малчика, јани сам ни најмање збуњена, ни најмање!
хххххххххххххххх

... могу бирати по вољи!

... између тројице може се бирати.

... некуца ни заједним.

... не спада ни у интелигенцију.

... шта му се оправдава.

... ти си смуђена?

... није ли тако?

... алмах глава забали!

... који је јако обелез!

... кога интересира за њих.

... и он тако разуми!

... да се слаба осврће на мене.

... да ме јако смуђила.

На онда?

...како ћу ја бити добра женица.

/за себе/ Не смем даље чутати, горе је по њу?... /на глас/ Драга Милице, твоје поверење заслужује и моје поверење. Имам и ја нешто да ти откријем нешто жалосно!

...комеј ме плаштан.

И ја љубим, љубим човека који неће, који неће никада, никада зато дознати!

...ја сам прва била.

Не беј се, Милице! Предмет моје некрена љубави није Штанцика, већ..

...И О, Не/онуздана/ Већ Бранко....тако да буде двоје сватава.

Где бити ниједних!

...никога вредна њихове љубави

То неznam; али знам, да и Штанцика и несподобни Бранко данашњим даном пресе!

Пресе!

Пресе, и то Малчику!

...дакле Малчик.

Кома ће Малчика пружити овеју руку, то не знам; али то би се закључем да јој због Бранка нећу на путу стојати, ма не стале мој живота!

Не, ја бих зависнула од жалости!

Немој се жалостити!..Ваша не се и за нас не гад!..Кајде, кајде да позovem Малчику на веселу, врло веселу игранку /оде/.

Овама несретни супарнице!

Ах!

ТРЕЋИ ЧИН— То је моја лезинка! *Oh. Malčika.*/улазе/Бранко једнако гледа на тебе.

Ти се вараш о Бранку...Ште се тиче Штанцике, си заиста гледа на тебе.

...ја га презирем!

Јагано, Милице, могла би се презарити!

...Јен велики Бранка?

Ја?...Ја неби знала, зашто да га презирем, јер он ми није ништа скривао!

...чување све дана *завољени*

Савета.

ручке све дапа затворити.

Да их после можеш ослободит; али друк- ово их где иду. Кајдоче! / оде /

...кака је по вољи да седнете?

Благодарим! / Улази /

...дозвољите да останем седе.

Изволите, господице! Вава присутност за цело не само мени, већ ником, који ва познаје, неможе бити досадна.

...ваве речи мотините биле.

Замте не? - у мојим речима немам ничега што би вам дало повода да несумњате о њима.

...моја присутност није досадна.

/ упадно / Као ни друге...

...кака, да верујем?

То ја нисам рекла!

...рекли ви да не верујете

ако сам је баш до тога стала!

...слатким смејем препратити.

Како је лако од вас да ме подсетате на ~~моју~~ неучтивост!

...осрдан јес и сада!

Како ми се чини оне вас непријатне ~~урају~~, зато менима са тога разговора.

...знате ли как?

Неснам!

Пресно сам гледајућу малчику.

Добре сте учинили!

...кад сам вас најзатреније видео...

/ са себе / Воже! / на глас / Збогом! господице!

...каји вас и сада љуби, обожава.

Господице, ви сте забораваили да сте запрескили малчику / малчице се плаже /

...ал ја малчику не волим.

Несретнице!

...а ни у дите мене!

Господице, какта дркост!

...и волите мене!

Па, добро, господице! Вава је и тако, а сада чујте и мене: Ја малчику љуби

„П Р О Т Е К Ц И Ј А”

Улога

М А Н О Ј Л А

у улози: друга М. Симоновића.

У комаду "ПРОТЪИЈА" од Брано Нушића, у улози друг Ж.Симоновић

Јулка.

Истрци, ^{ЧЕДО} дате моје, пред њих! Ја ћу их дочекати на прагу, као дом њих.

израсла

/ Трљајући радосно рукама прилази вратима / Аним баи пустио трбух, као да ће у Сават. А, а, ождјалдум! добро дошли!

Јулку

Шта ћеш! Пустио сам јој дугачку суњу, као велим лакше ће се закочити за какав бри.

хе, хе, хе, хе!

Хе, хе, хе! Ама дете, разувурите се! Скани то, Савета, седите, седите!
/ Узима јој корпицу / И не питам, како сте путовали?

телеграм

Добио сам јутрос.

станица

Требао је да вас дочека, јавко сам му али, биће да јее у послу. Доћаше он, тек што није дошао.

прозору

А ти, Анине, ако су ти још укочене вратне жике од пута, могао би једну добру шивовицу, од оне што растерују назов.

бора ми

Ијдемо овамо. / оду у леву собу /

/ црвене панталоне /
ја се баи чулам

Доћаше, да! / Јованки и Јулки / Ама ве још како како сте стигли с пута. Вода госта нех се разувур.

врц ја њему...

...Кврц он теби.

он онег у анта

У анта дабоме!

а он мени.....

кун, кун кун, кезовите узмите осуство!

ово пасмо, а.

Видим.

ко је то писао

Не знам.

тамо и тамо

Кој брате!

ко је ово писао

Е, па, господин министров стрици!

шта тај пише

"Таква и таква ствар, да ми тога и тога, одатле и одатле, преместим тамо и тамо!"

коме је ово

Опет министруу.

ко то пише

Не знам!

у мом мужу....Знам, знам, .. ^{Ама} ~~знам~~.... господин министрова жена је умрла.умрла

Јесте!

а ја одмах, изволте

? Шта, зар ти ниси још тамо написао и спремио молбу?

мастало, ^{и перо} је ли

Имаи, дабоме. Ево, ево овде, ево и хартије!

има у соби

Па одох ја тамо код жене.

тако нешто

Па добро, кад тако велиш. Баш да пођем, је ли тако велиш?

па јесте

Добро, кад ти велиш. / узме јачић, пође до врата па се врати / а велиш да га зовем?

зовем дабоме

А овај... јеси ли ти онако мало размислио о томе?

о чему

Па о Светиславу!

шта имам да размисљам

Па рекох, да ти он нешто не буде на сметњи?

како на сметњи

Па велиш... знам... он је сад уредник оног листа.

знам каквог листа

Јеси ли читао који пут лист "Народни пријатељ" ?

јест, па...

Па од неколико дана би је уредник тог листа, тако ми каже Јованка.

данашње министре

Јес!

је ли Јанојло

Грди их, боже!

извасно зна

Дабоме да зна!

напоље из службе

Напоље, дабоме!

тога листа

Јес!

био други

Јес!

донеси га....

Мислим нешто....

донеси га!Ама.... /дним га изгубио/био мало час

Ево га! Једва сам га нашао!

разуме се и сувине

Па над је уредник, дабоме!

политички преглед..

Политички?

разговарала с детвом

Молим га, снахо, имах над да разговараш колико хован, али ово је сад важно.

смета много

/тихо/ Зар сам га је довукао?

седи

/Светиславу/ Седи!

јасно

Како се оно зову те новине?

4. стани, стани

Стани!

Савезу и Јулку

Да, над и онско не можемо да само да разговарамо. /погледа админис

Драгиња

/погледима се разговарају са Анном и вуку се за капуте/
 онај, контролор твога места, шта ли ^{ли} могу га ђца

Како да не можеш!

могу га ђца

Шта?

почео да пишем..

У мојој кући почео си да пишеш чланак?

чланак

Особито лепо!

врло лепо

Како да не може, молим те. Нико те неће тамо узнемиравати.

тамо, тамојло

/ужасављујући се / Шта тај пише: "Течете звања и положаја".

шта тај пише

/важно допуњава Анна/ "Течете звања и положаја."

допунтавање је ли

/за се, с. страхопштовљем/ "Течете звања и положаја".

угледасти света

Не знам, мислим: "Бакалница звања и положаја!"

како се зове

/важно/ "Течете звања и положаја!"

министар

III. ЧИ

тежко удати се

А шта си се ти снахо, тако замислила? Биће прави планови како ћеш се
 сместити у Београду?

ист!

Ист!

гласно говорити

Шапу!

не сврши

/шапући/ Док се потпуно не сврши!

потпуно, Савеса

/шапући/ Црно на беломе!

на распали оно...

/шапући/ "Течете звања и положаја".

говори гласно

/гласно/ Сасвим гласно!

отворено

Сасвим отворено!

27 господине Аниме

"шта желите, господине Аниме"?

на ја њему....

"Така и така ствар, господине министре!"

а он мени.....

"Би то за служујете, господине Аниме, ја ћу то учинити, господине Аниме!"

реци у очи

Сасвим у очи!

3- високо скочио

/сам/ Аха, аха, у очи а овомо сви побегаше! И по чему ја опет треба човеку да кажем? Како би било да и ја побегнем па нећ сам себи каже у очи. Од нуд ја...../ ноје да побегне ал суја куцање на вратима/ Дабоме, у очи, слободно, изволте!

добар дан желим

/још увек збуњен/ Добар дан! Како сте? Како сте? Ви може бити идете са испитом

оламо да дођем

Мило нам је! Мило нам је! Јесце ли положили испит?

успехом

Е па честитам вам!

код куће

Сам? Нисам сам! Управо за вас сам сам.

не разумем вас

На тако. Требало би нисам сам а ипак сам сам. Али да нисам ја сам, ви би били сами. Нега ви то нећете разумети. Воље је да ми окренемо разговор на друго што год. На пример, реците ми мени искрено: ви сте ето млад човек, па зашто се ви, брате, не жените? / за са/ Не знам да ли сам добро почео?

адвокатски испит

Разуме се, на сад кад сте га положили а ви гледајте тамо у унутрашњости пер навор трговца. Распитајте се, ко је онако за време рата био државни лекарант, па ето за вас прилика.

онако зоблазиче

А јесце ли чули да ће Аним бити премештен у Београд?

министар

Да. И сада мисли овде да уда кћер, неће је знате удалати у унутрашњости.

о премештају

Разуме се!

мени кажете

Где, како ви то поређате?

или моли....

Да знате право. Дакле, рекао ми је Аним... управо није ми Аним рекао, него ми је рекао Савета, или ако кохете праву истину да вам кажем, рекли су ми да обоје или боље рећи, ми смо хтели сви троје да вам кажемо.

да ми кажете

Но, па то, да сте сувише... управо да је Аним прементен, или како да вам кажем.. Знате, брате, шта је; ви сте ладни и кривац младик, положили сте сада адв. катски испит, па се жените тамо. Мени се ви тамо у унутрашности а ми ћемо се женити овде у Београду!

пошто знам за њих

Сасвим, сасвим. Ето, што ти је паметан човек! Е, мило ми је, мило, па изволи ви после подне, дођите лепо као да ништа није ни било!

да да збогом

/прати га до врата/ Сасвим као да није било! Изволите ви само! Збогом, збогом /сам/ Е, ово сам вешатчки сарнио. Не да га мајци ни један турски дипломата боље сарнио! И казао му у очи а и нисам казао у очи!

стигао

Отишао је!

му казао

Казао него!

лепим казао

Како се узма!

казао у очи

Управо, ја сам му казао лепим а и нисам му казао лепим; казао сам му у очи а и нисам му казао у очи; казао сам му да је сувише високо скочио а и нисам му казао.

ни казао

Како ништа? Казао сам му да је, па квит. С те стране будите мирни.

адвокатски испит

Положио је и сутра путује. Доћи ће после подне да вам каже збогом.

не би однео

Па он седи овде, у овој нашој улици, није далеко.

пођемо, нашој

Да пођемо, зашто да не пођемо. /гледа у сат / Таман сад ће бити код куће, /од

како сам несрећна

/лази са Анимом/

срећне руке

/спази Јулију/ Гле, а што ти плачеш?

шта се десило

Где је Савета?

министру

/исто тако / министру?

изгрди

Министра да изгрди?

пресекле ноге

/Јулки/ Ама министру да каже ораш вас било?

напунио главу

"Течете звања и положаје!"

2. као нико мој

Јест!

шта да радим

Да одмах пођемо за вом, можемо још је још стигли.

IV. ЧИН

овоме свету

/нагло упу/ Ту је!

молим вас

Молим вас....

број 124

Јест!

с тој жени

/поражено, гледају се/

господ боже

/као горе/ Свемогући боже! /Шчега за други крај в пута/

да је то завера

Против државе!

господин министар

/на ове речи пуште Светислава и избегну се/

V. ЧИН

/отржи и гледа Анима и Савету, благим гласом:/ Аниме, проговори!..
/затим Савети, истим тоном/ Савета, проговори! /Савета ћути/ Па једно
мора проговорити, не можете тако игнорисати!

и приде проговорим

Боже, Аниме, ти на практикант!

да ме погледаш

Али збогом, проговорите коју добру реч. То је све било на прешно!

каква погрешка

Не може друкчије бити, мора да је то каква погрешка.

тај тамо кува

"Течете звана и положаје".

/после дуже паузе/ Е, браће, сад смо сами кажи бар мени искрено, шта си ти тамо код министра замесио? Ти си морао тамо нешто замесити!

Тешко мени

Могас замесити

Па онако велим.....

Разумеш ли

Е па добро, шта је ово?

То напаст

Јесам!

Ти је напаст

Па... слушај, Анима, кад се зрело размисли, ти си ипак нешто замесио тамо?

Разумеш сад

Разумем, како да не разумем. /замисли се/

Манојло

Шта је!

2 ми се смејати

шшшшшшшшшшшш Коће!

Турчин, Турчин

Коће!

2. Мустафа

/брижно/ Тако ће те звати.

Крупним словима

/после размисљања/ Коће!

Ти си га одбио

Ето ти сад! Нисам балда ја?

Ти си му казао

Ама па јест, ал ви сте ми рекли да му кажем.

Лепим начином

/гунђа/ Па јест, сада ја.....

да је дам

Морашеш!

ти хоћеш

Ето, сад опет ја! Па јесте ли ви побегли, а мене оставили да му кажем?

ни ти Манојло

Нисам!

овако да урадиш

Ама рекао бих ја теби: Ахиме брата, овако' и овако' да урадиш, само да ти ниси замесио тамо код министра.

ништа замесио

~~Верујем, ти ја, само не умем да те саветујем. Кањ...../размишља/~~

шта мислиш

~~Не умем да те саветујем.~~

некако да спасемо

Ал како?

господине, младене.

Он је рекао, доћи ће да каже збогом.

наопако рећи

/буни се/

Баре подражимо

Ама, да л је згодно?

јуче се натрукао

/буни се / Е па, брата.....

разне глупости

Па то ће изаћи да сам ја човек без памети!

ајде какојло

/одлази с Ахимом /

очи ископала

Нема га. Знао сам да га нећемо ићи срести.

па то ми је

/спазу Саву / Гле, неки гости! Добар дан желим!

шта говорим

/Акиму/ Ни бршиш! /гласно/ А ви сте извесно дошли каквим поштом?

овој ветар дува

/Квазије главом да јесте. Саву, Изволте нам дакле рећи, господине, шта желите.

Саву, чиновник

/устају и рукују се/ Мило ми је, мило ми је! /седају /

оно ства

Рекли сте да ме ви нећете разумети, оно ствар не почиње од почетка.

ПОЧЕТАК
ДООРИМ ГОДИНАМА

РЕКЛИ СТЕ ДА ИМАТЕ НАМЕРУ ДА СЕ ЖЕНИТЕ.

АХИМЕ НЕ ПОЛУШТАЈ!

И у добром положају.

Ово сад

Да, знате, изволте ви нама ваше жеље казати, а ми ће мо већ са девојком разговарати.

да се посаветујем

Јест, знате, она је девојчина мајка.

разумеш

Опет ја! Али ако, ако се само посвету може помоћи. А ову прилику богами не треба испуштати.

чики Манојло

Јест, звао сам те. Имам с тобом да разговарам о твојој срећи.

чики Манојло

Ама, чекај брате, полакко... Слушај шта ћу да ти кажем. Ти знаш дакле да смо и по други пут понудили господина Кладена, јер први пут га нисмо са собом одбили.

то нисам знала

Да, понудили смо га и није хтео, па то ти је!

вине смејати

Сно, могао би ти се и смејати, кад би ти рецимо остала неудата, али ти се још увек можеш удати.

Београду удати

не ти се можеш и у Београду удати.

у Београду

За то сам те видиш звао да о томе разговарамо.

нас послушати

Дакле слушај. Сно га тамо у соби са оцем и мајком један господин.

онај....

Који онај?

омае разговарао

Јест, тај!

ућ

Та, синко, боље је ућ, него ух!..А ако останеш неудата ух ћеш казивати

не довада

Ето ти је сад! Па знаш како ти је то у животу; гладан човек кад му се ~~измакне~~ мора се задовољити и са подгрејаним кромпирима. У остало он је чиновник, има добар положај, са службом је у Београду.

РАЗГОВАРАО

УНЕСЕ КАО

Па може бити, можда се збунио. Има људи који сва коједта говоре кад се ~~са њим збује~~. ~~Ама~~ ~~не~~ ~~може~~ ~~то~~ ~~ни~~ ~~тако~~ ~~преко~~ ~~колена~~.
/ Јулки / Ето ти сад па реци оцу, хоћеш или нећеш.

ПА ОНДА

ТОДЛЕУ УВЕН

Па онда, брате, врати се у паланку па се тамо удај! Ето, то ти је боље!

ОПЕТ ОТЕЖЕН

АЈ АМА ШИРИ

Ама не отежем ја, него она отеже. Не може то ни тако преко колена.
/ Јулки / Ето ти сад па реци оцу, хоћеш или нећеш.

АЈДЕ ОВИДО

ОБЛЕДО , ОНДЕСО

/ сам / Опет ја! Да покварим-ја; да поправам-опет ја! И сад ако се тамо не погоде, опет не: Ајде Манојло, реци овоме господину да је и сувише високо скочио. Само ту лежи зец, што овај сад није сувише високо скочио, јер је Аћим замесио нешто крупно код министра. Нека каже он шта хоће, ал замесио ја, друкче не може бити.

Господин од се оти отио од л еј, ама неште изгледа

Чућеш кад буде време да чујеш.

ОТОНЕО ЕЈ МВА СОВШЕНА СТВАР

СВРШЕНО И

НИ СОВШЕНА ЕЈЕ, али неопано.

Једно другоме моји до ^н до зги зги он, опшоп ознед ово еј неопано
/ удносат ви зно конан вдект /

Одбили су га. Ја сам му баш у очи казео.

БИЛО КАО

Па и није; изгледа ми као да је једва чекао.

ИСТИНА

Де, шта ти је сад опет? Ајде, ајде, остави ме; морам и ја тамо да помогнем. Не може се ~~баш~~ ништа без мене свршити као што ваља.
/ оде у собу /

МОЛИМ ВАС

/ долази / Шта је сад? Сад си баш наша да ме зовеш кад свршавамо. ^{вдмиз} ^{мбоф.}

неште се догодило /З/

Ама шта се догодило ког ђавола?

ИЗВОЛТЕ

/ преплаши се, агроне и узврда / Боже благи... Светиславе.. Господин....
Господин... / узврда се још више и стане трчати од једна до друга врата /
Аћиме!... Аћиме..... Аћиме.....

/ још увек престрављен блене у таван /

бевола укипмо

зови децу

Везео ми се језик! / отрим до левих врата / Савета, Алиме, Јулка, Светиславе, Јованка, снахо, децо, овамо, овамо!

нашу радост

Да помути?

видиш шта је

Прошевина!

срећно, срећно

Хасан-ага два весела гради!

шта

/изненађен/ Ама, је л то она нешто што се догодило?

то је

Па нека вам је срећно!

весела гради

Како је ово данас пошло, ко она шта би^и са мном још могло бити.
/гледа испод ока на Персиду/

Заграда, 1950 год.
Лесковачу

Жељинић

"Апоѡеккуѡа"

унога:

Монѡго

М А И О Ј Л О

У комалу "ПРОТЕЦИЈА" од Брано Нушића, у улози друг Ж. Симоновића

Јулка.

Истрчи, дете моје, пред њих! Ја ћу их дочекати на прагу, као домаћин.

израсла

/Трпе јући ралосно рунеме помлази вратима/ Аким баш пустио трбух, као да је
у Савет. А, а, ожди алдум! добро дошли!

Јулку

Шта ћеш! Пустно, сам јој дугачку суну, као велим лакше ће се закачити за
некав трн.

ха, ха, ха, ха!

Ха, ха, ха! Ама дете, разузурите се! Скини то, Савета, седите, седите!
/Узме јој корпину/ И не питам, како сте путовали!

телеграм

Добро сам јутрос.

станци

Требало је да вас дочека, јавно сам му али, биће да јас у послу. Доћине
он, тек што није дошао.

прозору

А ти, Аким, ако су ти још уночене вратне жила од пута, могао би једну до-
ору шљковицу, од оне што растерују назоб.

бога ми

Ајдемо овамо: /оду у леву собу/

/црвене панталоне/
ја се баш чудим

Доћине, да! /Јованки и Јулији/ Ама ви још тако како сте отигли с пута.
Води гооге нећ се разузуре.

кврц је њему...

...Кврц он тебх.

он опет у акта

У акта дабоме!

а он мени.....

Кунц, кунц кунц, изволите узмите осуство!

ово писмо, а.

Видим.

но је то писмо

Не знам.

ТАМО И ТАМО

Кој брате!

ко је ово писао

Е па, господин министров стрици!

шта тај пише

"Таква и таква ствар, да ми тога и тога, одатле и одатле, преместити тамо и тамо"!

коме је ово

Опет министруу.

ко то пише

Не знам!

твоме мужу...

Знам, знам,... ама... господин министрова жена је умрла.

умрла

Јесте!

а је одмах, изволте

Шта, зар ти ниси још тамо написао и спремио молбу?

мастило, је ли

Има, дабоме. Ево, ево овде, ево и хартија!

има у соби

Па одех ја тамо код жена.

тако нешто

Па добро, кад тако велики. Али да пођем, је ли тако велики?

па јесте!

Добро, кад ти велики. // узме мастило, пође до врата па се врати // а велики да га зовем?

зовем дабоме

А овај... јеси ли ти оноко мало размислио о томе?

о чему

Па о Светиславу!

шта имам да размисљам

Па рекох, да ти он нешто не буде на сметњи?

како на сметњи

Па велики... знам... он је сад уредник оног листа.

ама каквог листа

Јеси ли читао који пут лист "Народни пријатељ" ?

јест, па...

Па од неколико дана он је уредник тог листа, тако ми каже Јованка.

данашње министре

Јес!

је ли Манојло

Грди их, боже!

извесно зна

Дабоже да зна!

напоље из службе

Напоље, дабоже!

тога листа

Јес!

био други

Јес!

донеси га....

Мислим нешто....

донеси га!Ама.... /Дим га изгура/био мало час

Ево га! Једва сам га нашао!

разуме се и сувише

Па кад је уредник, дабоже!

политички преглед..

Политички?

разговарала с дететом

Молим те, снахо, имај кад да разговараш колико хоћеш, али ово је сад важно.

смета много/тихо/ Зар сам га ја довукао?седи/Свет славу/ Седи!јесте

Како се оно зову те новине?

стани, стани

Стани!

Савету и Јулку

Да, кад и онако не можемо ~~на~~ само да разговарамо. погледа админист

Драгиња

Сасвим отворено!

господине Ахиме

"Шта желите, господине Ахиме?"

па ја њему....

"Така и така ствар, господине министре!"

а он мени.....

"Ви то заслужујете, господине Ахиме, је ћу то учинити, господине Ахиме!"

реци у очи

Сасвим у очи!

високо скочио

/сам/ Аха, аха, у очи а овамо сви побегоше! И по чему ја опет треба човек да кажем? Како би било да и ја побегнем па нек сам себи каже у очи. Од куд ја..... /пође да побегне ал чује куцање на вратима/ Дабома, у очи, слободно, изволте!

добар дан желим

/још увек збуњен/ Добар дан! Како сте? Како сте? Ви може бити идете са испи

овамо да дођем

Мило нам је! Мило нам је! Јесте ли положили испит?

успехом

Е па честитам вам!

код куће

Сам? Нисам сам! Управо за вас сам сам.

не разумем вас

Па тако. Требало би нисам сам а ипак сам сам. Али да нисам јасам, ви би били сами. Него ви то нећете разумети. Боље је да ми окренемо разговор на друго што год. На пример, реците ви мени искрено: ви сте ето млад човек, па зашто се ви, брате, не жените? // за се/ Не знам да л сам добро почео?

адвокатски испит

Разуме се, па сад кад сте га положили а ви гледајте тамо у унутрашњости ћер кавог ту овца. Распитајте се, ко је онако за време рата био државни лиферант, па ето за вас прилике.

онако заобилазите

А јесте ли чули да ће Ахим бити премештен у Београд?

министар

Да. И сада мисли овде да уда кћер, неће је знате удавати у унутрашњости.

о премештају

Разуме се!

мени кажете

Гле, како ви то погађате?

или можда.....

Да имате право. Дакле, рекао ми је Аћим... управо није ми Аћим рекао него ми је рекла Савета, или ако хоћете праву истину да вам кажем, рекли су ми да обоје или боље рећи, ми смо хтели сви троје да вам кажемо.

да ми кажете

Но, па то, да сте сувише... управо да је Аћим премештен, или како да вам кажем.. Знате, брате, шта је; ви сте ваљан и красан младић, положили сте сада адвокатски испит, па се жените тамо. Жените се ви тамо у унутрашњости а ми ћемо се женити овде у Београду.

поштовање за њих

Сасвим, сасвим. Ето, што ти је паметан човек! Е, мило ми је, мило, па изволите ви после подне, дођите лело као да ништа није ни било!

да да збогом

Прати га до врата / Сасвим као да није било! Изволите ви само! Збогом, збогом сам Е, ово сам вешатчки свршио. Не би га мајци ни један турски дипломата боље свршио! И казао му у очи а и нисам казао у очи!

отишао

Отишао је!

му казао

Казао него!

лепим казао

Како се узме!

казао у очи

Управо, ја сам му казао лепим а и нисам му казао лепим; казао сам му у очи а и нисам му казао у очи; казао сам му да је сувише високо скочио а и нисам му казао.

ни казао

Како ништа? Казао сам му све, па квит. С те стране будите мирни.

адвокатски испит

Положио је и сутра путује. Доћи ће после подне да вам каже збогом.

не би однео

Па он седи овде, у свој нашој улици, није далеко.

пођемо, како јло

Да пођемо, зашто да не пођемо. Гледа у сат / Таман сад ће бити код куће, од

како сам несрећна

Улази са Аћимом

срећне руке

спази Јулку / Гле, а што ти плашеш?

шта се десило

Где је Савета?

министру

Исто тако / Министру?

изгуби

Министра да изгрди?

пресекле ноге

//Јулки/ Ама министру да каже срам вас било?

напунио главу

"Течете звања и положаје"

као нико мој

Јест!

шта да радим

Да одмах пођемо за ном, можемо још је још стићи.

IV ЧИН

овоме свету

/нагло убу/ Ту је!

МОЛИМ ВАС

Молим вас....

број 124

Јесте!

о тој жени

/поражено, гледају се/

господе боже

/као горе/ Свемогући боже! /шчепа га за други крај капута /

да је то завера

Против државе!

ГОСПОДИН МИНИСТАР

/на ове речи пусте Светислава и разбегну се/

V ЧИН

/стоји и гледа Анима и Савету, бл гим гласом:/ Аниме, проговори!...
/затим Савети, истим тоном: Савета, проговори! /Савета ћути/ Па једно
мора проговорити, не можете тако целогашкиживста!

не проговорим

Боже, Аниме, ти па практикант?

да ме погледаш

Али забога, проговорите коју добру реч. То је све било па прошло!

каква погрешка

Не може друкчије бити, мора да је то каква погрешка.

тај тамо кува

"Течете звања и положаје".

/после дуже паузе/ Е, брате, сад смо сами кажи бар мени искрено, шта си ти тамо код министра замесио? Ти си морао тамо нешто замесити?

ТЕШКО МЕНИ

МОГАО ЗАМЕСИТИ

Па онако велим.....

РАЗУМЕШ ЛИ

Па добро, шта је ово?

ТО НАПАСТ

Јесам!

ТИ ЈЕ НАПАСТ

Па... слушај; ајиме, кад се зрело размисли, ти си ипак нешто замесио тамо?

РАЗУМЕШ САД

Разумем, како да не разумем. /замисли се/

МАНОЈЛО

Шта је!

МИ СЕ СМЕЈАТИ

~~шарашашишарашашиш~~ Хоће!

ТУРЦИН, ТУРЦИН

Хоће!

МУСТАФА

/брижно/ Тако ће те звати.

КРУПНИМ СЛОВИМА

/после размисљана/ Хоће!

ТИ СИ ГА ОДОСИО

Что ти сад! Нисам ваљда ја?

ТИ СИ МУ КАЖЕО

Ама на јест, ал ви сте ми рекли да му кажем.

ЛЕНИМ НАЧИНОМ

/гунђа/ Па јест, сада ја.....

ДА ЈЕ ДАМ

Моравеш!

ТИ ХОДЕШ

Что, сад опет ја! Па јесте ли ви побегли, а мене оставили да му кажем?

НИ ТИ МАНОЈЛО

Нисам!

Ама рекао бих ја теби: Аниме брата, овако и овако да урадиш, само да ти ниси замесио тамо код министра.

овако да урадиш

Верујем, ти ја, само не умем да те саветујем. Мањ...../рез мишља/

ништа замесио

Не умем да те саветујем.

шта мислиш

Ал како?

немако да спасемо

Он је рекао, доћи ће да каже збогом.

господине Младена

/буни се/

наопако рећи

Ама да ли је згодно?

бега потражимо

/буни се / Па, брата.....

јуџос натрупао

Па то ће изаћи да сам ја човек без памети!

разне глупости

/одлази с Анимом /

ајде Манојло

нема га. Знао сам да га нећемо ~~наћи~~ срести.

очи ископала

/свази Саву / Гле, неки гости! Добар дан желим!

па то ти је

/Аниму/ Ни брини! /гласно/ а ви сте извесно дошли каквим послом?

шта говориш

овај ветар дува

/казује главом да јесте. Сави/ Изволте наммакле рећи, господине, шта желите?

Сави, чиновник

/устају и рукују се/ Мило ми је, мило ми је! /седају /

оно стао

Рекли сте да ме ви нећете разумети, ако ствар не почне од почетка.

добрим годинама

И у добром положају.

ово сад

Да, знате, изволте ви нама ваше жеље казати, а ми ће мо већ са девојком разговарати.

да се посаветујем

Јер, знате, она је девојчина мајка.

разумеш

Опет ја! Али ако, ако се само детету може помоћи. А ову прилику богме не треба испуштати.

чика Манојло

Јест, звао сам те. Имам с тобом да разговарам о твојој срећи.

чика Манојло

Ама, чекај брате, пола ко... Слушај шта ћу да ти кажем. Ти знаш дакле да смо и по други пут понудили господина Младена, јер први пут га нисмо сасвим одбили.

то нисам знала

Да, понудили смо га и није хтео, па то ти је!

више смејати

Оно, могао би ти се и смејати, кад би ти рецимо остала неудата, али ти се још увек можеш удати.

Београду удати

па ти се можеш и у Београду удати.

у Београду

За то сам те видиш звао да о томе разговарамо.

вас послушати

Дакле слушај. Ено га тамо у соби са оцем и мајком један господин.

онај....

Који онај?

овде разговарао

Јест, тај!

уф

Е па, синко, боље је уф, него ух!..А ако останеш неудата ух ћеш казивати

не допада

«То ти је сад! Па знаш како ти је то у животу; гладан човек кад му ~~ништа~~ се измакне шицила, мора се задовољити и са подгрејаним кромпирима. У остало он је чиновник, има добар положај, са службом је у Београду.

Вазроварас

Па може бити, можда се збунио. Али људи који све којшта говоре кад се збује.

Па онда

Па онда, брате, врати се у паланку па се тамо удај! Ето, то ти је боље!

Опет отежем

Ама не отежем ја, него она отеже. Па може то ни тако преко колена.
/Длази/ Ето ти сад па реши оцу, хоћеш или нећеш.

Ајде овамо

/Опет/ Опет ја! да покрварим-ја; да поправам-опет ја! Ја сад ако се тамо не поведе, опет па! Ајде мамојло, рећи овоме господину да је и сувине високо вучио. Само ту држи зец, што овај сад није сувине високо вучио, јер је А. Аним замесио нешто кружно код министра. Нека каже он шта хоће, ал замесио је, другаче не може бити.

Наша изгледа

Чућеш кад буде време да чујеш.

Свршана отац

Свршана је, али наопако.

Нашојко

Добили су га. Ја сам му баш у очи казео.

Онило као

Па и није; изгледа ми као да је једва чекао.

Истине

Де, шта ти је сад опет? Ајде, ајде, остави ме; морам и ја тамо да поногрнем. Не може се ~~шташта~~ ништа без мене свршити као што ваља.

/Оде у собу/

Молим вас

/Длази/ Шта је сад? Сад си баш наша да ме зовеш кад свршавамо.

Нешто се догодило /З/

Ама шта се догодило код ђавола!

Изволте

/преплати се, аграрно и узврца/ Воже благи... Светиславе... Господин.... Господин... /узврца се још више и стане трчати од једна до друго брата/ Ахине!... Ахине... Ахине.....

Провіскупка

Жена.

вiper. ~~Кажо Німаньскі~~

Гранга Куст.

Будо Кривит

4-IV 1950 Меморанд

Јел Т. мившић подучава!
И Е. Н. А.
И мившић

руф
Изволте госпођо!
терва митрох

(Улази к министру, за све време говори на сав глас) Дошар дан, господине министре!

Изволте седите!

Захваљујем! (Седне) Ја и мој муж добро смо познати са вашим братом. Били смо заједно летос у бањи, тако рећи, соба до собе. Живели смо као своји, тако рећи од ујутру па до увече нисмо се одвајали; тако рећи заједно смо и ручавали.

а како се зове ваш господин

XXXXXXXXXX

Мој муж? Зар га не познајете? Дима писар! Та забога сима Јелић, писар. Зна га цео свет, био је за време рата начелник станице. Па баш кажем вашем брату једанпут у бањи - јер, кажем вам, ми се нисмо одвајали. Ако је да се прођемо, заједно смо шетали; ако је да узмемо што, заједно смо узимали; ако је да купимо што, заједно смо куповали. Тако смо живели као своји. Ништа он и његова госпођа нису урадили, ништа нису купили нигде нису пошлн, ништа нису појели без нас. Ако је јагње, јагње; ако је пиле пиле... ако је туран, туран, мившић

Мило ми је!

Па кажем вам, тај мој муж био ^{је} начелник станице, те рекох, идем ја господину министру па ду самом њему рећи. Јер знате, он је радио као начелник станице; ама верујте ми на нос је пао колико је радио; као да за себе ради, а не за државу. Цео свет му се чудило. Па кажем баш вашем брату: чим се вратим из бање, идем ја господину министру, треба и он да зна колико је мој муж радио. Знате да је био права кртица. Код њега се није знало шта је дан а шта је ноћ; он је...

да ме замолите?

А зашто, молим вас, да господин Срета добије орден? Њобајаги Срета га заслужио. Ђавола заслужио! Покрао, покрао па већ није знао шта је доста! Па хајде он, али зашто молим вас да добије господин Тимотије Ђапоњин? Чудо већ, прекинуо се радети; није ни долазио у канцеларију. Па онда, медаљу за храброст Ђемкин Ђура. Но благо његовој храбрости, туче га жена свакога петка. Па остави он, али, откуда храброст Ђарићу...? храброст... храброст... а таван, а таван? О изем ти његову храброст! Па баш кажем летос у бањи вашем брату, јер тако рећи ми се нисмо ни одвајали и што кажу...

Дакле шта му кажете?

Па кажем вашем брату, јер мој је муж тако рећи шампула; он неће ником ништа да каже, а ја бога ми што бело, бело а што црно црно, па макар то...

да ме замолите?

хтела сам да кажем: зар је право да мој муж не добије орден и хтела сам

да вас молим да и моме мужу дате орден.

То ни је моја ствар.

Све једно! министар-министар, један ко и други, а ми добро живимо са вашим братом. Знате, ми и сада од када смо се вратили из бање, опет као да смо своји; управо никад тако рећи неће ваш брат проћи а да тако рећи...

био начелник станице.

Е баш вам хвала. Само упамтите, он се зове сима, сима писар. упамтите сима Јелић, писар.

упамтио сам добро.

Е баш вам хвала! А и надала сам се томе од вас. Каже ми ваш брат, јер он је тако рећи сваки дан...

Збогом!

Е баш вам хвала, сад ћу ја одмах ваћем брату, јер је и он, тако рећи... (Изађе у претсообље и одмах излази).

НИСАМ НИ САДА, БОГА МИ! ЈА СЕ ЗАКЛИНЕМ ДА
НИСАМ И ЈА ЧИВАМ, ЈА ПОЗИВАМ СВЕ ЖЕНЕ НА
СВЕТУ НЕБА СЛОБОДНО КАЖУ, ЈЕСАМ ЛИ ЈА МУЖ
МА КОЈОЈ ОД НИХ? ИЗВОЛИТЕ, МОЛИМ ВАС, КАЖИТЕ
ЈЕР ЈА СЕ НЕ СВАМ ДА САМ ЧИЈИ МУЖ!

(Наилази момак)

(Појети момку у сусрет чим овај нађе).
СТАНИТЕ! ВИ МЕ МОРАТЕ ЧУТИ! ОНИ ВЕЛЕ ДА
ЈЕ МОЈА ЖЕНА БИЛА ОВДЕ?

била је једна жена.

А дакле била је? Била је, дакле моја жена?
То је красно, то је лепо! Госпођа Савићка;
госпођа Саве Савића? Је ли црномавста, је ли
плава, је ли лепа, је ли ружна госпођа Саве
Савића?

да је била једна жена.

Па како изгледа та госпођа, молићемо?

Онако... висока.

Аха, висока, госпођа Саве Савића, висока.
Па шта још о њој знате молим вас?

У Росмајску улицу.

Аха, Росмајска улица? Дакле тамо станује
Госпођа Саве Савића?

Више ништа не знам.

Не морате ништа ни да знате, јер и ја
ништа не знам. Дакле, висока, Росмајска
улица, је ли то?

ни да је то ваша жена.

То не знам ни ја. Али сад ћемо видети,
јесам ли ја уопште чији муж? Дакле,
Росмајска улица, број, број, молим вас?

Број 124.

(Одлази трком) Росмајска улица број 124.

да ми се не смеју

(Висе о поља) Росмајска улица број 124?
(Улази) Добар дан!

Добар дан желим!

Дакле, молим вас, мени је потребно једно
Сојашићене... ви дакле кажете да сам ја
ваш муж?

Али, Господине!...

Молим лепо, ви дакле кажете да сте која
жена?

вероватно помели!...

Нисам се ја помео. Ово је Росмајска улица
број 124.

да се понашате.

Пам'вијије? Па лепо, ево понашању се пам'ви-
вије. Ја сам дакле Сава Савић, Кумручија,
нежењен.

окружног суда, неудата.

Е па кад сте ви неудати а ја нежењен,
како је то испало да смо ја и ви муж и
жена?

то што ја не умем. (Оде)

Па шта је ово сад сава Савићу? Ту
Носмајска улица, ту број 124... ту
женска... и она каже да није моја
жена. Па лепо, онда, ко је моја жена?...
Ули можда овде у кући има још коју женску
глава? лепо, сешу овде и чекалу... (Сима
стојину и сада на сред себе)...
"Ако сте имали што у овој кући, онда
сте требали пажљивије да се понашате"...
А није ружно ни ово девојчице, ово што
исте да се пажљивије понашам... Да је
она казала да сам њен муж па да јој и
опростим!... (После краће паузе усташне
тешко) Ах, Персида, Персида, срећо и дубљена,
мај ми ниск очи ископала!

Добар дан желим!

Добар дан! (за себе) Ово су мушки, они
ме се не тичу! (Окрене се опет на своју
страну не водећи рачуна о њима).

каким послом?

Разуме се да сам дошао послом, и нећу
се мами одавде док ствар не изведе
на чисто.

можемо служити?

Да, господо, рећи ћу вам, али ви ме
нећете разумети ако целу ствар не
почнем из почетка.

из почетка.

Одмах дођим!

Хвала!

Дакле ово је у ствари, ја имам намеру
да се женим. То је намера, коју ја три
пуних двадесет година гајим у себи.
Али, дозволите ми најпре да вам се
представим, ја сам сава Савић, чиновник.
(Устаје и пружа им руку).

Мило ми је, мило ми је.

(Седи) Дакле, као што вам рекох, ја три
пуних двадесет година имам намеру да
се женим.

рекосте, чиновник?...

Да, управо функција.

околног суда.

Мило ми је!.. (Устаје и рукује се, рукује
се и са мањоком, који сматра да је
дужност да се и он рукује и не представљајући
се. Пошто сви седну). ВИ СТЕ ДАКЛЕ ГОСПОДИН
АВИМ БУКИН?

Да!

(Имитујући јуку јуку). "Ја сам јулка кулић, кли
Авима Букина, председника околног суда,
неудати".

тине да кажете?

Познао сам мало час једну господицу,
која ми се тако представила.

То је моја кли.

Да, мислио сам. Ја сам већ разговарао с њом.
Тим сам је видео, помислио сам: ево које
жене! Али, разуме се, видим и сам да сам

погрешио што сам сироту девојку тако
напао из небуха. Госпођица ме је и сама
упутила на вас, рекла ми је: причекајте
мога оца па с њим разговарајте.

Па ја сам знао да ме ви нећете разумети,
ако ствар не почнем из почетка. Где сам
оно стао?

Па, то сам хтео да вам кажем; ја имам
намеру да се женим... Може бити ви не
одооравате ову моју намеру, јер ко зна
како ви мислите о томе...

(за се) Сава Савићу, шта је ово сад?

(за се) да ли ово судбина игра с тобом,
Сава Савићу? Уосталом судбини се не
треба противити. Па, зато сам вас ја
причекао, да разговарам најпре с вама.

Па, разумем ја то!

О, молим, молим. (устије и полази за њим)
Ово ми је седма прошевина.

(Њим је ушао на врата, запрепастио се
те опет испустио њево). Ја... Ја!...

Није дабогме!

Па разуме се!

Нисте хтели ни да ме саслушате.

(Збуњено гледа у Јулку) Али ја... овај...

(за се) Сава Савићу, оаш ти се не дај

ДОВОЉНО НЕ РАЗУМЕМ.-----

НЕ ИСПУШТАЈ!-----

С РОДИТЕЉИМА РАЗГОВАРАТИ.-----

РАЗГОВАРАТИ.-----

ДЕВОЈЧИНА МАЈКА.---

ОПШРНО РАЗГОВАРАМО.---

ГОСПОЉИН МУЖ.-----

БОЖЕ СА УЉУК!-----

ВИ НИСТЕ ЖЕНЕНИ?-----

МИ СМО КРИВИ.-----

ПРУЖИ РУКУ...-----

ПА ШТА ЈЕ САД?-----

САВА САВИЊ

дакле забога, код куће је!

(улази). Довар дан!

имена на ове хартије.

(Сви прилазе столу и пишу на партиципама хартије своја имена. Жена умољава Саву Савињу и овај јој пише).

господе Боже!

(у претсообу, момку) Тај се задржао мора да је какав довар познаник господин министров?

Тако неучтиво кашљем!

(Он је за све време претходних сцена нервозно шетао у претсообу. Често се погледао у огледало, а прилазио и момку нудећи му цигаре и танџуни да по рамену да он му се умолио.) САВА САВИЊУ ИЛИ, ИЛИ! ЗАР ЈА ОСТАЊЕМ ВЕЧИТИ БУМРУКЦИЈА? ЉУДИ СЕ ДАНАС ПРЕТУРАЈУ ПРЕКО ГЛАВЕ И ПОЛЕЊУШКЕ И ПОГРБУШКЕ А ЈА ДА СЕДИМ ПА ДА ЧЕКАМ ДА ДОЗРИ КЛАСА ПА ДА МИ САМА ПАДНЕ У КРИЛО. НЕ, БОГА МИ, НЕГО: ИЛИ, ИЛИ! ИСТИНА, ГОСПОЈИЦА ЈЕ МАЛО ЗАМАКЛА У ГОДИНЕ АЛИ ТО БАШ НИШТА НЕ МАРИ. А МОЖДА ЈЕ ЧАК И БОЉЕ ЈЕР ЈУ РАНИЈЕ ОСТАТИ УДОВАЦ А ДОТЛЕ, КЛАСУ ПО КЛАСУ, ПА ДА ВИДИШ, МОЈ БРАЈКО, САВУ САВИЊА! АКО МЕ ДАНАС НЕ ПРИМИ МИНИСТАР НЕКИ МУ СЕ ВИШЕ НИ ЈАВЉАТИ, ВЕЛ ЈУ ПРАВО КОД НЕГ ПРАВИТИ БУДИЈЕНЦИЈУ. КОД НЕ К' МОЖДА ДАКЛЕ И УСПЕТИ ЈЕР ИДЕ МИ НЕКАКО ОД РУКЕ ДА ОСВОЈИМ БЕНСКЕ А, ИЗГЛЕДА МИ ДА МИ НИШТА И НЕ ФАЛЖ? МОЛИМ ВАС, ШТА МЕНИ ФАЛЖ? ЈЕДИНО ОВАЈ ПРОКЛЕТИ ЛЕВИ БРК (улази). ТАЈ ЈЕДНАКО ХОЋЕ ДОЛЕ!

Ја ћу сутра опет доћи!

Али забога и ја данас већ трећи дан долазим!

Изволте сутра!

У осталом, ова се ствар и не тиче лично нега. Госпођица Персида је извесно код куће?

Јесте!

И прима?

То не знам!

(Завише) Храбро, Сава Савињу! (Гласно) Молим вас, питајте је... реците јој, управо... шта мислите, како он требало да јој рекнете?

Да говори с вама.

Не, то није довољно! реците још и Сава Савињ. реците Сава Савињ се нада да ћете бити тако добри, и тако даље. разумете ли?

Ја да, тако!

Чекајте! реците, ако не може госпођица данас да ме прими, ја ћу доћи сутра; ако не може сутра, ја ћу доћи прекосутра!

Ви пете...

Тачно, врло добро. дакле јесте ли упамтили?

сваки дан долазити.

(Шета узбуђено и намешта леви брк)
УХ, ПРОКЛЕТИ ОВАЈ ЛЕВИ БРК?

ни прекосутра...

Она не ме примити?

Да, изволте!

(Најпре намести јон једном свој леви брк. Себи) Сад стегни петљу Сава Савићу! (Улази) Најпокорнији слуга! (Улази се дубоко)

ви долазите право мени?

Да, госпођице, долазим право вама јер сам дошао до уверења да је прави пут најкраћи; долазим право вама, јер сам одавно жудио да један пут право вама дођем.

Изволте седите!

Не разумете ме, је л те? То је оно, видите! Толико сам и толико година жудео да ме хихиха ви разумете! (Седне).

моју протекцију...

Морам вам рећи да ме тек сад не разумете. (За се) Почетак је добар, само храбро Сава Савићу! (Гласно) Ја не тражим протекције, ја немам шта да молим господина министра; ја сам право вама дошао јер сам одавно жудео да право вама дођем.

Или радознама сам...?

Бил бих имао те слободе...?

Ја вам дајем највећу слободу

Ох, да сам је имао пре шеснаест година данас бих био био на војунцу своје среће. Али све једно, срећи се никад касно не стиже. Долазим право вама дакле, као што сам имао част рећи, право вама, јер сам дошао до уверења да је прави пут најкраћи; долазим право вама јер све већ шеснаест година како се с дана на дан хуторим да дођем право к вама, да вам кажем створено и јасно оно, што ми већ шеснаест година, од кад сам вас први пут сагледао, лежи на срцу. Јер шеснаест пуних година, госпођице, у мени нешто тива, тива!

Ја не знам...

Не, не, ви то морате знати.

Ја о вашим осећајима...

Моји осећаји? Шта је дакле са мојим осећајима?

Из давне прошлости!

Збиља, учинили би ми велико задовољство кад би ми казали: шта је са мојим осећајима?

То није тако лако.

Кад се хоће све се може. Једна реч и ја сам мртав; једна реч и ја сам жив!

Немам храбрости!

Молим, јесте ли ви служили који пут у војсци? Нисте, дао ме, али све једно, служио сам ја и тамо сам, госпођице, научио шта је то храброст. Официр ми је овако објаснио:

"Кад ја зикнем напред а ти само зажмури
на суну као луд напред!" Зажмури, зажмури,
дакле, госпођице, па реците реч која живот
значи!... Јесте ли зажмурили?

Јесам!

Напред!

Ја вам пружам руку!

(Ускинен) Боже мој, како је живот у
оваквим детаљима леп! Хвала вам за овај
срећан тренутак, по сто пута вам хвала!
Верујте, наново сам се родио; чисто осећам
како сам се родио!

и са мојим оратом.

И с њим и с њим и с целим светом
пу говорити. Говорићу и с њим и с вашом
стрином и са вашом тетком и са вашом
јетрвом и са целим светом.

да разговарате са оратом?

Зашто да не, што пре то боље!

Ја ћу га одмах звати!

(Ова) Бава савићу, није те ништа
могло да омете, ти си допливао!

(Министар се појави на пра

(Бава скочи са столице и поклони се дубоко).

З А В Е С А

ЧЕТВРТИ ЧИН

(Бава седи крај персиде на канапету)
БОЖЕ МОЈ, РЕТКИ СУ У ЖИВОТУ ДАНИ ТАКО
ПУНИ СРЕЋЕ, КАО ЗАРУЧНИЦИ ДО ДАНА СВАДБЕ.

Дуги часови очекивања?

Недете ми веровати, али нисам способан
ништа да радим; све оих да оставим посао
па да се нађем овде, крај вас. И што радим,
све некако буди, буди БОГ с нама. Ето, јуче
сам претурио дивит, те просуо мастило. Јутрос
сам три пут почињао један акт да пишем, па
не могу да се сетим како се пише слово "Ф";
а мало пре, мислио сам читава два секунда,
како ми је име. у један мах ми се учинило
да ми је име Паја.

слатка расејаност!

Јер мислим само на вас. Не умем ми о
чему другом да мислим!

и на припреме.

Ја и на то сам мислио. Штампано сам карте
којима објављујемо да смо берени а што се
тиче моје и ваше крштенице, ја мислим није
потребно да их вађимо, вероване нам ваљда
свештеник да смо пунолетни.

и свршила сам све.

Разговарали сте дакле? Видите, тај ваш
разговор са оратом то је управо нај-
главнија припрема за свадбу. Ја мислим да
госпођин министар неће допустити да ви

останете у овом положају, да будете
ооична пумрукџика. Замислите, молим вас,
кад свадоа прође улицом па се цео свет
почне распитивати: "џија је ово свадоа?" -
"Господин министрове сестре! "А за ког се
удаје?" - "За једног пумрукџију!" Ето, реците
сами, зар ни то доликовало? Друга ни то ствар
била, кад ни на питање света гласио одговор:
"удаје се за секретара министарства прве класе".
Дозволите, да ни то већ одговарало министровој
Сестри...

о томе да разговара.

Молим, ја волим озбиљне разговоре, и ако је
ту мој шурак господин министар, могли ни
одмах да разговарамо.

Мало доцније.

Доцније? То бих морао понова доћи, јер ја
сам управо понегао из канцеларије само
да вас видим! (Узима је нежно за руку).
Голубе мој! (Дуо је у руку) Боже, да ни
не нам свет завидети; волео бих кад ни
нам цео свет завидео.

срећнима се увек завиди!

Тржи ми је тешко одвојити се од вас и
зауви се у акта, у канцеларију. Тржи ми
је тешко да се растанем, као да небу за
по сата опет бити крај вас? Да, вала стегнути
срце кад је човек у државној служби.
Поздравите мога шурака, господина министра
и реците једно слатко зоогом вашем веренику,
секретару министарства прве класе. Не зао-
равите, прве класе. Зоогом!

зоогом!

(Сава оде).

Ја сам исмејана!

Дооар дан желим!

вама прво нахулити.

(Замрешан, зеушен, дооид грч у вилицема)
А... а... али?

опходио с вама.

(Као пре).

у овој кући.

(Приорао се мало) Али... молим... објасните!

просити моју сестру...

(Згранут и изненађен, покушта шепур).
МОЈА ЖЕНА?!?!!

да очекујете у овој кући.

(Сам, стоји непомичан и згранут, на јзад
после извесне паузе, дрекне) САВА! САВИКУ,
ДА ЈЕ ТО С ТОВОМ? (Свет упути, као да чека
одговор, па кад не доиде, он сам себи одговара).
САВА САВИКУ ТИ СИ ПРОПАО! (Осврне се лево и десно
па снази шепур на поду и диже га, бришући га руком).
БОЖЕ МОЈ, ЈОШ ЈЕ КУПИО НОВ ШЕПУР, ОНА МИ ЈЕ РЕВЛА ДА МИ
ОНАЈ СТАРИ НЕ СТОЈИ ДОБРО. (Мече шепур на главу)
МОЈА ЖЕНА! МОЈА ЖЕНА БИЛА ОВДЕ И РАЗГОВАРАЛА СА ГОСПОДИНОМ
МИНИСТРОМ: МОЛИЛА ГА ДА МИ НЕ ДА ГОСПОДИЦУ ПЕРСИДУ ЈЕР БУ
ОНДА ОСТАВИТИ НУ НА СОБАКУ. МОЈА ЖЕНА! АМИ ЗАГ СМЈ ЈА ОКЕЊЕН?
НИСАМ, БРАТЕ, ТАКО МИ СВЕТА НА СВЕТУ ИСТИНА, ПРОСИО САМ ПЕТ ШЕСТ
ПУТА ДО САДА, АЛИ ЈЕ ТО СВЕ ПОБЕЂЕНО, НИСАМ СЕ НИ ЈЕДАНПУТ ЖЕЊИО,

СВЕТ
Ж

Протекција
Б. Нунто
улога: Сала Сави
А. Литература

Пратонуб / шит
Браг. нар. аборнентиа.

Лексика

Сава Савић.

(Сава) Дакла, као што вам рекох, ја сам већ
женит.

Да, управо Тумрурџија.

Мило ми је! (Уста је и ризије са ризије се са милом рекао која се да
је познато да се са оним је да се рекао је са. Једно се да
је сте дакле господин Алма Кукни?

(Мило рекао јуно)" Ја сам Јулија Кукни, кћи Алма Кукни, председника окружног
суда, неудате."

Познао сам мало час једну госпођицу,

да, мило сам. Ја сам већ разговарао
моје жене! Али, разуми се, видим у сам
тако напас из небуха. Госпођица ме је
чекајте мога оца на свим разговарајте

Па ја сам знао да ме ви нећете разумети,
сам оно стао!

Да, то сам знао да сам казати, ја сам
обратите ову моју намеру, јер не знам

(Сава Савићу, шта је ово стао)

(За себе) Дад ово судбина игра о
права противити да, зато сам нас ја
Мило сумне и снаге изражавајући
Сава Савићу, да је ризије са ризије са
Да, разумем ја то!

О, молим, молим. (Мило је рекао)

(Мило је рекао) да је, запрена само

Није дабогне!

Па разуми се!

Нисте хтели да ме саслушате.

(Мило је рекао) Али ја... Сава

(За себе) Сава Савићу, баш ти се

Мило ми је, мило ми је...

пуних двадесет година имам намеру да се
рекоста чиновник:

окружног суда.

да да

тима да кажете?

...је ми се лично представила.
То је моја кћи.

...чим сам је видео, помислио сам, да
сам погрешно што са сироту девојку
сама упутила на вас, рекла ми је: при-
..дозовно не разумем.

...ако ствар не почне на почетка. Где
не испуштај.

...намеру да сажењем. ... да се да
мо ви мислите о томе.

Средитељима разговарати.

Разговарати:

...ом, Сава Савићу? У осталом судбини се
причекао, да разговарам најпре о сама.
...девојчина мајка.
Да.

..опширно разговараме.

Ово ми је сада промислила.
Госпођица муж.

...јеопет мену оне намере) Ја...Ја...
Може сачувај.

Ви нисте жељени?

Или оно крива.

..пружам руку...

Па шта је сад?

Прошу Вас
 о том же
 Прош. нр. 2027/1912
 А. К. Ковалев

П Р Т И Ч И Н

Сава Савић
..да ми се не смејуXI уред
Промет
(Виде спора) Космајска улица број 124! (Улази) Добар дан!Добар дан желим.

Дакле, молим вас, мени је потребно једно објашњење... Ви дакле кажете да сам ја тај муж?

Али господине

Молим вас, лепо, ви дакле кажете да сте моја жена?

..вероватно помеди

Нисам се ја помео. Ово је Космајска улица Број 124.

..да се понашате.

Пажљивије? На лепо, ово понашају се пажљивије. Ја сам дакле Сава Савић, Тумрук

окружног суда, неудата.

Епа кад сте, ви неудата а ја нежењен муж и жена?

Како је то испало да смо ја и ви ~~нежењен~~..то што ја неумем (ода)

Па шта је ово Сава Савићу? Ту Космајска улица, ту број 124... ту жена... и она каже да ~~нежењен~~ није моја жена. На лепо, онда, ко је моја жена?... Или можда овде у кући има још која жена? Главо? Лепо, седи овде и чекају... (Узме столицу и седе на сред собе) "Ако сте имали што у овој кући, онда сте требали пажљивије да се понашате" и није ружно ни ово девојчице, ово што није да се пажљивије понашам... да је она казала да сам њан муж, па да јој простим!... (Космајска улица број 124) (Тешко) Ах, Персида, Персида, срећо изгубљена, ма л ми нико очувао!

Добар дан желим.

Добар дан! (Са себе) Ово су мушки, они не се не тичу! (Одмах се окренуо на страну и изашао из куће.)

..какви послонци?

Разуме се да сам дошао послонци, и нају се маћу одаде док ствар не изведем на чисто.

...можемо служити.

Да, господине, рађи ћу вам, али ви не можете разумети ако цалу ствар не почнем из почетка.

Из почетка?

Седите молим вас.

Хаала.

Дакле ово је у ствари: ја имам намеру да се женим. То је намера, коју ја већ пуних двадесет година гајим у себи. Дозволите ми најпре да вам се представим, ја сам Сава Савић, чиновник. (Изашао из куће)

(~~.....~~)

Добар дан мајки!

(Запрепања, збуњен, добро грч у вилицима) А...а...али?

(као прва) а . а...а...а...

(Прибрао се мало) Али...молим...обасните ми!

(згранут и изненађен, спушта шекир) Која жена?!

(~~.....~~) Сава Савићу, шта је то? с тобом? (она ~~.....~~) Сава Савићу ти си пропао! (~~.....~~) Боже мој, јон је купило нове шекир, она ми је рекла да ми онај стари не стоји добро. (~~.....~~) Моја жена! Моја жена министром: молила га да ми не да господарину Персиду јер му онда остати на сокаку. Моја жена? Ама зар сам ја ~~.....~~? Нисам, брата, тако ми свага не свету! Истина, просио сам пет нест ~~.....~~ пута до сада, али јато све поварено, нисам се ни једанпут женио, нисам ни ~~.....~~ сада, Бога ми! Ја се заклех да нисам ја чинио, ја ~~.....~~ на с ~~.....~~ ту нека слободно каже, јесам ли ја му на која од њих? Изволите, молим ва ~~.....~~ реките, јер ја се не слажем да сам ~~.....~~ му!

Ја сам омејана
Босански срзак

опходмо с Јана

у овој кући.

..проси мију сестру

..да очекујате у овој кући

(Наглази момак)

Станите! Ви не морате чути! Они ~~.....~~ да је моја жена била овде?

Била је једна жена.

А дакле била је? Била је дакле моја жена? То је крџсно, то је лепо! Госпођа Савићка; госпођа Сава Савића? Јел крџмаста, јел плава, јели лџпа, јели ружа, госпођа Сава Савића?

...да је била једна жена.

На како изгледа та ~~.....~~ та госпођа, молићемо?
Енако... висока.

Аха, висока, госпођа Сава Савића, ~~.....~~ шта јон о њој знате? молим вас?
у космајску улицу.

Аха, Космајска улица? Дакле ~~.....~~ госпођа Сава Савића?
Знао ништа не знам.

Неморате ништа ни да знате, јер ~~.....~~ ништа не знам. Дакле, висока, Космајска улица, јелта?
..ни да је то вава жена.

То не знам ни ја. Али сад ћемо ~~.....~~ јасам ли ја уопште чији муж? Дакле, Космајска улица, број, број, молим вас?

Број 124

(одлази ~~.....~~) космајска улица број 124.

5
3
6

5
3
6

даразговарате са братом.

Зашто да не, што пре то боље!

Ја ћу га одма звати!

(Сав) Сава Савићу, није те ништа могло да омета, ти си допливао!

(Министар се појави на прагу)

(Сава skoчи са столице и поклони се дубоко)

ЗАВЕСА

ЧЕТВРТИ ЧИН

(Сава седи крај ~~Персеиде~~ на ~~кенабату~~) Божемој, ретки су у животу дани тако пуни среће, као заручнички до дана свадбе.

дуги часови очекивања?

Нећете ми веровати, али ни сам способан ~~ништа~~ ништа да радим; хтео бих да оставим посао пада ~~какав~~ се надем овде, крај вас. И што радим, све некак буди Бог о нама. Ето, јуче сам претурно дивит, те просуо масило. Јутрос сам пуца почињао један да пишем, па не могу да се сетим како се пише слово "Ф" а мало пре, мислио сам читава два секунда, како ми је име. У један мах ми се учинило да ми је име Паја.

.. слатка расејаност..

Јер ислим сам незас, на умек ни о ј му друго да мислим!

.. и наоризирам..

Да и на то сам мислио. Штампано сам карте којима објављујем да смо верани а што се тиче моје и ваше државнице, ја мислим да није потребно да их надим, мак какав вроваће нам сваштеник ваљда да смо пунолетни.

И свршила сам сам.

Разговарали сте данле? Видите, тај ваши разговор са братом то је главнија. Припрема свадбу. Ја мислим да господин министар неће допустити да ви остан у овом положају, да будете обична бурургчиња. Замислите, мили вас, кад свадба прође улицом на се цео свет почи распитивати: "чија је ова свадба? - "Господ министрова сестра. А за ког се удаје? - "За једног" бурургчију". И, реците сам зар би то должило? Друга би то сестар била, кад би на питање света гласно одговор: "Удаје се за окретара Министарства прве класе". Дозволите, да би ва одговарало министровој сестри..)

.. о томе даразговара..

Молли, је волим озбиљно разговоре, и ако је ту мој пурак господин министар, могли би одма да разговарамо.

.. мало доцније.

Доцније? То бих могао понога поћи, јер ја сам уписао побегло из канцеларије сам да вас видим! (узима ја каки свадбу) Голуб мој! (љуби ја у руку) Боже, дали је нам свет заидети? волео бих када би нам цео свет заидео.

Срећница се увек завиди.

Тако ми је тежко одвојити се од вас и јер сам даразговарао са вама, како да наку старину срце, кад је човек у држави на министар и реците једно слатко за пре класе. И заборавите, прва класа.

Завући се у акта, у канцеларију, како да сам свадба не била крај вас. Али, ва служби. Доздрамите нога у у, господин вас, варањку, свадбу министаре орон!

Уч
јес
Безбож
Безбож

Савић

Министар

Разговара

Молли

Да, госпођице, долазим право вама, јер сам дошао до уверења да је прави пут на јирали; долазим право вама, јер сам одавно жудео дајем да једанпут право вама дођем.

Не разумете ме, јелта? *(Тихо се сабо)* То је оно, видите! Тблико са и тблико година жудео да не ви разумете! *(Сабо)*.

Морам вам рећи да ме тек сада не разумете. *(за себе)* Почетак је добар, сам храбро Сава Савићу! *(Гласно)* Ја не тражим протекције, ја немам шта да молим господина министра; ја сам право вама дошао; јер сам одавно жудео да право вама дођем.

Кад бих имао те слободе...

Ох, да сам имао пре шеснајес година, данас би био на врхунцу своје среће. Али све једно, срећи се никад касно не може. Долазим право вама дакле, као што сам имао часе рећи, право вама, јер сам дошао до уверења да је прави пут нај-краснији. Долазим право вама, јер ово већ шеснајет година како се дана надам се храбрим да дођем право и вама, да вам кажем отворено и јасно оно, што ми већ шеснајест година, од кад сам вас први пут сагледао, лежи на срцу. Јер шеснајест пуних година, госпођице, у мени нешто тиња, тиња, ~~тиња~~!

Не, не, ви то морате знати.

Који осећаји? Шта је дакле са мојим осећајима?

Збиља, учинили би ми велико задовољство кад би ми казали шта је са мојим осећајима?

Кад се хоће све се може. Једа реч и ја сам мртав; једна реч и ја сам жив! Немам храбрости!

Молим, јесте ли ви служили који пут у војсци? Исте, дабоме, али све једно, служио сам ја и тамо сам госпођице, научио шта је то храброст! Војничар ми је оваке објаснио: "Кад ја викнем напред а ти само зашмуриш пе суну као луд напред!" Зашмуриште, зашмуриште дакле, госпођице, на редите реч која живот значи... Јесте ли зашмурили?

Напред!

(Мождан) Боже мој, како је животно оваквим детаљима леп! Хвала вам за овај срећан тренутак, по свој путу вам хвала! Верујте, наново сам се родило, исто осећам како сам се родило!

И свим људима и с целим светом ћу уредити. Говорићу и свим и с вама стриком и с вама тетком и с вама једном и с вама свачим.

Да разговарате са братом?

Ви долазите право мени?

Изволите седите.

Моју протекцију..

Радознала сам..

Ја вам дајем највећу слободу.

Ја не знам...

Ја о вашим осећајима...

Из давне прошлости!

То није тако лако.

Јесам!

Ја вам пружам руку!

и са мојим братом.

4N.50

САВА САВИЊУ

Лакше забора, код куле!

(Улази) Добар дан!

Имена на овоме...

(~~у своме паре~~ ~~маркија~~ и ~~пиде~~ своје име) ~~Синдрова~~

Господ Боже!

(~~у прасе~~ ~~у момку~~) Тај задржао мора да је какав добар познаник господин министров?

Тако неучтиво кашљем!

(Он је за сво време претходних ~~сидан~~ ~~првостано~~ ~~петао~~ у претсобљу. Често се ~~шетао~~ и ~~огледао~~ на огледало, а ~~прилазио~~ и ~~момку~~ ~~никуда~~ му ~~нигде~~ ~~рат~~ и ~~капљак~~ га по ~~раману~~ да би му се ~~угодно~~. Сава Савињу - или или! Зар да останем ~~вечити~~ ~~Гуирукија~~? ~~Људи~~ се да нас претварају преко главе ~~полебушке~~ и ~~потрбушке~~ а ја да седим па да чекам да дозри ~~класа~~, па да ми ~~сама~~ падне у крило. Не, Бога ми, него: или, или! Истина ~~госпођица~~ ~~јам~~ ~~земакла~~ у ~~године~~ али ~~то~~ ~~бал~~ ~~ништа~~ ~~не~~ ~~мари~~. А ~~можда~~ је ~~чак~~ и ~~боде~~, ~~јер~~ ~~ранје~~ ~~остати~~ ~~удовац~~ а ~~дотле~~, ~~класу~~ ~~по~~ ~~класу~~ па да ~~видим~~ ~~мој~~ ~~брајко~~, Сава Савињу! Ако ме ~~данас~~ не ~~прими~~ ~~Гинистар~~ ~~нају~~ му се ~~вине~~ ни ~~јавити~~, ~~век~~ ~~право~~ ~~код~~ ~~не~~ ~~тражити~~ ~~аудијенцију~~. ~~Код~~ ~~на~~ ~~ћу~~ ~~можда~~ ~~лакше~~ и ~~успети~~, ~~јер~~ ~~или~~ ~~ми~~ ~~накако~~ ~~од~~ ~~руке~~ да ~~освајам~~ ~~жанске~~ а, ~~изгледа~~ ~~ме~~ да ~~ми~~ ~~ништа~~ и ~~не~~ ~~бал~~ ~~Молим~~ ~~вас~~, ~~шта~~ ~~мени~~ ~~дали~~? Једино ~~овај~~ ~~проклети~~ ~~овај~~ ~~леви~~ ~~брк~~ (~~уврћен~~ ~~Тај~~ ~~једнако~~ ~~хоће~~ ~~доле~~!

ја ћу сутра опет доћи!

Али забора, ја данас ~~век~~ ~~трени~~ ~~дан~~ ~~долазим~~!

Изволите сутра.

У осталом, ова се ствар и не тиче лично ~~нега~~. Госпођица Персида је ~~извес~~ код ~~куле~~!

Јесте.

И ~~прима~~?

То не знам.

Храбро, Сава Савињу! (гласно) Молим вас, ~~питајте~~ је... Реците јој, управо шта ~~мислите~~, ~~како~~ би ~~требало~~ да ~~јок~~ ~~реинете~~?

Да говори свима.

Па, то није довољно? Реците још и Сва Савињу. Реците! Сва Савињу се ~~нада~~ да ~~чете~~ ~~бити~~ ~~тако~~ ~~добри~~, и ~~тако~~ ~~даље~~. Разумете ли?

хах. Па да тако.

Чекајте! Реците, ако ~~неможе~~ ~~госпођица~~ ~~данас~~ да ~~неприми~~, ја ~~ћу~~ ~~доћи~~ ~~сутра~~. Ако ~~неможе~~ ~~сутра~~, ја ~~ћу~~ ~~доћи~~ ~~преко~~ ~~сутра~~!

Ви ћете?

Тачно, врло добро. Јесте ли ~~упамтили~~?

~~двух~~ ~~дан~~ ~~долазати~~

(~~век~~ ~~узбуђено~~ и ~~наметта~~ ~~леви~~ ~~брк~~) Ух, ~~проклети~~ ~~овај~~ ~~леви~~ ~~брк~~!

Ни преко сутра ..

Сна ~~ће~~ ~~ме~~ ~~примити~~??

Да изволите.

(Најпре ~~намасти~~ ~~намасти~~ ~~још~~ ~~једном~~, ~~свој~~ ~~леви~~ ~~брк~~, ~~себи~~) Сад ~~стари~~ ~~петају~~ Сава Савињу! (~~улази~~) Најпокорнији ~~слуга~~! (~~клања~~ ~~се~~ ~~дубоко~~)

Трећи чин

I

Та доста, доста већ!

А клавир?

Блело теби, како тебе све то весели.

/ смејући се / Они са црвеним панталонама.

Ја не знам.

Нисам!

Није!

/ За се / Боже мој!

/ За се / Он ме је одиста доста чудно погледао

тра-ла-ла-ла

порте-ву

да окрене главу

официри.

...ице после

волела?

водео?

погледао?

у Београд

II

О Београду!

О Калемегдану!

Вирила сам и мало час кроз кључаоницу. По цео дан спава.

разговарале

лепо проводити

затворана?

XIII

/ После дуже паузе кроз иста врата /

Шта јој је? Прође крај мене плачући. Питам је не одговара. Та она је пре неколико тренутака била толико срећна. Ја бих имала много више разлога да плачем, па ово је то. Не чиним. Колико тек мене мучи помисао да ме он није ни опазио?

Јесам!

Не смем Бога ми. Мене те је жао, веруј ми, али не смем.

Нису код куће.

Овде је, али и она не сме као и ја.

Немој, Цвето, стрни се. Знаш да смо те ја и Јулка молиле да се стрпиш ти си нам дао рач. Они хоће неки посао да сврше па им ти сметаш. Чим сврше п стидете: ја мислим још ће те венерас пустити.

Па због тога су те и затворили.

Ох Боже, Боже мој

Јованка

од спавања

отворе

А Јулка?

развалити врата.

чланак готов

који пут волаш

/ Кути/

Чеси ли кад год волела?

/ За се/ Боже мој! / Гласно/. — Нисам, нисам.

Јели, јели?

/ усхићена/ Јесте, јесте, јесте!

твојих осећаја!

Хоћу, па ма шта било! / Откључана/.

у име њено

Али.....

Петк чин

I

/ Добрини/ Оче, оче! Канда је тамо прошевина, јел те — тако нешто изгледа.

друшце не може бити.

да чујеш!

Ал молим вас, оче, само бих нешто волела да знам; зар неће господин Младен узети Јулку, зар то није већ свршена ствар?

али наопако

Наопако?

у очи мазао

Ва? А јел те, оче, јел му било криво, је ли га било жао?

чекао

/ Усхићена/ Је ли истина? / Каде да га пољуби /

као што ваља

XI

/ Сама/ Боже мој! Да ли је то могуће — да је једва дочекао? Ја не знам, осећам да није лепо што се коме радујем, па ипак ето радујем се! Не знам зашто, сам се радујем!

осећао сам доћи

Да, да највећ себогом.

У Београду

Како, стално?

Стално

А.... овај.... Зашто остајете?

" Народног пријатеља "

" Народног пријатеља "? А Светислав?

остаје сарадник

/ За се/ Тако сам неспретна. Сад не знам шта даље да га питам.

/ Збуњено/ И мени.....

кад остајеш овде

не нисам хтела то да кажем!

Извините, ја сам тако збуњена

Да га искористите?

/Кути/

Не!

Ја не знам.... Не знам зашто!

На јелан мах се разбегне, тргна се, ишчупа из наручја, побегне далеко од њега и удари у грчевит плач

/Испрекидано, у плачу/ Не, не можемо тамо! Идите у ону собу..../Показује му десну собу/ А ја ћу звати оца. /Отрчи лево/.

XII

/ На левим вратима не улазећи у собу/ Оче, оче! / После паузе/ Оче, молим вас!

Слушајте, оче, ја морам нешто важно да вам кажем. Догодило се..... догодило се нешто..... нешто се догодило.....

Овамо, овамо!

/Која је за време ове сцене стајала на страни незапажено/ Ја сам не морам бити овде. /Оде у собу десно где је раније Младена и си атила/.

XIII

То је! / Она и Младен љубе руку Манојлу!

И вама, је ли та?

Биле искрена

да га искористим

ја опет

моја искрености

на моју искреност

Али ја знам, ја знам... ја знам
/привлачи јоу наручје/

Хајдемо!

важне ствари

Шта?

Шта се догодило?

Тройниця

Переца

"оренда.

-1-
АРСТА ЈАН:

"...јон није дошао у кабинет.

/у кабинету/ Она је чини ми се одет добила неко писмо Уосталом, не завиди
јој нимало; кад бих хтела могла бих и ја добијати колико хоћу писма. Оно
петина. /гледа се у огледало/ јесте млађа, нешто мање млађа, али зар не те-
че и у мени девојачка крв? На онда, то је већ познато, да су моје обрве да-
не од њених. А очи? Очи се бар не менају ни не знам колико човек да оста-
а најглавније је код жене кад су лепе очи. Још се јон пре десет до
петнаест година, на опетинском базу, како ми је рекао један артизерски
капетан; "Ви госпођице, имате очи које сјају као усјано гвозђе"! Могле
сам онда и да се удам да сам хтела, али брат је онда био секретар. Зар ни-
је боље што сам причекала? Друго је то секретарова а друго министрова
сестра. Могу да их бирам као крушке на пијаци. Само да ми је да који пут
седнем овде па да примам нешто брата. Али би то било дивно! Али и овако,
је удесим па кад видим да их има доста у претсобљу а ја прођем онуда и
чујем како шаћу заједно: "Министрова сестра" "Господин министрова сестра"

Ту си Персида?

Дошао сам да прегледам је ли овде све у реду. Ти већ данас примати код
куће?

Персида, погла ми капут.

Одмах. /Одлази, за њом монах.

...да ми га скине с врата.

/из себе/ Шта, неће брат да прима?

..госпођина овде да га причека.

Врло добро, уведи га, уведи га. /Намента се на огледалу/.

Јете ви, изволите!

Клавак се, изволите седите!

..ваљда није ово министар?

Изволте, изволте, брат не сад доди /За се/ Матор!

/Промирија нешто налик на хвџа и
седне/

/Седајући такође/ Мислим да вам неће бити непријатно да вас ја забављам
док дође брат.

Јест!

Ви сте чиновник?

! ...претседник окружног суда.

/За се/ Лек положај! /Гласно/ Видите, мени се необично допада ваше знање.
Лено је!

Ви сте заслужили да budete члан апелације?

...сам ја и казацкију, али...

Треба говорити моме брату о томе.

..ја управо и дошао.

А видите, то је доста незгодно да му сами говорите, боље би било кад би
то други.

Черсида.

...имам добре препоруке.

Али ипак много би више вредело кад би му ко лично говорио и кад би се заузео.

Ама нема ко, брате!

/за се/ -аао је глуп али то не смета срећи у браку./ Гласно/ А би ли ви на пример примили да се ја за вас код брата заузнем?

Е, кад би хтели?

Али може бити ви не волите да се женска страна за вас заузима!

Ја волим женску страну.

Да, али ко зна да ли волите да се ја за вас заузнем?

...анђео за мене ако то свриште.

/Усклићена/ Тако дакле "анђео", рекли сте "анђео"? Моновите то, рекли сте "анђео" је л те?

Јест, анђео!

Искавче један! /за се/ Од кад нисам чула реч "анђео"/ гласно/ Могу вам рећи:.. /стиди се/ аа.. кад сте ми већ тако отворено рекли, нећу ни ја од вас да кријем: који се осећаји према вама ниуколико не разликују од вама /Узима му руку/ Говорићу брату, ја ћу се заузети а кад то буде.. кад то буде.. тада ћемо бити срећни.. бићемо срећни, јес ли те?

Хоћемо!

Павлашу на брата и уверена сам да ћу успети а тада, јавићу вам плесом да дођете к њему и да говорите с њим о нама. Он ће пристати, знам да ће пристати.

Само нека он пристаје.

Хвне, то је моја брига. А сад, стисните једно другом руку и реците још једанпут ону реч...

Коју реч?

"анђео" Реците, волим да је чујем...

анђео!

Тако! а сад, будите спокојни, чувајте ову тајну и верујте да ћемо ја и ви бити најсрећнији пар на свету...

Какав пар?

Ест! Све брата! Збогом, збогом драги мој! /оде/

Госпођице Черсида!

/са прага левих врата/ Мене зовете?

...да не морам увек пред вом.

Амате, дакле нешто да ми кажете?

Ако не можете динас...

Ја да га примам? Ваљда воља код брата?

..казало ми је...

/ за се/ Докда какав стари познаник? /гласно/ Је ли стар?

Мерсида.

Тако-око тридесет и пет.

Доста млад./Нема уђе!/Оде и виси кроз научношницу/
/екај!

Не види се ништа!

Не види се ништа!

/Размишља за се/Ко те може бити?/Најзад../Гласно/ Нема уђе тај господани!
/Утрчи на огледало и наменга се/

..Најпокорнији слуга!

Давам се, господине. Ако се не варам, ви доказате право мени?

..право вена дођем.

У неколико вас не разумем а у неколико бих рекла да ласкате. Чаволте седите!

..жудео да ме ви разумете!

Орам вам призната да сте ме већ првим речима скоро освојили, те ако сте дошли да молите што мога брата, и желите моју протекцију...

..жудео да право вена дођем.

Драге ми је! Врло сам редознала?/За се/Зблиза, интересантан човек!/Гласно/
Редознала сам...?

..ад бих имао те слободе...?

Ја вам дајем највећу слободу!

...у мени нешто тива, тива, тива.

Али, господине../Стидљиво/ Ја не знам...

...ви то морате знати.

О вањни осећајима...

...дакле са мојим осећајима?

/За се/Ох, Боже, вратила сам се у један од оних лених дана из давне прошлости!

..шта је са мојим осећањима?

/стидљиво/Алк, забога, господине, то није тако лако.

..једна реч и ја сам жив!

/за се/ Овај је човек зблиза интересантан!/Гласно/Ја немам одважности, немам храбрости!

Јесте ли замурили?

/смејући се и змурећи/ Јесам!

Напред!

Ја вам пружам руку!

..осећам како сам се родило!

Али ви би морали говорити и са мојим братом.

...јетрвом и са целим светом.

/за се/ Господину чини ми се да нема ништа од нашега брака
Овај је млађи и интересантији./Гласно/ Желите ли још сак да разговарат
с братом?

"ерсида.

..што пре то боже!

Ја ћу га одмах звати. /Оде хитно/

ЧЕТВРТИ ДИЈА:

..као заручници до дана свадбе.

Како је слатки овај мир, но онда како су дуги часови очекивања!

..учинило да ми је име Паја.

Боже, како је то слатка расејаност!

..о чему другом да мислим!

На ипак, моримо се мало тргнути из тога слатког заноса, моримо мислити и на припреме.

...да смо пунолетни.

И ја сам разговарала са братом и саркила сам све.

..одговорило министровој сестри...

Брат је рекао, мора јој с вама о томе да разговара.

..могла би одмах да разговарамо.

Онда је она ради генте, не смем га узнемиравати. Како дошнине..

..цео свет завидео.

Срећници се увек завиди

..чудновате слике и мисли.

"Нам, зем, драги мој, такви су сви чаробни веренички дани!

Збогом.

Збогом! /Држи га до врата држећи га за руку/

/оде/

/сана. Отрчи до прозора и гледа за њим маући руком /Морам му веровати до словца, овај не човек онда води.. како он то само уме постоји да не каже своју љубав. "Реците једно слатко збогом нашем веренику, секретару министарства прве класе!" исто волезија! Онда, како му је тешко растати се од мене; једнаке би гледао у моје очи, у мене, у моју косу! Казала сам му да сам три године плаћа од века а он је рекао: "Врло добро, одлично, зар је икад бог створио двоје који тако zgodно пристају једно за друго. Докда ми не где код з ласка али то ми годи." Згледа ми као да сам неки слатки сан, из давних, давних времена, кад ми говори: "Мој анђело, моја срећо, мој голубе, моја звездо!" И вели да ја и не говорим, да свој ипсу речи што их ја изговарам, он вели да ја гучем. Боже, како је то лепе речице. Ја гучем, ја гучем! То ми није још нико уми. животу рекао, како је то лепо! Ја гучем; како је то нежно, како је то слатко! Заући ћу се у себу, закључаћу се да ме ко не узнемирава и сањаћу, сањаћу. /Одлазећи/ Ја гучем, боже мој, ја гучем! /оде десно/

И мало те нисам те и учинио.

Ти ме зовеш?

Перида.

..изабрала себи заручника?

Јесам.

..и унапредила у министарству?

А ти си ми дао реч да ћеш то и учинити.

..научио да од мене захтевам?

Да..управно, заједно смо то мислили, јер ја сама себи не бих желела да будем ђумруконка. Ти си ми узек говорио: "Бестро, ти си премашила године у којима девојке могу бирати, те ћеш сад морати да се задовољшиш каквим обичним малим чиновником а моје је брига да му отворим бољи положај!" Зар ми ниси оставио одрепене руке да сама изберем себи друге?

Јесам!

Од куда онда то чудно питање?

..пре свадбе да га унакродим?

Ве не да, пре свадбе, јер он је рад..

Твој вереник се зове?...

Сава Савић!

..пре свадбе га да се не жени.

/изненађена/ али то није могуће?

..ни по закону да се жени.

али он је цунолетан.

..мало пре самном разговарала.

/очајно цикне/ ах! /Клопе на столицу. То је страшно, то је ужасно. Мевен, мевен, је ли могуће? ах, ах, ах!

Буди мирна.

Ја сам дакле преварена, ја сам исмејана! /Удари у хистеричан плач/

Добар дан желим!

/скочи, као тигрица и полети на њега/ Он! Он!

Ист, Перида!

Пусти ме да му ископам очи! /Полећи опет/

..другаче онкогда с вама.

Јух, јух, јух, и он још говори! /Хоче да полети на њега/

..само са овим господином.

/брани се/ али...

Ади кад ти кажем!

/одлазачи/ Јух, јух, јух! /Оде/

ИСТ. ИСТ:

..да ми осветла ојаз!

/Кад спази Саву Савића, цикне/ Јух, брате, и он је ту!

..она је Светина мајка.

/изненађена/ Како, молим вас?

Сидра.

-6-

...Алима има живу жену.

Како зар није господин Сава Савић ваш муж?

Дечице моја!

/Која је одмах после објашњења почела да гледа пријатније Саву Савића и да му се приближава/Дакле ња црсте жељени?

На разуме се!

Сидра...простите...ми смо криви.

...ни, да ме саслушате.

Спростите...то је можда моја кривица. Ја вам опет радо пружам руку..

/Пружа му руку/

Ево, моја сестра.

Али...

....

135

knjiga

"Kumstvo"
Knjiga s. Jancovskij

U L O G A

Ministra "Protekcija"

i g r a : B. Nukorajchi
M. Jancovskij

G. ministrova sestra.

primati kod kuće?

M. Pa! Nisam izlazio u kancelariju već četiri dana a ima ih kojima je prešno da dodju k meni. Ne znam da li ima koga? /Zvoni/-

zapovedajte.

M. Ima li koga?

jedan gospodin.

M. Tim bolje ako ih nema više. Persida pošalji mi kaput.

Odmah!

M. /Otvora poštu i razgleda. Momak mu donosi kaput te skida kućnu haljinu i oblačikaput. Momak donosi u sobu kućnu haljinu/-

G. Ministra.

M. Neka udje taj gospodin.

G. Ministre.

M. Dobar dan! Šta ste radi?

sastavljena je komisija.

M. Pa?

produžili odsustvo.

M. To nije tako teško... Komisija da ona se trebala do sada sastati ali, koliko mi je poznato, većina gospode članova iste, ušla su u jedan stran član odbor koji ima sadu, pred sastanka Skupštine da prouči izvesne moje zakonske predloge. Prema tome vaše optužbe neće biti tačne; tu najmanje može biti kakve namere a ne razumen i zašto bi ih bilo. Vaše ime?

Mladen Djurić.

M. Mladen Djurić... /Doseća se/. To mi je ime poznato... /zapisuje i doseća se/.

Nemam, brate!

M. Da... sećam se sada. Vi ste, čini mi se, kritikovali moj projekt zakona o advokatima?

Bio sam slobodan.

M. Inate oštro perol! A koliko se sećam vi ste u oči izbora držali i neke vaštene govore, koji nisu bili u potpunoj harmoniji sa vašim činovničkim položajem.

gradjanskom dužnošću.

M. /Domićljajući se/. Sad razumem i vaše maločasnju sumnju da komisija naravno čito ne zakazuje vaš ispit. A, Bože sačuvaj; daleko smo od toga da činimo take sitne i nedostojne pakosti. Ja ću vam produžiti odsustvo i vi ćete polagati ispit što pre, možda već i sutra.

G. Ministr

- M. Vi verovatno zato i polazete taj ispit da bi se oprostili činovničkog, ² visnog ~~života~~ položaja te slobodnije posvetili politici?
da se posvetim pol.
- M. Da, to ima draži za mlade ljude.
svome narodu.
- M. /Sumnjajući/. Možda... možda! Dakle, narediću da što pre polazete ispit.
G. Ministre.
- M. /Razgleda poštu i akta/-
Pa onda /Zvoni zv. iz m.s
- M. /Momku/- Neka udje ova ~~žena~~. *Evo ga*
Dobar dan G.M.
- M. Dobar dan želim. Izvolte sedite!
zajedno smo i ručavali.
- M. Milo mi je, a kako se zove vaš Gospodin muž?
ako je pile, pile....
- M. Milo mi je, milo mi je! /Ustaje nestrpljivo/-
a šta je noć; on je....
- M. /Sve nestrpljiviji/- Znam, znam čuo sam da je mnogo radio. Dakle šta ste hteli da me zamolite?
i što kažu...
- M. Živeli ste kao svoji! Da, da, to mi je poznato. Dakle šta mu kažete?
pa makar to....
- M. Dakle molim vas šta ste kazali letos mome bratu u banji ili bolje šta ste hteli da me zamolite?
mužu date orden.
- M. Ali zaboga, to nije moja stvar.
tako reći....
- M. Milo mi je, milo mi je! Dajem vam časnu reč, izradiću da i vaš muž dobije orden zato što je pre toliko godina bio načelnik stanice.
Sima Jelić, pisar.
- M. Upamtio sam dobro.
svaki dan
- M. Milo mi je, milo mi je. Ne brinite. Svršiću. Zbogom! /Rukuje se i ispraća
No hvala Bogu.
- M. /Odahne i padne nastolicu/-
ni danas primiti.
- M. /Zvoni momku koji ulazi/- Neka udje G. Aćim Kukić. /Pogleda u sat/. Neka G. Pročeka malo ovde, ja moram samo mdicinu da uzmem....
evo ga... evo!... *(2 taj)*
- /Ulazi u kabinet/ Vi ste gospodin.... Kako ono beše ime?

A!

M. Izvolte, sedite! /Sedne i sam/- Pušite li?

Jest!

M. Izvolte! /Pružna mu kutiju/-

Hvala!

M. Vi ste po svoj prilici radi što da zamolite?

Jest! Evo!

M. /Otvora jedno po jedno pismo/-

Taj jednako hoće doleći.

M. /Savijajući pisma/ Sve vam ovo nije potrebno. Vama ne treba protekcija vi ste je stekli vašim dugogodišnjim radom (besprekornom odanošću.

Jeste!

M. Ja vam do duše ne mogu za sada ništa pouzdano obećati... /seti se/
Izvolte pušite! /daje mu cigaretu/-

ugušiti.

M. /takođe pali/- Da... ne bih vam mogao pouzdano obećati, ali ću svakojak voditi računa o va šoj želji. Ja vrlo poštujem naše stare sudije, ~~ja~~ zaostale u službi. Kod njih sam često nalazio namnogo više savesnosti ~~negu~~ no kod mladjih.

četrdeset godina.

M. Četrdeset godina?

Jeste!

M. Vi bi imali pravo napunu penziju?

neka još malo.

M. Mislite valjda još malo avanzmana?

Jeste!

M. Svakojako, svakojako... dakle, kao što ~~nam~~ vam rekoh, ne mogu vam ništa pouzdano obećati, ali ću voditi računa o vašoj želji.

Ja se nadam, ja....

M. /Pružaju ci mu ruku/- Gledaću, gledaću svakojako! Razume, se morate biti malo strpljivi, ali se nadajte. Zbogom!

/Aćim odlazi/-

M. /Zvoni/-

Zapovedajte.

M. Čeka li još ko?

kako dolazi.

M. Danas ne mogu više primati. /ode levo u sobu/-

ti si doplivao.

/Ministar se pojavljuje na pragu./

ČETVRTI ČIN

*VIII - uopćenito nam
opuštajući je govo za sp...*
ali to mi godi

M. /Dolazi iz vrata levo i dovodi Draginju za ruku/ Odi, odi, mazo moja! Odi sedj ovde da razgovaramo. /sedne i privuče je kraj sebe./ Ko bi to rekao a? I to je kod tebe već ozbiljna stvar kad se nisi stidela ni samome ocu da kažeš, jer to se obično krije od roditelja.

ništa od vas.

M. No, no, no, ne kažem da si trebala tajiti. Bolje je, bolje je što si mi rekla i kamo da si mi još ranije kazala, ja bih možda našao puta ili da za dovoljnim tvoje osećaje ili da te od njih izlečim, što bi mnogo bolje bilo Ovako.....

Ovako?

M. Ovako, ne mogu reći da si me stavila u vrlo zgodan položaj. Ti si već odrasla devojka i dosta si pametna te i sama vidiš tu nezgodu i, kako da ti kažem, ta da, ti to i sama uvidjaš.

Ja ne uvidjam oče.

M. E, ne uvidjaš? Pa čitaš li ti njegove novine?

Ne?

M. Nemoj ih ni čitati! Ali vidiš, on je urednik jednog lista u kome piše članke pod potpisom. Među tom čžancima su najčešći oni koji napadaju mene. On me naziva čovekom bez duše, bez karaktera, nevaljalcem, prodanim tipom i prosuo je na mene čitav rečnik pogrda i kleveta. Lepo, to je njegova stvar, ali..... pošto mi je pred javnošću oduzeo obraz i čast, on hoće da mi uzme dete a to više nije njegova stvar.

Bože moj!...

M. I ti, dete moje, ako nemaš dovoljno razuma da to vidiš, moraćeš imati dovoljno srca za tvoga oca, ako ga još voliš.

pojnim i uvadjam!...

M. /Drži joj glavu/ Ali razume se, ako se ima dobre volje, iz svake, pa i iz najteže situacije, može se naći izlaz.

/Draginja obraća pažnju/-

Ja priznajem da je to darovit mladić, to sam ti već ranije rekao. Ako je još uvidjavan, ako je razuman, ako te toliko voli..... toliko bar koliko ti njega.....

Jer, ja ću mu morat i postaviti izvesne zahteve ~~o~~ ako ne pristane, onda....

Onda?

M. No pa šta bi htela više od mene; pristao sam da ga primim, da ragovaramo.
ja se bojim.

M. /Milujućí je/- Očevo je srce mnogo šire no što često deca misle . Učiniću ja za svoje jedinče sve, sem onoga što je nemoguće. Ako ipak ne uspem, t~~u~~
~~nećeš~~ nećeš imati prava na mene da zažališ.

što popustljiviji.

M. Uljice jedna ! Zar ti ne znaš da ću još više učiniti, no što ti mogu unap~~red~~
obećati. /

moli da je primite.

M. Rekao sam neću danas kod kuće primati; sutra u ministrastvu .

tiče se vas.

M. /Mrzovoljno/- Hm! Dobro, idi Draginja i nemoj ništa brinuti. Idi, idi, če
/Poljubi je/- Neka udje. /Pripali cigaretu , šetajućí duboko zamišljen.

Dobar dan želim!

M. Dobar dan!

G. Ministar.

M. Da, ja sam! Izvolte sedite, gospodjo! Vi ste uzbudje ni kako vidim. Izvo
sedite!

~~xxxxxx~~ ona će ispaš

M. Ali ja ~~vam~~ vas ne razumem, ni reće ne razumem. Vi imate nešto da mi
ka žete, je l te?

i sam Bog čuje.

M. No, pa izvolte sedite i recite ~~mi~~ mi sve po redu šta želite?

nesrećnik jedan

M. Ali ko?

i levom i desnom.

M. Ali, gospodjo!...

njegova žena.

! /Uzbudjen/- Da se ne varate gospodjo?....

na sokaku.

M. /Uzdržavajućí se od uzbudjenja/- Hvala vam, gospodjo, što ste me obavesti
da mogu laži skinuti obarzinu. Ne bojte se, budite mišni, ja sam najmanj
hotimično pomagao njegovim lažima .

hvala vam i na klasi

M. Možete, gospodjo íći bez brige. Hvala šro ste za vremena došli da me obav
stite. Ja ću već učiniti šta treba, i vi nećete izgubiti muža!

Zbogom!

M. /Ispračajućí je/ Zbogom!

M. /sam/ Ovo je već po treći put kako mi ta Persida s njenim udadbama pravi komedije. /Z voni/-

Zapovedajte!

M. Zovite moju sestru ovamo. /sam/ I još me tera da mu izradim kod ministra finansija prelazak u ministarstvo, za sekretara prve klase. I malo te nisam i to učinio.

ti me zoveš?

M. Ti si, je li, izabrala sebi zaručnika?

Jesam.

M. I juče si mi ga predstavila i govorila mi da mu izradim premeštaj i unapredjenje u ministarstvu?

učiniti.

M. Reci mi, je li te on to naučio da od mene zahtevaš?

sebi druga.

M. Jesam!

čudno pitanje?

M. Pitam te, jer bih želeo da mi kažeš: je li te tvoj zaručnik terao da me goniš, još pre svadbe da ga unapredim?

jer on je rad.. ..

M. Dosta, sad mi je jasno. Dakle, slušaj, Persida. Tvoj verenik se zove ?...

Sava Savić!

M. Sava Savić je gadan i vrlo podao ~~likve~~ lažov, njegova je namera da dobije unapredjenje pre svadbe, pa da ~~se~~ se ne ženi.

nije moguće.

M. Moguće je, jer Sava Savić ne bi mogao po zakonu da se ženi.

punoletan

M. To znam, ali on ne bi mogao da se ženi s toga što je ženjen, što ima živu ženu koja je malo pre sa mnom razgovarala.

Ah, ah, ah!

M. Budi mirna.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

M. da mu iskopam oči.

M. Ali Persida! /Zadrži je/- Budi mirna! /Savi Saviću/-Gospodine, ja pojmim da se na razne načine može teći protekcija, alijenačin koji ste vi izabrali, nečuven je i besprimerno drzak. Komedija, kojom ste hteli da kompromitujeteovu kuću, od bezbrojnih je posledica i verujte da će one vama štravo mluditi.

A... a.... ali?

M. Nemojte pokušavati da se pravdate, jer bi vašu drskost smatrao kao bezobrazluk i tada bi se drukče ophodio sa vama.

i on još govori.

- M. /Opominjući je/ Persida! Nemoj da činiš ono što ti ne priliči. Idi, idi, u svoju sobu, osavi ~~me~~ me nasamo sa ovim gospodinom.
- Alil!....
- M. Idi kad ti kažem! /Prati je do vrata/-
- Juh, juh, ~~juh~~ juhl!...
- M. /Vrativši se/ Gospodine, vi valjda pojmite da nemate šta vaše čekati u ovoj kući.
- objasnite.
- M. Nema šta da vam se objašnjava. Vaša je žena bila malo čas ovde i sa suzama u očima molila me i preklinjala da ne padnem u greh i da vam ne dozvolim pored žive žene prođiti moju sestru.....
- Moja žena?!!!.....
- M. Ja ne tražim nikakve vaše ^e pravdanje i vama ^{sada} je valjda & jasno da nemate šta više da očekujete ~~u~~ u ovoj kući. /Odlazi levo/-
- 14*
- ne razumem.
- M. /Spaziv Svetislava / S kim imam čast?
- "Narodnog prijatelja"
- M. A tako?.... /Mane rukom momku te ovaj odlazi/- Nisam vas lično pozvavao, vi ste od skora urednik toga lista?
- Primio redakciju.
- M. /Sedajući/- Izvolte sedite!
- ~~za ministarstva~~
G. Ministre!
- M. /Posle kraće pauze/- Hoćete li da u razgovoru budemo kratki i jasni?
- bilo najprijetnije.
- M. Između mene i vas, mladi gospodine, ma da smo tako udaljeni jedan od drugoga, postoji izvesna veza, postojekako da kažem.... izvesni osećaji koji nas go ne na ovaj razgovor. Iskreno govoreći, ja se ne radujem što je to tako, ali moja kći hoće da zloupotrebi moju neograničenu ljubav prema njoj i goni me eto, da sa čovekom koga smatram svojim neprijateljem.
- Svojim neprijateljem?
- M. Na osnovu. ... "Narodnog Prijatelja"!
- jednog režima.....
- M. I protiv mene lično.
- ali to ne zani.
- M. Da da, da! Razumem ja to kao frazu¹, ali primenite vi takav odnos na život pa ćete videti kako to izgleda. Uzmite vaš slučaj radi kojega smo se sast
- ja i vi.....

Eto, primenite teoriju na ~~ovaj~~ taj sličaj, pa ćete videti kako to izgleda.
ja ne vidim.....

M. Ja ću vam reći. Kad bi naš ~~slučaj~~ ~~xx~~ slučaj povoljno rešili, kad bih ja pristao da ugodim osećajima moje kćeri, to bi značilo da bih ja morao primiti pod svoj krov, za svoj sto, svog neprijatelja.

nazivate neprijateljem.

M. Pa kako u vašem rečniku zove protivnik koji tako drsko, tako bezočno, nasrće na jednog čoveka?

nikad nisam činio.

M. Recimo da niste, ali ako sam ja onakav kakvim me vi u svom listu pravite, onda vi, mladiću, ne možete imati nikad ljubavi za mene, a dozvolite--biti muž moje kćeri jednoga moga deteta, a nemate ljubavi i za mene ili bar nemati poštovanja....

koje nas rastavlja.

M. Mi stariji možda to nismo kadri. "a ne umem da se izmirim sa takvim položajem, meni to izgleda teoriski ispravan ali u istini lažan položaj; ja ću to ~~kao~~ grditi kao ministra, kao političara, ~~kao~~ a poštovaću te kao čoveka. Napišite u listu: "Vi ste nevažjali, vi ste upropastili ovu zemlju!" Pa onda dodjite uveče na večeru i za stolom mi kažite: "Ono sam ja znate napisao o vama ~~kako~~ ~~kak~~ kao političaru a vas kao oca poštujem!" E pa dozvolite da to ne ide!

črkče-udesiti?---

drukče udesiti

M. Ja vidim, i toga radim sam baš i želeo današnji naš sastanak, mislio sam da vam učinim izvesne predloge.

G. Ministre!

M. Vi ste ~~kao~~ mlad čovek i nesumnjivo darovit dečko. U državnoj službi kad bih vam ja bio roditelj, vi bi ~~zapravili~~ napravili lepu karijeru, i na taj bi se način odužili ljubavi koju moja kći ima za vas. Na toj bi osnovi mogli da razgovaramo.

da počnemo razgovor.

M. Pa lepo, kako ste vi črkče mašlili? Da ja valjda dam ostavku na ministarski položaj i da me angažujete za saradnika svoga lista?

to ne!....

M. Nego?

koje me unižavaju.

M. Oho, vi ste prešli već na krupnije fraze./Ustane/- Mene je moja kći uverila da vi nju volite tako odano kao što ona vas voli, i ja sam imao sva prava jednoga roditelja da se o njenoj sreći brinem.

suština je istina.

M. I vi niste kadri ni njoj da učinite ono što ne bi meni?

da to bude.

M. Pokušali smo, ali izgleda da se ne možemo sporaz~~u~~meti. /~~Drugim~~ tonom/-
Ja računam da sam imao posla sa mladim, poštenim čov~~o~~kom, i da će ovaj
razgovor ostati među nama.

Molim!

M. A, šta velite..... Kako da ovaj razgovor saopšt~~im~~ Draginji?

Ona će me razumeti.

M. Gle, vi ste još kadri verovati, da bih ja ja drukče, a ne od reči mog~~a~~
do reči mogao saopštiti. Ali, neka bi stvar bila do kraja na čisto izve
dena, zvaću je ovde i pred vama joj sve kazati. Mislim da je to bolje.

nalazite za sh~~o~~no

M. /Kod levih vrat a/Draginja, Draginja! A gle, obešenjice jedne! Ti si dak
ovde kraj vrata? Dakle i to znaš? Odi, odi, ovamo! /Izvede je za ruku/-
Ti si verivatno prisluški~~vala~~ naš razgovor, pa ipak hoću da ti ovde,,
u prisustvu gospodinovom kažem, šta smo postigli. Učinio sam sve, što
sam bio dužan i što sam mogao kao roditelj, kao što sam ti bio obećao,
ali..... /Slegne ramenima/-

mogao i zahtevati.

M. /Uzimajući je zaruku,/- Tvoj je otac, sine, zahtevao da vas oboje može
podjednako voleti.

Bžže!

M. Pa vi ste, čujte, počeli da me optužujete pred mojom ćerkom.

gospodjice~~ne~~prav~~ne~~am.

bili popustljivi.

M. Ja..... ja ne znam šta je to u čemu bih ja imao da popustim.

Oče!

M. /Svetislavu/ A vi... dabome.... vi da ostanete uporno pri svome?

učiniti.

M. Pa eto... kad bi bar pristali da ne potpisujete list kao urednik... bar t
... Ostani i dalje tamo, ~~pa~~ piši, grdi me, ali nemoj bar ti da budeš ure-
dnik, eto, toliko bar!

No eto?

M. /Smejući se/- A da me dotle grdiš pod potpisom?

prevrnuo kabanicu.

M. Vrlo lepi izgledi za mene. Eto, eto, eto na šta sve roditelj mora da pri-
stane za ljubav deteta.

Hvala, oče!...

M. Učinio sam i suviše za tvoj~~u~~ sreću. Od sad moja policija kad bude traži
da uhapsi ovoga opozicionera, ja ću joj reći:

"Idite Ministrovoj kići, tamo je"

članke pisati

M. A, to nećeš! Hvala lepo! Idi u redakciju pa ih piši.

u onoj drgoj me hapse.

M. Hapse?

dobije premeštaj.

M. Dolazio k meni.... tražio premeštaj ? T o će valjda biti onaj Kikuć predse
dnik suda?

pobegaom iz zatvora.

M. No. mogu misliti!

iznenadjenje.

M. Šta?

moju proševinu.

M. /Nećka se/- Nije mi baš najzgodnije.....

da idemo....

M. Eto, eto, sam sam sebi napravio da ost~~anem~~ u manjini u svojoj rodjenoj
kući. /Svetislavu /- Priznaćeš mi valjda koji put u zaslugu što se većinom
pokoravam.

priznajem to!

M. E,,onda hajdemo!

PERIČIN

Kući neprijatelj

Komediju sa mnom.

M. Ne, gospodine Aćime, a od sada. prijatelju Aćime! Mi smo baš zato ovako
svô došli. Vaš sin je zaprosio moju ćerku i ja sam mu je dao.

ja i vi.

/Ministar mu pruža ruku i srdačno se rukuje/

i on je tu.

M. /Persidi/- Pst ! Mirna! /Glasno/- Gospodine Kukiću, žao mi je što vam moram
izjaviti da će jedna neprijatnost morati da pomuti danačnju radost.

Da pomuti!

M. /Pokazuje na avetu/ Gospodjin muž nalazi se također ovde a to je vrlo ne-
prijatno, bar za nas!

što sam ja ovde.

M. Ne vi. već, gopsodin ~~gopsodin~~ Sava ~~gopsodin~~ ^{avić} gospodjin muž.

šta je sve ovo.

M. Pa vi ste, gospodjo dolazili k meni?

nije dabog me.

M. /Veselo/- Pa to je bila ~~ne~~ka velika zabuna!

isprosio moju kćer.

M. Dakle sve jedno, ako nemate dve žene, a ono imate dve x zaručnice.

baš ti se neda.

M. Jedna mora odustati. Evo, moja sestra.

Ali?....

M. /Odlučno/. Moja sestra odustaje i tako, prijatelju ^{ne}ćime, nek, a vam je sre

A K A J